

Thema	Onderwerp	
GEZOND EN VEILIG	Armoedebeloid	1 A
	Clustering van sportverenigingen en ontwikkelen 2 MFSA's	1 B
	Gezond eten en bewegen	1 C
	Jaarwisseling: vuurwerkverbod	1 D
	Jeugd en Jongeren	1 E
	Maatschappelijke opvang en Beschermd Wonen	1 F
	Onbegrepen gedrag	1 G
	Ontmoetingsplekken	1 H
	Preventie	1 I
	Sport Algemeen	1 J
	Weerbare samenleving	1 K
	Zorg en Veiligheid	1 L
	Zorgaanaanbieders (huidig beleid en evaluatie afspraken 22/26)	1 M
GROEN EN DUURZAAM	Afvalbeleid	2 A
	Energiecorporatie	2 B
	Warmteprogramma & regionaal warmtebedrijf	2 C
	Landelijk gebied	2 D
	Programmeringsafspraken windenergie	2 E
	Technology base	2 F
ECONOMIE EN WERKEN	Apollo Vredestein	3 A
	Bedrijventerrein nieuw	3 B
	Binnenstad	3 C
	Cultuur	3 D
	Energiearmoede	3 E
	Kansengelijkheid	3 F
	Novel T	3 G
	Schaalsprong (koppeling met ROS)	3 H
	Wonen	3 I
	XL Businesspark II	3 J
	Ziekenhuis in Enschede	3 K
	Mobiliteit en parkeerbeleid	4 A
	Mobiliteit in de schaa sprong	4 B
	Openbaar vervoer	4 C
	Stationskwartier	4 D
	Verkeersveiligheid	4 E

Thema	Onderwerp	
RANDVOORWAARDEN VOOR REALISATIE VAN DE OPGAVEN	Asielopvang	5 A
	Digitale dienstverlening	5 B
	Euregionaal beleid	5 C
	Gebiedsgericht werken	5 D
	Inclusieve stad	5 E
	Klimaatadaptie (incl wateroverlast)	5 F
	Netcongestie	5 G
	Omgevingswet	5 H
	Stadhuis op orde/organisatieontwikkeling	5 I
	Regionale samenwerking	5 J
	Samenwerking kennisinstellingen	5 K
	Sociale basis	5 L
	Sportaal / verbonden partij	5 M
	Weerbaarheid en bedrijfscontinuïteit	5 N

Onderwerp	1 A Armoedebeleid (onderdeel van Rondkomen met je inkomen, waaronder ook schuldenbeleid valt)		
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	x	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	1. Sterk inzetten op het netwerk Rondkomen met je inkomen. Zorgen dat mensen bij organisaties in dit netwerk elkaar gemakkelijk kunnen vinden en inwoners van Enschede warm naar elkaar door kunnen verwijzen. Warm doorverwijzen betekent dat mensen niet steeds weer opnieuw hun verhaal hoeven te doen. 2. Bereik van regelingen vergroten: met name bij Stichting Leergeld Enschede, kwijschelding gemeentelijke belastingen en individuele inkomenstoeslag. 3. Samenwerking van Voedselbank, Kledingbank, Leergeld en Meubeldepot in gebouw De Vlecht, om de onderlinge samenwerking te vergroten. 4. We willen meer mensen met schulden eerder bereiken. 5. Schuld bij aanvang schuldentraject verder omlaag brengen. 6. Het is de gewoonte dat de voorzitter van het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Stadsbank Oost-Nederland een wethouder uit Enschede is.		
Dat is terug te lezen in:	Kadernota Rondkomen met je inkomen (2020)		Einddatum: Geen einddatum
	Evaluatie kadernota Rondkomen met je inkomen		Einddatum: 2024
	Raadsvoorstel bij de evaluatie		Einddatum: 2027
	Halfjaarlijkse rapportage rondkomen met je inkomen		Einddatum: 2025
	DB Voorstel Primaire begroting 2026 Stadsbank Oost Nederland		Einddatum:
	Kaderbrief 2027 Stadsbank Oost Nederland		
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Het vaststellen van een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening conform de wet gemeentelijke schuldhulpverlening		een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Nieuw regeerakkoord: - Hoger eigen risico zorg; nu betalen we als gemeente mee aan het eigen risico bij de collectieve gemeentelijke zorgverzekering voor minima - Kortere WW-uitkering: mensen komen mogelijk eerder in de problemen bij kortere WW - Overheveling belastingcompensatie voor mensen met chronische ziekten naar gemeenten (met korting): komt dit bij WMO of bij Armoedebeleid? Rijk: invoering <i>Participatiewet in balans 2027</i>: meer menselijke maat <i>wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (WAMS)</i>: De Wams verankert de onderzoekstaak en coördinerende taak van de gemeente als het gaat om hulp aan kwetsbare mensen. De wet maakt het mogelijk gemakkelijker gegevens uit te wisselen. Zonder deze grondslag kunnen gemeenten de wetten in het sociaal domein (Wmo 2015, Jeugdwet, Participatiewet en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening) onvoldoende in samenhang uitvoeren. <i>wet proactieve dienstverlening SZW</i>: Op dit moment is het zo dat wanneer iemand die nog niet in beeld is bij de gemeente voor de eerste keer een aanvraag indient voor een inkomensregeling, de gemeente niet proactief mag nagaan of deze persoon ook recht heeft op andere (gemeentelijke) inkomensregelingen of schulddienstverlening of andere zorg. Met de nieuwe wet wordt wel de mogelijkheid geboden mensen te benaderen die wellicht recht hebben op inkomensondersteuning of andere voorzieningen.		

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	<i>Schulden:</i> Stadsbank, ROZ Twente, Humanitas en Alifa Thuisadministratie, Wijkwijzers <i>Armoede:</i> Leergeld, Voedselbank, Kledingbank, Present, Bijzondere Bijstand, Menzis/Gemeentepolis,		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het belang van armoede- en schuldenbeleid en de raakvlakken met andere beleidsterreinen. Mensen met schulden hebben bijvoorbeeld vaker jeugdzorg en WMO nodig en hebben meer gezondheidsproblemen.		
	Het belang van samenwerking op deze beleidsgebieden met allerlei organisaties en vrijwilligers in de stad.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Kansengelijkheid	Zelfde doelstellingen, grote overlap in doelgroep	
	Werk (lokaal, Enschedese Arbeidsmarkt Aanpak)	Veelal zelfde doelgroep, mensen uit de bijstand naar werk begeleiden, beschut werk (DCW), loonkostensubsidies	
	Asiel en Integratie		Overgang van asielzoeker naar statushouder

Onderwerp	1B Clustering van sportverenigingen en ontwikkelen van twee MFSA's		
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
Onderwerp	Clustering van sportverenigingen en ontwikkelen van twee MFSA's		
De lijn die we hebben ingezet is.....	De opgave richt zich op het clusteren van buitensport-/voetbalverenigingen op een aantal bestaande sportparken om efficiënter gebruik te maken van de beschikbare faciliteiten. Dit doen we door verenigingen samen te brengen en sportparken te sluiten. Met de ontwikkeling van duurzame en toekomstbestendige sportaccommodaties dragen we bij aan vitale sportverenigingen. Dit sluit aan bij de ambities uit de onlangs door de raad vastgestelde beleidsnota Bewegen, spelen en sporten.		
Dat is terug te lezen in:	In de diverse raadsbesluiten die de afgelopen jaren zijn genomen.		Einddatum: n.v.t.
	25 oktober 2021 (instemming met de bevindingen en conclusies van het haalbaarheidsonderzoek Clustering van sportparken in de gemeente Enschede),		vastgesteld
	31 januari 2022 (beschikbaar stelling van bijdrage voor de herontwikkeling van Diekman-Oost van 1.200.000 euro)		Einddatum n.v.t.
	3 april 2023 (gefaseerde sluiting van 5 sportparken tot aan 2027 en aanwijzing van 3 clusteringslocaties)		vastgesteld
	26 juni 2023 (besluit over herindeling van verenigingen op de clusterlocaties)		Einddatum n.v.t.
	15 juli 2024 (besluit over de actualisatie van de investeringsagenda 2024. Hierin zijn middelen gereserveerd voor de sportclustering).		vastgesteld
	12 mei 2025 Voorbereidingskrediet Multifunctionele sportaccommodatie op sportpark Schreurserve en Enschede-Zuid		Einddatum n.v.t.
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	raadsvoorstel voor het uitvoeringskrediet		een logisch moment.
Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	SPUK sport : Gemeenten kunnen deze specifieke uitkering aanvragen voor sportaccommodaties/sportactiviteiten, waarbij sprake is van btw-verlies. Gemeenten kunnen deze uitkering ook aanvragen voor sportbedrijven. De regeling loopt tot einde 2026 en verandert na 2026. Het ministerie van VWS wil met een nieuw financieel instrument komen om gemeenten vanaf 2027 te ondersteunen ten behoeve van een goede sportinfrastructuur en de BTW te compenseren. Hoe dit instrument er uit ziet is nu nog niet bekend.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Sportaal, de betrokken voetbalverenigingen en de twee beheerstichtingen die de MFSA gaan exploiteren		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Een uitspraak te doen over de vraag of de processen rondom de ingezette clustering van sportverenigingen op de aangewezen clusterlocaties in Enschede-Zuid en Schreurserve moeten worden doorgezet ook bij meerkosten?		
	Beleidssterrein	(Subsidie)kans	Risico

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Sociaal Domein - sport en sociale basis	Het efficiënter en duurzaam benutten van sportparken Doordat verenigingen meer gaan samenwerken en kosten kunnen besparen werken we toe naar vitale sportverenigingen	Betrokken verenigingen haken alsnog af of kunnen onvoldoende de op te brengen huurkosten betalen – 50% van de kostprijs dekkende huur.
	Financieel	Afstoten van 5 sportparken waardoor op de lange termijn een kostenbesparing optreedt.	
	Stedelijke ontwikkeling	Sportparken komen vrij voor woningbouw	
	Sociaal Domein - gezondheid	Draagt bij toekomstbestendige en aantrekkelijk sportvoorzieningen die stimulerend werken om lid te worden van een van de betrokken verenigingen waardoor inwoners meer gaan sporten en bewegen ten behoeve van gezondheid	

Onderwerp	1C Gezond eten en bewegen			
Opgave		Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Binnen de visie ‘Inclusief Enschede’ is gezondheid één van de drie pijlers. Met het beleidskader Gezond Enschede zetten we in op preventie, het bevorderen van gezondheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Vanuit een integrale benadering hebben we het hoofddoel ‘We maken gezond leven makkelijker’ uitgewerkt in twee doelen: - We willen dat onze inwoners in een gezonde buurt wonen - We willen dat onze inwoners sociale steun ervaren Zo richten we ons breed op het wegnemen van de maatschappelijke oorzaken van gezondheidsverschillen en een beweging van zorg naar welzijn en gezondheid. Bij een gezonde buurt hoort ook een gezonde voedselomgeving. Vanuit het beleidskader Gezond Enschede zetten daarom o.a. in op het vergroten van kennis en vaardigheden over gezonde voeding, het beperken van ongezonde verleidingen in openbare ruimtes, interventies om overgewicht tegen te gaan en het stimuleren van gezonde sportkantines. Daarnaast is het beleidskader t.a.v. bewegen nader uitgewerkt in de nota ‘Bewegen, Spelen en Sporten’. Daarin zijn de doelen: - meer inwoners gaan bewegen, spelen en sporten; - zo stimuleren we (ook) ontmoeting en vergroten we de sociale cohesie; - we hebben een goed voorzieningenniveau in de buurt. Zo maken we de buurt aantrekkelijk en creëren we een groot en divers aanbod van sport en beweeggelegenheden, verspreid over de gemeente; - de basis voor sport en bewegen is op orde. Vraag en aanbod van sportvoorzieningen / accommodaties zijn op elkaar afgestemd. Voor de openbare ruimte is vanuit die doelen onze ambitie: is de leefomgeving van Enschede één groot beweeg-, speel-, en sportlandschap waarin iedereen elkaar kan ontmoeten. Om dit te bereiken stellen we in 2026 samen met onze partners BSS buurtplannen op als uitwerking van het beleid. Waarbij we de uitkomsten in 2027 voorleggen aan de raad. Ook zetten we in op fitnesszones vanuit de (beantwoording) van de motie rond fitnesszones, die tegelijkertijd met de vaststelling van het BSS-beleid is aangenomen.			
Dat is terug te lezen in:	Beleidskader Gezond Enschede - Beleidskader Gezond Enschede			Einddatum: 2040
	Beleidsnota Bewegen Spelen en Sporten - Beleidsnota Bewegen Spelen en Sporten			Einddatum:
	Beantwoording Motie ‘Realisatie van outdoor fitness zones heeft prioriteit’			Einddatum:
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	2028 (gezien looptijd landelijk gezondheidsbeleid en nota BSS) 2027 voor specifiek de middelen en bijsturing op het BSS beleid voor de openbare ruimte (omdat we dan de uitkomsten van de BSS buurtplannen voorleggen)		een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Landelijk wordt vanuit zowel het nieuwe coalitieakkoord als bijv. het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord blijvend ingezet op de beweging van zorg naar preventie en welzijn. Het ministerie van VWS (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport), gemeenten, GGD-en provincies hebben om de vuistregels gevraagd omdat ze meer aandacht willen voor gezondheid bij ruimtelijke plannen. De eerste vuistregels zijn vertaald in het rapport: Een gezonde inrichting van de openbare ruimte: vuistregels voor Bewegen, Groen en Ontmoeten RIVM			

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	GGD, Zorg- en Welzijnspartijen, Sportaal Voor het BSS- beleid en de uitvoering daarvan in buurtplannen: scholen, Alifa, Incluzio Enschede, Wijk- dorpsraden en wijkbudgetcommissies, woningcorporaties, de SES, enz.		
	Op welke manier de coalitie de komende jaren invulling wil geven aan de ingezette beweging van zorg naar gezondheid Het continueren en versterken van het BSS beleid samen met onze partners in de buurten, mede vanuit de uitkomsten van de buurtplannen die we in 2026 opstellen.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Fysiek	X	

Onderwerp	1D Jaarwisseling: vuurwerkverbod		
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
		Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Het landelijke vuurwerkverbod wordt ingevoerd onder drie randvoorwaarden. Hoewel nog niet alles definitief is uitgewerkt, vraagt dit nu al om voorbereiding. Er moet aan 3 voorwaarden worden voldaan voordat het verbod in werking treedt. 1) Het handhavingsplan 2) De compensatieregeling voor handelaren 3) De uitwerking van de AMvB, waardoor het voor burgemeesters mogelijk wordt om een ontheffing te verlenen De ontwikkelingen t.a.v. het vuurwerkverbod worden nauwlettend gevolgd. Daarnaast worden scenario's ontwikkeld voor de uitvoering van het vuurwerkverbod.		
Dat is terug te lezen in:	De Wet veilige jaarwisseling en aanverwante stukken https://vng.nl/wetsvoorstellen/wet-veilige-jaarwisseling-voortzetting		Einddatum:
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	2026 het jaar waarin er eventueel mogelijkheden zijn		een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Op dit moment niet.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Politie, brandweer, OM, Provincie, Veiligheidsregio en interne collega's.		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het wel of niet laten plaatsvinden van een vuurwerkshow.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Handhaving		
	Vergunningen		
	Cultuur evenementen & Citymarketing		

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	1E Jeugd en jongeren (jeugdzorg)				
Opgave		Aantrekkelijk Enschede			Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede			
	X	Inclusief Enschede			
De lijn die we hebben ingezet is.....	We streven ernaar dat in 2027 minder Enschedese jeugdigen jeugdhulp nodig hebben, ouders en jeugdigen beter passende zorg ontvangen en meer Enschedese jeugdigen thuis, of zo thuis mogelijk opgroeien. Daarnaast willen we dat het financiële tekort (als percentage van totale uitgaven) op jeugdzorg lager wordt (buiten indexatie en tariefffecten).				
Dat is terug te lezen in:	Strategienota Onze Jeugd, Onze Zorg			Einddatum:	2028
	Prioritaire Agenda Jeugdzorg			Einddatum:	2032
	Regiovisie Jeugdhulp Twente			Einddatum:	2028
	Zomernota 2025			Einddatum:	2029
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	2028 ¹		een logisch moment.		
Vanuit andere overheden ² verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Landelijk zijn er een aantal belangrijke ontwikkelingen; - Wetsvoorstel Reikwijdte. Dit voorstel heeft als doel de jeugdhulpplicht duidelijker af te bakenen, zodat helder wordt welke hulp wel onder de Jeugdwet valt en welke niet. Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Deze wet wijzigt de Jeugdwet (en andere wetten) om te zorgen dat (hoog)specialistische jeugdhulp en gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering voldoende beschikbaar zijn. Daarnaast verplicht de wet gemeenten om regionaal samen te werken bij de organisatie en inkoop van specialistische jeugdzorg. Hier zit een koppeling met het fiche Zorgaanbieders (Huidig beleid en evaluatie afspraken 22/26). - Convenant Stevige lokale teams. Het convenant zegt dat elke gemeente een stevig lokaal team dient te organiseren waar jeugdigen en gezinnen laagdrempelig terecht kunnen voor opvoed-, opgroei- en mentale gezondheidsvragen. Hierin staat onder andere dat de teams meer zelf hulp dienen te verlenen. - Financiële compensatie voor de jeugdzorg. Er worden nog steeds op landelijk niveau gesprekken gevoerd aangezien er sprake is van tijdelijke compensatie. Keuzes van de nieuwe landelijke coalitie spelen hierin mee.				
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	- Ouders, verzorgers en jeugdigen - Wijkteams Enschede - Stadsdeelmanagement - Externe Verwijzers (huisartsen, jeugdartsen, gecertificeerde instellingen). - Raad van de kinderbescherming - Veilig Thuis Twente (Jeugd)zorgaanbieders - Welzijnswerk en vrijwilligersorganisaties - Verloskundigenpraktijken - GGD/JGZ - Kinderopvang - Onderwijs - Expertisenetwerk Overijssel 14 Twentse gemeenten (incl. OZJT en Kennispunt Twente)				
	Continueren ingezet lijn OJOZ				

¹ Voor het onderdeel 'Regionale inkoop jeugdhulp' zijn er in 2026 al mogelijkheden om bij te sturen (zie fiche zorgaanbieders; Huidig beleid en evaluatie afspraken 22/26).

² Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Bestaanszekerheid	Werk & inkomen van ouders (incl. schuldhulpverlening en armoedebelaid) en bestaanszekerheid voor jongeren zijn belangrijk om jeugdzorg te voorkomen.	Meer jeugdhulpgebruik, doordat preventieve stabiliteit ontbreekt. Armoede en stress bij gezinnen heeft direct invloed op de ontwikkeling van een kind.
	Wijkwelzijn	Een sterke sociale basis (fiche sociale basis) en effectieve inzet van jongerenwerk en vrijwilligers zorgen voor minder jeugdhulp. Gebiedsgericht werken ondersteunt daarbij (fiche gebiedsgericht werken)	Problemen later gesignaleerd. Meer instroom in (zwaardere) jeugdhulp en daarmee hogere kosten.
	Onderwijs	De samenwerking met scholen is en blijft essentieel voor vroegsignalering en ondersteuning.	Beperkingen in ondersteuning van leerlingen, waardoor problemen in gedrag of ontwikkeling escaleren of later worden gesignaleerd. Meer uitval of thuiszitters. Dit heeft gevolgen heeft voor de ontwikkeling en toekomstkansen van jeugdigen.
	Kansengelijkheid	De nota Kansrijk Enschede 2023–2033 is een meerjarig plan om kansengelijkheid voor jeugdigen te vergroten, zodat jongeren een gelijkere startpositie krijgen (fiche kansengelijkheid).	Verergering van problemen bij kinderen en jongeren Hogere maatschappelijke kosten op lange termijn, ook in de jeugdzorg.
	Gezondheid	Inzet op preventie (fiche preventie), de jeugdgezondheidszorg en een gezonde leefomgeving voorkomen inzet op jeugdhulp. De nota Gezond Enschede is hiervoor een belangrijk richtinggevend document.	Signalen van problemen worden later opgepakt, zoals achterstanden in ontwikkeling. Minder gezonde leefomgeving (bijv. stress of ongezonde leefstijl; fiche gezond eten en bewegen) heeft impact op het welzijn van het gezin.
	Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	Ondersteuning van gezinnen en aansluiting met volwassenenzorg ondersteunen jeugdigen en hun ouders. De nota Samen Leven, Samen Zorgen is hiervoor een belangrijk richtinggevend document.	Overbelasting van ouders geeft een groter risico op uithuisplaatsingen. Minder ondersteuning voor jonge mantelzorgers zorgt eerder voor overbelasting bij deze doelgroep. Slechte overgang 18-/18+ leidt ertoe dat jeugdigen tussen wal en schip vallen.
	Wonen en leefomgeving	Een stevig pedagogisch klimaat vraagt voldoende en veilige woonruimte, inclusief jongerenhuisvesting. Momenteel is een belangrijk aandachtspunt het (voldoende) beschikbaar hebben van voorzieningen die een snellere uitstroom uit residentiële zorg mogelijk maken.	Grotere druk op jeugdhulp, doordat een veilige, stabiele leefomgeving ontbreekt. Hierdoor nemen uithuisplaatsingen en crisisopnames toe. Onvoldoende voorzieningen zorgt ervoor dat jongeren langer dan wenselijk in de residentiële zorg blijven zitten.

	Veiligheid	Samenwerking met Raad voor de Kinderbescherming, justitie, politie is van belang om onveilige situaties voor jeugdigen te voorkomen.	Onveilige thuissituaties (zoals mishandeling en verwaarlozing) worden lateresignaleerd. Hogere druk op jeugdbescherming en reclassering (en daarmee op jeugdzorgkosten), omdat preventie faalt.
--	------------	--	---

Onderwerp	1F Centrumtaken Maatschappelijke opvang (MO) en beschermd wonen (BW)		
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
		Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Voorkomen van dakloosheid, zo kort mogelijke opvang en snelle uitstroom naar wonen met passende ondersteuning (wonen eerst). Er wordt gewerkt langs vaste opgaven: voldoende opvang- en woonplekken, meer inzet op preventie, betere doorstroom en goede samenwerking. De uitvoering is vastgelegd in de visie en uitvoeringsagenda maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Om deze lijn ook financieel houdbaar te maken voor MO, is het traject Duurzame Financiële Basis 2.0 (DFB 2.0) gestart. In dit traject worden samen met regiogemeenten en partners scenario's verkend voor een toekomstbestendige inrichting en financiering van de maatschappelijke opvang. De wachtlijst voor BW is na een geleidelijke daling in 2025 weer flink toegenomen. Het is van belang dat er in de regio meer BW-voorzieningen komen		
Dat is terug te lezen in:	Visie maatschappelijke opvang en beschermd wonen, met bijbehorende uitvoeringsagenda 2026–2027 voor de centrumgemeente Enschede die in mrt door de 8 colleges wordt vastgesteld	Einddatum:	31-12-207 Jaarlijkse monitoring en bijsturing
	Traject DFB 2.0: Met de Duurzame Financiële Basis 2.0 werkt Enschede als centrumgemeente aan een beter evenwicht tussen de uitgaven en inkomsten voor de maatschappelijke opvang.	Einddatum:	2026 Besluitvorming nodig
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Bij de actualisatie van de uitvoeringsagenda (januari 2028) en bij besluitvorming over DFB 2.0 (medio 2026) en de begroting.	een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	• Doorwerking van het Nationaal Actieplan Dakloosheid met nadruk op het voorkomen van dakloosheid en het realiseren van passende huisvesting. Meer focus vanuit het Rijk op ‘wonen eerst’. Dit is nog niet meegenomen met de concept regionale urgentieverordening. • Onzekerheid over de ontwikkeling van de decentralisatie-uitkering maatschappelijke opvang (DUMO); de uitkering groeit onvoldoende mee met loon- en prijsstijgingen. • De doordecentralisatie van BW is vanaf 2021 jaarlijks uitgesteld en wordt niet eerder dan 1 jan 2027 doorgevoerd. • Voor cliënten uit MO, BW en Vrouwenopvang zijn er al jaren goede afspraken met de corporaties over uitstroom. Met de Wet op de regie Volkshuisvesting zal er aan een groter aantal doelgroepen urgentie gaan worden verleend.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	• De 8 gemeenten in de centrumregio Enschede: Enschede (centrumgemeente), Borne, Dinkelland, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal • Aanbieders van maatschappelijke opvang en beschermd wonen, waaronder Tactus Verslavingszorg, Humanitas Onder Dak, het Leger des Heils en RIBW • Mediant (GGZ), GGD Twente en welzijnsorganisaties • CIMOT als toegang tot de maatschappelijke opvang • Woningcorporaties • Politie en veiligheidspartners		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	de vraag of mbt dakloosheid en preventie wordt voldaan aan de minimale eisen of dat er wordt gekozen voor extra inzet op dit thema (zie lijn die we hebben ingezet). De vraag of Enschede na de doordecentralisatie van de middelen (2027) de rol van voortrekker wil handhaven.		
	Beleidssterrein	(Subsidie)kans	Risico

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Wonen (volkshuisvesting)	Rijksregelingen voor aandachtsgroepen en woonzorgconcepten kunnen bijdragen aan extra woonplekken voor uitstroom uit de opvang.	Tekort aan betaalbare woningen belemmert uitstroom en vergroot de druk op de opvang.
	Zorg (Wmo en GGZ)	SPUK-middelen en regionale samenwerkingsmiddelen ondersteunen begeleiding en zorg aan huis.	Langere verblijfsduur en zwaardere problematiek zorgen voor toenemende druk op het Wmo-budget.
	Preventie en armoede	Enschede werkt met de aanpak 'Ronkomen met je inkomen'. Wijkteams signaleren vroeg en leiden inwoners toe naar passende ondersteuning. Dit draagt bij aan financiële rust en voorkomt dat problemen verergeren.	Bij onvoldoende inzet op preventie nemen maatschappelijke kosten en druk op opvang toe.
	Veiligheid	Projectmiddelen voor overlastreductie en begeleiding in de openbare ruimte dragen bij aan rust en veiligheid.	Onvoldoende opvangcapaciteit leidt tot meer overlast in de openbare ruimte.
	Financiën (DFB 2.0)	Herinrichting en beter benutten van middelen binnen maatschappelijke opvang en in relatie tot beschermd wonen vergroot financiële stabiliteit.	Zonder structurele keuzes blijft het tekort binnen de maatschappelijke opvang bestaan.
	WLZ	Samenwerking met Menzis zorgkantoor 'passende woonzorg aanpak Twente	Rijksbeleid om strikter te indiceren voor de WLZ

Onderwerp	1G Onbegrepen gedrag				
Opgave		Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede	
		Groen en Duurzaam Enschede			
	x	Inclusief Enschede			
De lijn die we hebben ingezet is.....	Om inwoners met onbegrepen gedrag de juiste ondersteuning te bieden. Initiatieven:				
Dat is terug te lezen in:	GGD Twente: GGD zorgt voor de uitvoering meldpunt zorgwekkend gedrag. De GGD heeft een meldpunt waar iedereen een melding kan doen als hij/zij zich ernstige zorgen maken om iemand. Mogelijk is er gedwongen zorg nodig in het kader van de Wet verplichte GGZ (WvGGZ). Als er geen gedwongen zorg nodig is, maar wel zorg draagt de GGD deze melding over aan het wijkteam of aan bemoeizorg van Mediant/Tactus. Bij het meldpunt gaat het om de niet-acute meldingen. Voor de acute meldingen kennen we streettriage. De politie gaat samen met een medewerker van de ggz naar de melding toe om te beoordelen wat er nodig is.			Einddatum	Reguliere subsidie
	Project Vroegsignalering en opvolging in de wijk: wijkteammedewerkers en ervaringsdeskundigen gaan op huisbezoek bij inwoners waarover een melding is gedaan bij het meldpunt zorgwekkend gedrag van de GGD en waar geen zorgaanbieder bij betrokken is.			Einddatum	2026/2027
	Regionaal project wederkerigheid: de gemeente/wijkteams en ggz-aanbieders maken afspraken hoe ze inwoners ondersteunen om weer aan de samenleving deel te nemen na gedwongen zorg. In de Wet verplichte GGZ staat het principe van wederkerigheid. Dit betekent dat de gemeente en de ggz-aanbieders mensen met gedwongen zorg zo goed mogelijk ondersteunen zodat ze deel kunnen (blijven) nemen aan de samenleving.			Einddatum	Febr. 2027
	Dekkend zorglandschap: Centrumgemeente Enschede en CG Almelo en Menzis werken samen aan passende woonvormen voor inwoners in Twente met complexe problematiek op het snijvalk BW en WLZ voor de GGZ en (L)VB-groep maar ook dakloze zorgmijders met multiproblematiek. Het gaat om - Het borgen van een dekkend zorglandschap - Procesafspraken voor het toetsen van nieuwe woon-zorginitiatieven - goede samenwerkingsafspraken rondom casuïstiek en - het tegengaan van zorgfraude.			Einddatum	2027
	Maatschappelijke opvang en winternachtopvang (WNO): Afgelopen zomer nam het aantal buitenslapers toe (40–60 personen) toe. Een deel van deze groep heeft onbegrepen gedrag en complexe problematiek en is zorgmijdend. Op basis van een collegebesluit is de WNO per 1 september eerder geopend. De uitstroom naar passende woonvoorzieningen is beperkt. Hierdoor keren mensen terug naar de WNO en neemt de druk op capaciteit en veiligheid toe. Een mogelijke beleidskeuze is om de nachtopvang het gehele jaar beschikbaar te stellen. Dit vraagt om een afweging in relatie tot zorg en wonen. Aandachtspunt voor nieuw college: borg de koppeling tussen WNO, aanpak onbegrepen gedrag en doorstroom naar wonen met begeleiding (wonen, GGZ, verslavingszorg, veiligheid).			Einddatum	2026
	Overlast in de binnenstad (integrale aanpak): In het centrumgebied en aangrenzende locaties (Boddenkamp, Lasonder en Het Zeggelt) is sprake van structurele overlast door een wisselende groep personen met onbegrepen gedrag en meervoudige problematiek. Mogelijk is er een kleine vaste kern. De aanpak vraagt om een integrale inzet van zorg, wonen en veiligheid, in samenwerking tussen het sociale domein en het veiligheidsdomein.			Einddatum	2026

Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	2027 Toelichting 2027: de projecten Vroegsignalering en opvolging in de wijk en het project Wederkerigheid zijn tijdelijke projecten die door het Rijk worden gefinancierd. Over de vervolfinanciering is nog geen duidelijkheid van het Rijk. Als er geen vervolfinanciering is en na evaluatie blijkt dat we dit willen continueren moet het lokaal gefinancierd gaan worden.			een logisch moment; programmabegroting 2027
Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Het coalitieakkoord van het nieuwe kabinet (2026-2030) richt zich op: - het verminderen van de politie-inzet bij mensen met onbegrepen gedrag door inzet op passende zorg en ondersteuning, waardoor de politie niet onnodig betrokken raakt. Er wordt ingezet op de duurzame implementatie van goede samenwerkingsvormen tussen politie, ggz, GGD en gemeenten. - hervormen van de financiering en organisatie van de ggz, zodat er capaciteit in menskracht en budget komt voor complexe zorg. Prikkels die lichte zorg bevoordelen worden afgebouwd er vindt meer sturing plaats op uitkomsten. - meer centrale regie over de verschillende wetten zodat mensen niet tussen wal en schip vallen als ze van de ene naar de andere wet overgaan. De overgang naar 18 jaar wordt specifiek genoemd. Verder zien we een koerswijziging bij het Rijk op een striktere toepassing van de criteria die de CIZ hanteert voor de WLZ. Dit maakt dat meer mensen met complexe problematiek een beroep moeten doen op de Wmo, waarbij de Wmo niet altijd het juiste aanbod heeft.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Politie, GGD, Wijkteams, Ixta Noa en Intact/Tactus, (bemoeizorg) Mediant/Tactus, zorgaanbieders MO en BW, RIBW, Menzis.			
Wij adviseren de onderhandelars uitspraken te doen over:	Domeinoverstijgende samenwerking en de noodzaak om de samenwerking met Menzis vanuit haar rol als zorgverzekeraar en zorgkantoor te continueren.			
	Blijvende inzet van ervaringsdeskundigen van Ixta Noa en Intact/Tactus bij de inzet bij meldingen over zorgwekkend/onbegrepen gedrag.			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico	
	Wmo, beschermd wonen, participatiewet, wonen en Zorgverzekeringswet/Wlz	Capaciteit, menskracht en budget binnen de ggz voor complexe zorg	een verschuiving van het beroep op de GGZ binnen de Zorgverzekeringswet en Wlz naar de Wmo. Sommige mensen willen geen hulp en soms kunnen we vanuit de Wmo niet de juiste ondersteuning bieden. Dit zorgt er soms voor dat het een probleem wordt waarbij de veiligheid in het geding is. Onvoldoende woonruimte waardoor kwetsbare groepen dakloos worden en terugvallen in gedrag/problematiek.	
	Sociaal domein en veiligheid. Over onbegrepen gedrag waarbij veiligheid in het geding is, is door het team veiligheid ook een overdrachtsformulier gemaakt.		Blijvende toename aan meldingen over onbegrepen gedrag bij de politie en bij het meldpunt zorgwekkend gedrag van de GGD. Dit vraagt om een grotere inzet vanuit het sociaal domein.	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	1H Ontmoetingsplekken		
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Het onderhouden en uitbreiden van ontmoetingsplekken is een wezenlijk onderdeel van gezond Enschede en ons speel- en sportbeleid (BSS-nota). Ontmoetingsplekken zijn een fundamenteel onderdeel van een sterke sociale basis. We zetten extra in op specifieke ontmoetplekken voor volwassenen en senioren en ook voor jongeren. Zo zetten we vanuit het BSS-beleid in op 1 ontmoetplek per 500 volwassenen en/of senioren per buurt en per 100 jongeren 1 sport- en ontmoetplek, van minimaal 1200 m2. Dit nemen we mee als uitwerking in de BSS-buurtplannen die we in 2026 samen met onze partners opstellen. In samenhang met het BSS beleid loopt ook het traject vanuit de zomernota 2025 rond de opdracht SES “ Bestuursopdracht Waardevolle speeltuinen en buurtpleinen 2025 ”. Daarnaast biedt de openbare ruimte ook een plek in het algemeen om te ontmoeten. Zo willen we de stadsparken en groene structuren versterken. Hiervoor stellen we in 2026 een visie op de stadsparken op.		
Dat is terug te lezen in:	Gezond Enschede	Einddatum:	2040
	BSS nota	Einddatum:	2028
	Groenambitieplan Enschede ‘Enschede één groot groen park’	Einddatum:	2050
	Sociale Basis Enschede	Einddatum:	
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	2028 2026/ 2027 voor de visie stadsparken en de uitkomsten van de (op te stellen) BSS-buurtplannen, die we aan de gemeenteraad voorleggen	een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Met het credo ‘voorkomen is beter dan genezen’ zet het landelijke coalitieakkoord ook in op een gezonde leefomgeving met zorgzame wijken en buurten door te investeren in de sociale cohesie.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Sportverenigingen Buurthuizen Welzijnspartners Zorgpartners Bibliotheken Voor het BSS- beleid en de uitvoering daarvan in buurtplannen: scholen, Alifa, Incluzio Enschede, Wijk- dorpsraden en wijkbudgetcommissies, woningcorporaties, de SES, enz.		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	het al of niet inzetten op het creëren van extra ontmoetingsplekken. Daarbij al of niet te beginnen in wijken waar het tekort aanwijsbaar groot is (obv wijkanalyses en inbreng van inwoners).		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kans	Risico
	Fysiek	X	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	1I Preventie		
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Binnen de visie 'Inclusief Enschede' is gezondheid één van de drie pijlers. Met het beleidskader Gezond Enschede zetten we in op preventie, het bevorderen van gezondheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Vanuit een integrale benadering hebben we het hoofddoel 'We maken gezond leven makkelijker' uitgewerkt in twee doelen: - We willen dat onze inwoners in een gezonde buurt wonen - We willen dat onze inwoners sociale steun ervaren Onder de gezonde buurt verstaan we daarbij zowel het zorgen voor een gezonde sociale als de inzet op het realiseren van een meer gezond ingerichte fysieke leefomgeving. Ook zetten we in op het zo veel mogelijk meenemen van gezondheid in alle (ruimtelijke) ontwikkelingen en beleid. Zo richten we ons breed op het wegnemen van de maatschappelijke oorzaken van gezondheidsverschillen en een beweging van zorg naar welzijn en gezondheid.		
Dat is terug te lezen in:	Beleidskader Gezond Enschede		Einddatum: 2040
	Omgevingsvisie Enschede		
	Groenambitieplan Enschede "Enschede één groot groen park"		
	Visie Inclusief Enschede		
	Water en klimaatadaptatieplan Enschede		
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	2028 (gezien de looptijd van huidig landelijk beleid)		een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Landelijk wordt vanuit zowel het nieuwe coalitieakkoord als bijv. het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord blijvend ingezet op de beweging van zorg naar preventie en welzijn. Het ministerie van VWS (Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport), gemeenten, GGD-en provincies hebben om de vuistregels gevraagd omdat ze meer aandacht willen voor gezondheid bij ruimtelijke plannen. De eerste vuistregels zijn vertaald in het rapport: Een gezonde inrichting van de openbare ruimte: vuistregels voor Bewegen, Groen en Ontmoeten RIVM		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	GGD, Zorg- en Welzijnspartijen, maar ook het fysieke domein gezien de verbinding met een gezonde leefomgeving.		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Waar de komende periode de accenten liggen binnen de ingezette beweging van zorg naar gezondheid, De manier waarop we vorm geven aan gezondheid als opgave en 'health in (and for) all policies'.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Fysiek	X	
	Klimaatadaptatie en groen & biodivers	X	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	1J Sport - Algemeen				
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede	
		Groen en Duurzaam Enschede			
	X	Inclusief Enschede			
De lijn die we hebben ingezet is.....	- Meer inwoners van de Gemeente Enschede gaan bewegen, spelen en sporten, en werken zo aan hun (positieve) gezondheid. Zo dragen we bij aan een gezond Enschede. Door in te zetten op bewegen, spelen en sporten stimuleren we ontmoeting en vergroten we de sociale cohesie. - We hebben een goed voorzieningenniveau in de buurt, zoals voorzieningen voor buiten bewegen spelen en sporten. Zo maken we de buurt aantrekkelijk en creëren we een groot en divers aanbod van sport en beweeggelegenheden, verspreid over de gemeente. - De basis voor sport en bewegen is op orde. De voorwaarden om te kunnen sporten en bewegen moeten op orde zijn. Vraag en aanbod van sportvoorzieningen / accommodaties zijn op elkaar afgestemd. We willen aan de slag met het opstellen van een Integraal huisvestingsplan Sport.				
Dit is terug te lezen in:	Nota Bewegen, spelen en sporten, Document enschede - Beleidsnota Sporten Spelen en Bewegen: Samen Spelen Samen Sporten - iBabs Publieksportaal			Einddatum	n.v.t
	Opdracht Sportaal 2022-2026			Eindatum:	2026
	Tijdelijke verordening BRC -regeling, wetten.nl - Regeling - Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026 - BWBR0047862			Einddatum:	2026
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	- Het opstellen van de nieuwe opdracht aan Sportaal die eind 2026 moet zijn afgerond. - Bij het opstellen van de nieuwe verordening BRC-regeling waarbij de invloed van de gemeente beperkt is vanwege de landelijke regeling. - Bij het opstellen van het coalitie akkoord als het gaat om de noodzaak middelen vrij te maken voor de uitvoering van het IHP- sport, specifiek het tekort aan sporthallen.			een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Eind 2026 stopt de Brede SPUK (Specifieke Uitkering) die gekoppeld is GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). Er start een nieuwe regeling AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord) waarbij nog niet duidelijk is of en hoeveel geld er beschikbaar blijft voor sport. Als er geen extra middelen voor sport in AZWA beschikbaar komen heeft dat gevolgen voor de activiteiten die we nu vanuit GALA middelen financieren. SPUK sport : Stimulering van de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties Gemeenten kunnen deze specifieke uitkering aanvragen voor sportaccommodaties/ activiteiten waarbij sprake is van btw-verlies. Gemeenten kunnen deze uitkering ook aanvragen voor sportbedrijven. De regeling loopt tot einde 2026 en verandert na 2026. Het ministerie van VWS wil met een nieuw financieel instrument komen om gemeenten vanaf 2027 te ondersteunen ten behoeve van een goede sportinfrastructuur en de BTW te compenseren. Hoe dit instrument er uit ziet is nu nog niet bekend.				
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Sportaal, VSG en stadsdelen				
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Willen de onderhandelaars in de nieuwe opdracht aan Sportaal de lijn aan te houden zoals die in de nota BSS is opgenomen? Met name als het gaat om en aandacht blijven houden voor de preventieve werking van sport en bewegen ten behoeve van verbeteren gezondheid inwoners.				

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

	Erkennen de onderhandelaars de noodzaak voor het opstellen van een IHP-sport mét benodigde middelen om het IHP Sport te kunnen uitvoeren. Vanaf 2027 komt er een nieuw financieel instrument vanuit het Rijk om gemeenten te ondersteunen in de uitvoering van het IHP sport ten behoeve van een goede sportinfrastructuur. Hoe dit instrument er uit ziet is nog niet bekend.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Sociaal Domein – Sport en sociale basis	Laagdrempelig kunnen aanbieden van sport en bewegen door onder meer vitale sportaanbieder leidt tot een prettig voorzieningen niveau in Enschede	Verdwijnen van de GALA-gelden / sportakkoord gelden
		Met het opstellen van het IHP sport hebben we voor de langere termijn inzichtelijk welke sportaccommodaties en welke investeringen we moeten doen om een kwalitatief goede sportinfrastructuur in Enschede te krijgen en te behouden.	Onvoldoende of geen financiële middelen beschikbaar gesteld door de Raad
	Sociaal Domein Gezondheid	Door in te zetten op sport en bewegen en op goede voorzieningen willen we zoveel mogelijk mensen stimuleren te gaan sporten en bewegen voor een goede gezondheid	Onvoldoende middelen vanuit AZWA beschikbaar voor specifiek het onderdeel sport en bewegen

Onderwerp	1K Weerbare samenleving		
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	x	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	De ontwikkelingen in de wereld maken het noodzakelijk om na te denken over scenario's die diep ingrijpen in het dagelijks leven van inwoners en ondernemers. We trekken hierbij op met landelijke en regionale partners. Doel is om een expliciete en gezamenlijke aanpak van crisisbestendigheid binnen gemeentelijk beleid op te leveren. Bijvoorbeeld door risico's in de stad in kaart te brengen en via een pilot noodsteunpunten.		
Dat is terug te lezen in:	2025-12-16 Veiligheidsregio Twente - Aanbiedingsbrief zienswijze beleidsplan 2026-2029 (1356820) (1.0).pdf		Einddatum: 2029
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Bij de start van de nieuwe Coalitie		een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	De minister van JenV, het Veiligheidsberaad en de VNG maken afspraken over investeringen in lokale en regionale weerbaarheid Nieuwsbericht Rijksoverheid.nl Handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Veiligheidsregio Twente, brandweer, politie		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het belang dat we als gemeente crisis- en risicobestendigheid zijn, inzetten op zelfredzaam en samenredzaam.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Fysiek		
	Sociaal domein		
	Stadsdelen		
	Bedrijfsvoering		

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	1L Zorg en Veiligheid			
Opgave		Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede		
	x	Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Het versterken van een goede verbinding en samenwerking tussen de domeinen zorg en veiligheid, zowel intern, lokaal als regionaal. Bij complexe casuïstiek is het van belang om domein overstijgend samen te werken. Uitgangspunt is te komen tot een éénduidige aanpak en het veiligheidsrisico te verkleinen, ondanks soms tegengestelde belangen. Aanpak complexe zorg- en veiligheidscasuïstiek w.o. Huiselijk geweld, personen met onbegrepen gedrag. Procesmanagers van het team veiligheid hebben een cruciale rol in het coördineren van interventies bij casussen met verward gedrag, multiproblematiek en ernstige woonoverlast. Achter veiligheidsproblemen schuilt vaak een complexe zorgvraag. De aanpak van complexe veiligheidscaasuïstiek op het snijvlak van zorg en veiligheid vormt een brede en inhoudelijk zware uitdaging. Het vraagt niet alleen om voldoende beleidscapaciteit, maar ook om een duidelijke visie op wat we als gemeente willen met deze complexe doelgroep. Daarbij spelen fundamentele keuzes over samenwerking, regie en de inrichting van passende voorzieningen en plaatsingen een grote rol. De uitdaging ligt erin om deze samenwerking duurzaam te organiseren, tijdig op te schalen en duidelijke kaders te bieden voor professionals in de uitvoering. De afspraken over 'regie', op-, af- en bijschalen m.b.t. veiligheidscaasuïstiek moeten beter. Hier zijn verschillende afdelingen binnen de gemeente bij betrokken waardoor het een tijdrovend proces is om op een lijn te komen. Intensivering aanpak woonoverlast Sinds de intensivering van 500K voor 3 jaar (juni 2024) is er een functionaris woonoverlast gestart voor 0,8 fte en is er een extra procesmanager gestart voor 0.6 fte. Met de versterking van het team is het werkproces ook anders ingericht met als doel meer aan de voorkant te komen en minder reactief bij escalaties. We werken hierbij gebiedsgericht in de stadsdelen waarbij geschakeld wordt tussen preventieve en repressieve interventies in het kader van de Wet Woonoverlast. We hebben een meldpunt en een dashboard woonoverlast. We krijgen zicht op de cijfers van woonoverlast, de ernst van de casuïstiek en prioritering. Deze aanpak is echter nog niet structureel geborgd. Integrale aanpak overlast in de binnenstad (Ook benoemd bij Sociaal domein:) In het centrumgebied en aangrenzende locaties (Boddenkamp, Lasonder en Het Zeggelt) is sprake van structurele overlast door een wisselende groep personen met onbegrepen gedrag en meervoudige problematiek. Mogelijk is er een kleine vaste kern. De aanpak vraagt om een integrale inzet van zorg, wonen en veiligheid, in samenwerking tussen het sociale domein en het veiligheidsdomein.			
Dat is terug te lezen in:	Document enschede - Bijlage 1 Integraal Veiligheidsplan 2025-2028 def versie 1.2pdf - iBabs Publieksportaal			Einddatum: 2028
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Bij de start van de nieuwe coalitie			een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Voortgangsbrieven aanpak verward en onbegrepen gedrag december 2025 Kamerstuk Rijksoverheid.nl Alle thema's die hierin genoemd worden (woningen en passen zorgplekken, gegevensuitwisseling, landelijke regie of lokale autonomie en structurele financiering) zijn ook van toepassing op Enschede.			

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Politie, Openbaar Ministerie, Veiligheidshuis Twente, GGD, Wijkteams, Intact/Tactus, (bemoeizorg) Mediant/Tactus, zorgaanbieders MO en BW, RIBW, Menzis.		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	de mate waarin de coalitie de ingezette lijn op dit onderwerp wil voortzetten. En de rol die dit onderwerp speelt in de ervaren (woon)overlast voor onze inwoners		
	Doorgaan met de inzette lijn en de gebiedsgerichte en persoonsgerichte aanpak in de binnenstad blijven prioriteren.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kans	Risico
	Zorg/sociaal domein		
	Wonen, Wmo, beschermd wonen		
	Preventie en armoede		

Onderwerp	1M Zorgaanbieders (Huidig beleid en evaluatie afspraken 22/26)		
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Een van de doelen van de inkoop Wmo en jeugdhulp 2025 was om zorgfraude tegen te gaan. Hiervoor is bij de inkoop gewerkt met het Kwaliteits- en Integriteitsinstrument Twente, zodat er aan de voorkant een uitgebreide screening plaats vond om te beoordelen of aanbieders gecontracteerd konden worden. Ingezette lijn Wmo: om meer ondersteuning in de wijk te organiseren en beter samen te werken, zodat er minder of minder snel een beroep gedaan wordt op individuele maatwerkvoorzieningen. Ingezette lijn Jeugd: Om de jeugdzorg verder kwalitatief en duurzaam te verbeteren is de lijn ingezet op het realiseren van Strategisch Partnerschap met de (specialistische) jeugdzorgaanbieders. Gevolg van beide lijnen is dat we met minder aanbieders en meer in netwerkverband / strategisch partnerschap vorm kunnen geven aan een dekkend landschap (passende bij wat nodig is voor inwoners)		
Dat is terug te lezen in:	Strategienota Samen leven, samen zorgen! Maatregel 6 Minder zorgaanbieders, samenwerken per wijk Document enschede - Bijlage 3 Strategienota Samen leven samen zorgen def - iBabs Publieksporaal	Einddatum:	31-12-28
	Er zijn overeenkomsten voor de uitvoering van de huishoudelijke ondersteuning gesloten met 11 partijen. Deze overeenkomsten lopen tot 2028 met de mogelijkheid om nog met 2 keer 2 jaar te verlengen.	Einddatum:	31-12-27
	Er zijn overeenkomsten voor de uitvoering van de individuele begeleiding en dagbesteding gesloten met ca 270 aanbieders. Deze overeenkomsten lopen tot 2029 met de mogelijkheid om nog met 2 keer 2 jaar te verlengen.	Einddatum:	31-12-28
	Strategienota Onze jeugd, onze zorg, maatregel 46 Minder marktwerking, meer strategisch partnerschap Document enschede - 2024-0412 Strategienota duurzame jeugdzorg V3 - iBabs Publieksporaal	Einddatum:	31-12-28
	Regiovisie Jeugdhulp; regionaal kader voor de jeugdhulp Microsoft Word - Regiovisie Jeugd Twente definitief maart 2022.docx	Einddatum:	31-12-28
	Prioritaire Agenda Jeugdzorg; een van de regionale prioritaire opgave is het ontwikkelen van Strategisch Partnerschap Document enschede - Prioritaire Agenda Jeugdzorg 2026-2032 - iBabs Publieksporaal	Einddatum:	31-12-32
	Er zijn overeenkomsten voor de uitvoering van jeugdhulp gesloten met 288 aanbieders. Deze overeenkomsten lopen van 1 januari 2025 t/m 31 december 2028. Er is de mogelijkheid tot 1 keer een verlenging met een periode van maximaal 24 maanden. De inkoop van het onderdeel Wonen en Verblijf kent een uitzondering, de duur van de overeenkomst is 3 jaar en de Twentse gemeenten kunnen de overeenkomst (eenzijdig) driemaal verlengen met een periode van maximaal 12 kalendermaanden.		

Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Het Wmo beleidsplan is een goed instrument om bij te sturen op de inkoop Wmo. Voor het bijsturen van de inkoop jeugdhulp naar strategisch partnerschap is het nodig om dit te doen bij het opstellen van de nieuwe (regionale) Strategische visie inkoop jeugdhulp.		een logisch moment. Dit Wmo beleidsplan wordt naar verwachting in 2027 ter vaststelling aangeboden aan college en gemeenteraad. Het najaar van 2026 is het moment om een nieuwe strategie hiervoor op te stellen. Concreet wordt in het najaar van 2026 ook regionaal besloten over verlenging van de inkoop Wonen en Verblijf.
Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Het landelijke coalitieakkoord ‘Aan de slag’ (2026-2030) is aangegeven dat de huidige koers wordt voortgezet. Dat wil zeggen scheiden wonen en zorg, waardoor het beroep op de Wmo kan toenemen. En het inrichten van zorgzame buurten om het beroep op professionele zorg en ondersteuning te beperken. Daarnaast is aangekondigd dat de huishoudelijke hulp uit de Wmo gehaald wordt. Verder verwachten we op korte termijn de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo (wetswijziging). Het onderzoeksrapport naar de houdbaarheid van de Wmo is opgeleverd aan de Tweede kamer. Dat kan leiden tot wijzigingen. • Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg. Deze wet verplicht gemeenten om regionaal samen te werken bij de organisatie en inkoop van specialistische jeugdzorg. Hier zit een koppeling met het fiche Jeugd en jongeren (Jeugdzorg). • Hervormingsagenda Jeugd. Dit is een landelijk meerjarenprogramma wat zich richt op stevigere lokale teams, minder bureaucratie, betere beschikbaarheid van (specialistische) zorg en het versterken van basisvoorzieningen zodat gezinnen eerder en dichter bij huis geholpen worden. • Wetsvoorstel Reikwijdte. Dit voorstel heeft als doel de jeugdhulpplicht duidelijker af te bakenen, zodat helder wordt welke hulp wel onder de Jeugdwet valt en welke niet.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	(Jeugd)zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, Wijkteams Enschede, inwoners, onderwijs,huisartsen, Gecertificeerde Instellingen, SamenTwente/OZJT		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	We vragen uitspraken te doen over voortzetting huidige koers: meer ondersteuning in de wijk en met minder aanbieders samenwerken in de wijk		
	We vragen uitspraken te doen over voortzetting van de huidige koers: om (in regionaal verband) de inkoop van jeugdhulp te organiseren volgens de principes van het Strategisch Partnerschap.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kans	Risico
	ZVW/Wlz		Verschuiving vanuit Wlz / Zvw en stagnerende uitstroom
	Wonen / fysieke inrichting van de stad		Te weinig passende huisvesting waardoor aanvullende zorgvraag ontstaat

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

	Gezondheid / sociale basis		Bij een gebrekkige gezondheid en een zwakke sociale basis kan het beroep op zorgvolume toenemen.
	Bestaanszekerheid		Schulden en inkomensproblematiek kan bijdragen aan extra zorgvraag

Onderwerp	2A Afvalbeleid			
Opgave		Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
	x	Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	De Raad heeft in de vastgestelde grondstoffenvisie gekozen voor bronscheiding. Op basis van de samenwerkingsovereenkomst tussen de VNG, NVRD en Verpact zijn we nu verplicht om de verzamelcontainers voor PMD uit te faseren en over te gaan naar nascheiding. Dit is een ontwikkeling die op gespannen voet staat met de grondstoffenvisie. En waar we dus niet anders kunnen. Het opstellen van een plan over hoe we invulling gaan geven aan de verplichte uitfasering van de brengvoorzieningen voor PMD. Dit plan wordt in samenwerking met Verpact opgesteld. Dit plan inclusief de nog te maken keuzes wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de Raad eind van dit jaar. De uitvoering is niet eerder mogelijk dan naar schatting halverwege 2027. Dit heeft o.a. te maken met een verplichte aanbesteding voor ondergrondse verzamelcontainers door Twente Milieu.			
Dat is terug te lezen in:	Een en ander is terug te lezen in de raadsbrief van 7 oktober. n.b. Inmiddels weten we dat Twence halverwege 2026 jaar komt met een voorstel betreffende nascheiding. Zij streeft ernaar om halverwege 2027 de installatie operationeel te hebben. Het betreft de ombouw van de bestaande sorteerinstallatie (TAS) en deze geschikt maken voor het restafval met PMD van de hoogbouw van Hengelo en Enschede.			Einddatum: 2027
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Eind 2026 als het voorstel wordt voorgelegd			Een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Gemeenten met brengvoorzieningen voor PMD zijn verplicht om deze uit te faseren. Almelo is al langer voornemens volledig over te gaan op nascheiding. Hengelo heeft besloten om voor hoogbouw over te gaan naar nascheiding gezien de verplichting om uit te faseren. Alle andere regionale Twentse gemeenten houden vast aan bronscheiding.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Verpact, RKN, NVRD, Twente Milieu, Twence			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het al of niet vasthouden aan het bestaand beleid rond afvalscheiding (voorscheiding of nascheiding)			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	2B Energiecoöperatie			
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	X	Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	- Gemeente Enschede heeft Enschede Energie een subsidie gegeven om in 2026 de ondersteuning vanuit de duurzaamheidswinkel én de energievoaches verder uit te breiden (o.a. inzet van 15 tot 20 vrijwilligers om op jaarbasis 1000 huishoudens te bereiken en openstelling duurzaamheidswinkel) - Ondersteuning van project Zon op Dak (duurzame opwek van zonne-energie)			
Dat is terug te lezen in:	B&W-voorstel subsidie 2026 Document enschede - Agendaformulier B&W - iBabs Publieksporaal			Einddatum: 2026
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Eind 2026 (i.v.m. vervolg subsidieafspraken, vaststelling warmteprogramma en bij afronding project Zon op dak juli 2026)			een logisch moment.
Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Rijk: ondersteuning van inwoners moet gaan verlopen via “energiehuizen”, one stop shops genoemd. Brief aan Parlement - Implementatie EPBD			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Enschede Energie			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Acht de coalitie het wenselijk om nieuw beleid te ontwikkelen voor de opwek van zonnestroom terwijl de marktomstandigheden ongunstig zijn.			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico	
	Energiearmoede	Klimaatmiddelen		
	EPBD (Europese wetgeving)	Extra middelen?		

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	2C Groen en duurzaam, Klimaatadaptatie en energie: Warmteprogramma & regionaal warmtebedrijf met directe relatie met:1. Energiearmoede en energiebesparingsaanpakken, 2. netcongestie			
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	X	Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Het actualiseren en doorontwikkelen van de Transitievisie Warmte naar een Warmteprogramma (onder de Omgevingswet). De gemeente heeft deze verplichting vanuit de Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie (WGIW). Stip op de horizon blijft daarbij een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050 (Vanuit Klimaatakkoord 2019). Hier werken we op basis van het warmteprogramma wijk voor wijk naar toe. Het warmteprogramma zal bestaan uit een programma in de zin van de Omgevingswet dat: • Inzichtelijk maakt waar de gemeente voor 2036 plannen maakt voor het aardgasvrij (of aardgasvrij-ready) maken van de gebouwde omgeving met de daarvoor beschikbare alternatieven voor het gebruik van aardgas; • Houvast biedt bij communicatie en verwachtingsmanagement richting bewoners en andere stakeholders; • Bruikbaar is om te rapporteren aan de Rijksoverheid en andere partners over de plannen voor en voortgang van de lokale warmtetransitie; • Voldoet aan de eisen die daarvoor in het Besluit en de ministeriële regeling gemeentelijke instrumenten warmtetransitie worden opgenomen. Voor wat betreft het regionaal warmtebedrijf loopt een verkenning voor de ontwikkeling daarvan.			
Dat is terug te lezen in:	Energievisie link	Einddatum:	Ntb	
	Transitievisie warmte link	Einddatum:	2026	
	Plan van aanpak warmteprogramma link	Einddatum:	2026	
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Bij het aanbieden van het warmteprogramma (Najaar 2026)		een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	nvt			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Woningcorporaties, Ennatuurlijk, Enexis, Enschede Energie			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	1. Mbt het warmteprogramma: nu geen concrete keuzes te maken, maar deze te doen bij het vaststellen van het warmteprogramma in het najaar van 2026 .			
	2. Versterken inzet op lobby richting rijk (via VNG/G40) rondom voortzetting Klimaatmiddelen na 2030 en extra investeringsmiddelen rondom isolatiemaatregelen (richting aardgasvrij-ready) en alternatieve warmteoplossingen (o.a. warmtenetontwikkeling).			
	3. Een principeuitspraak te doen over het al of niet toetreden tot een regionaal warmtebedrijf (in afwachting van de gezamenlijke verkenning)			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico	
	Energie-armoede en energiebesparingsaanpakken	Noodfonds energie, Nationaal isolatie offensief, SPUK LAI		
	Regionaal warmtebedrijf Twente	Wet Collectieve Warmte		
	Netcongestie			

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	2D Landelijk Gebied		
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	De gemeente Enschede streeft bij de ontwikkeling van het landelijk gebied naar evenwicht tussen bescherming en ontwikkeling van de kwetsbare groene kwaliteiten en benutting voor wonen, werken, recreëren etc Een van de belangrijke instrumenten, de Gebiedsgerichte Aanpak Landelijk Gebied, is gestopt per 2026. Dit omdat het Rijk het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en het bijbehorend budget van 24 miljard had gestopt. En de provincie in navolging daarvan het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Na de voorverkenning in Driene zijn we dus niet doorgegaan naar het opstellen van een gebiedsagenda. Ondanks dat er in Tweekelo draagvlak bestond voor het opstellen van een voorverkenning konden we daar niet mee starten. De al lopende uitvoering van de gebiedsagenda in Broekheurne wordt voortgezet.		
Dat is terug te lezen in:	Visie Landelijk Gebied (2021)		Einddatum: 2030
	Natuur- en Landschapsplan (2023)		Einddatum: 2030
	Gids Buitenkans (2022) – update loopt		Einddatum:
	Groen Ambitieplan (2021)		Einddatum: 2050
	Water- en Klimaatadaptatieplan – update loopt		Einddatum: 2027
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	2027, bij implementatie van het nieuwe regeerakkoord		een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Het coalitieakkoord “Aan de Slag” van het nieuwe kabinet Jetten zet in op “een toekomstbestendige landbouw, een sterke natuur en een toekomstgericht voedselsysteem. Dit wil zij doen met 4 pijlers: 1. Een generieke stikstofreductie (rijksmaatregelen algemeen) 2. een gebiedsgerichte stikstofreductie rond kwetsbare natuurgebieden (lees N2000 Aamsveen) 3. Natuurbehoud en -herstel 4. Gerichte ondersteuning van de agrarische sector Hiermee wil zij Nederland van het stikstofslot halen en stelt hiervoor 20 miljard ter beschikking. De verwachting is dat hiervoor een “herstart” van het NPLG en het PPLG volgt.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Provincie Overijssel - Landschap Overijssel - Waterschap Vechtstromen - Zuidoost Twente samenwerking Stawel - Groen Beraad Enschede - Landschapsfonds Enschede - De Viermarken - Overijssels Particulier Grondbezit (OPG-Landgoederen)		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het al of niet vergroten van de aandacht op de brede maatschappelijke opgaven in het landelijk gebied.		
	Het al of niet herstarten van de gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied (te beginnen bij Driene en Tweekelo).		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Schaalsprong	Bij stedelijke ontwikkeling hoort ontwikkeling van het landelijk gebied. (nieuwe) inwoners hebben (recreatie- en adem)ruimte nodig	Risico schaalsprong is dat leefbaarheid landelijk gebied onder druk komt te staan. Dit moet je mee-ontwikkelen.

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

	Klimaatadaptatie	Opvang van te veel (stedelijk) water in landelijk gebied en langer vasthouden. Ontwikkelkansen samen met partners en landgoederen, agrariërs, etcetera.	
	Biodiversiteit	Aanplant bomen en houtwallen, duurzaam bermbeheer, doorlopende lijnen stedelijk – landelijk gebied	

Onderwerp	2E Programmeringsafspraken windenergie			
Opgave	x	Aantrekkelijk Enschede	x	Open Enschede
	x	Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Het college en de gemeenteraad hebben besloten om geen programmeringsafspraken te maken met de provincie over windenergie. Er is geen zoekgebied voor windturbines aangewezen en geen afspraken over aantallen. Dit omdat de gemeente(raad) besloten heeft dat het Rijk eerst de geldende milieunormen moet vaststellen. Wel heeft de gemeenteraad in mei 2023 een voorlopig en indicatief zoekgebied aangewezen rond de N18. Provincie heeft op het niet definitief aanwijzen van zoekgebieden eenzijdig besloten om geheel Enschede open te stellen voor het indienen van initiatieven tot max 80 GWh aan opwek. (4 turbines). Dit heeft geresulteerd in de inbreng van 3 initiatieven, waarvan de provincie het initiatief voor een windpark in de Eschmarke heeft gekozen voor verdere uitwerking. Gemeente Enschede heeft aangekondigd waar mogelijk juridische middelen in te zetten tegen deze gang van zaken.			
Dat is terug te lezen in:	Bestuursvoorstel over 'starten (juridische) acties tegen plan windpark Aamsveen/Zuid Eschmarke" (Corsanummer 2500014344, showscan.r)			Einddatum:
	Raadsbrief "Voorgenomen acties tegen windpark Aamsveen" (corsa 2500015244)			Einddatum:
	Bestuursvoorstel en raadsbrief over aangepaste Omgevingsverordening Overijssel (corsa 2400034657 en 2400031735)			Einddatum:
	Bestuursvoorstel windbeleid (corsanummer 2400006348, showscan.r) en Raadsbrief Windbeleid Provincie Overijssel (corsa 2400006927)			Einddatum:
	Provinciaal programma energiestrategie (PPE): https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR725686/1#div_3 (zie hoofdstuk 3)			Einddatum:
	Zienswijze op dit provinciale beleid: klik hier			
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	a. Het alsnog maken van programmeringsafspraken is op korte termijn niet aan de orde. Provincie zal gemeenten opnieuw benaderen voor maken van (aanvullende) programmeringsafspraken als blijkt dat er te weinig windprojecten doorgang vinden en de doelstelling voor 2030 niet wordt gehaald. b. Insteek is dat het (nieuwe) college voor elke (juridische) vervolgstap tegen de provincie een besluit neemt. Dus zowel het doorzetten van het bezwaar als het nemen van (vervolg) juridische stappen als het opnieuw aangaan van de dialoog met de provincie.			
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Er wordt al heel lang gewerkt aan landelijke milieunormen voor windturbines. De vaststelling daarvan is herhaaldelijk uitgesteld. De windinitiatieven die nu in voorbereiding zijn gaan uit van de bekende ontwerp-milieunormen. Als de definitieve normen hiervan afwijken kan dit gevolgen hebben voor diverse windprojecten.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Burgemeenten, RES Twente, wind-ontwikkelaars, Enschede Energie			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Al of niet doorgaan met de juridische stappen richting provincie of het kiezen voor het opnieuw aangaan van de dialoog.			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	2F Technology base		
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
		Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	De gemeente Enschede en de provincie Overijssel werken samen in de Gemeenschappelijke Regeling Technology Base aan de gebiedsontwikkeling van het noordelijk deel van het voormalige militaire vliegveld Twenthe. Deze gebiedsontwikkeling kent drie exploitaties: Grondexploitatie: Hier gaat het om uitgifte van ca. 20 ha bedrijventerrein (footprint 10 ha), bestemd voor 1) high tech bedrijvigheid (R&D en evt. productie) en 2) luchthavengebonden bedrijvigheid (max. 4 ha. (footprint)); - De grondexploitatie kent aan het einde van de looptijd (2036) een tekort van € 26 miljoen (netto contante waarde 2025). Provincie en gemeente hebben ieder voor de helft van dat tekort een voorziening getroffen in hun begrotingen. - De gronduitgifte zit voorlopig vast door de showstoppers netcongestie en stikstof. Alleen kleinere bedrijven met weinig vervoersbewegingen kunnen zich nog vestigen. - In het hele gebied van het voormalige militaire vliegveld Twenthe zit verspreid pfas in de grond vanwege in hoofdzaak gebruik van blusschuim door Defensie. De onderzoeken naar de mate en de verspreiding daarvan zijn in de zomer van 2026 gereed. Vervolgens ontwikkelt de GR handelingsperspectieven, in samenwerking met Waterschap, provincie Overijssel, gemeente Hengelo en landschap Overijssel. Vastgoedexploitatie: Dit betreft het vastgoed op het bedrijventerrein (niet het vastgoed op het luchthaventerrein) en gaat in hoofdzaak om de (allemaal verhuurde) voormalige F16-shelters. Deze exploitatie kent een structureel overschot van ca. € 0,1 miljoen. Luchthavenexploitatie: - Hetgaat hier om het vliegveld met een unieke 3 km lange baan. Deze exploitatie kent een structureel tekort van ca. € 0,5 miljoen. Na het noodzakelijke groot baanonderhoud in 2028 loopt het tekort op naar structureel ca. € 1,3 miljoen (uitgaande van € 11 miljoen kosten groot baanonderhoud). - Het toekomstperspectief voor de luchthaven voorziet in opbrengsten voor 1) zakelijk vliegverkeer, 2) end-of-life-vliegverkeer, 3) vliegtuigparkeren, 4) testen en experimenteren, 5) medegebruik door Defensie en 6) Grote evenementen. - Sinds 2022 onderzoekt de GR de mogelijkheid van Publiek-Private Samenwerking rond de exploitatie van de luchthaven, waarbij de GR eigenaar blijft en marktpartijen de luchthaven exploiteren. - Voorwaarde voor een haalbare luchthavenexploitatie voor marktpartijen is dat de publieke partijen nog één keer het groot onderhoud van de baan betalen (kosten ca. € 11 miljoen). De gemeente Enschede moet dan daarvan de helft financieren (rente/afschrijving) en heeft de middelen daarvoor structureel beschikbaar. Provinciale Staten van Overijssel neemt in juni 2026 een besluit of ze ook bereid is hetzelfde te doen. - Als de provincie de vereiste middelen beschikbaar stelt volgt in het najaar van 2026 een open en transparant aanbestedingsproces van een concessie voor de luchthavenexploitatie. - Defensie overweegt aanwijzing van Twente Airport als uitwijkhaven (in tijden van grote internationale spanningen). Dit betekent naar verwachting meer medegebruik. - Defensie werkt intensief samen met Twentse bedrijven aan innovaties. TB kan een goed afgeschermd "landingsplaats" zijn voor die activiteiten.		
Dat is terug te lezen in:	De gemeentebegroting 2026 (Gemeentebegroting 2026)		Einddatum:

	Het evaluatie rapport 'Berenschot 2022', inclusief het toekomstperspectief voor de luchthaven (Evaluatie Technology Base 2022)		Einddatum:	
	Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD)		Einddatum:	
	Defensiepropositie provincie Overijssel (Bidbook Overijssel - Defensie)		Einddatum:	
	Kaderbrief Technology Base 2026 (Kaderbrief GR TB)		Einddatum:	
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	het voorjaar van 2026		een logisch moment (indien de nieuwe coalitie iets anders wil met de luchthaven (verkoop, sluiting))	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	• Provincie Overijssel: uitspraken over blijvende betrokkenheid (juni 2026); • Ministerie van Defensie: - uitspraken over status Twente Airport als uitwijkluchthaven (Q2 2026); - vormgeving dronecorridor Deelen – Twente; - continuering en mogelijk uitbreiding medegebruik Twente Airport; - voorwaarden scheppen voor vestiging Defensie-innovatiecluster op TB.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	• Provincie Overijssel (deelnemer in de GR en bevoegd gezag voor het luchthavenbesluit), • Ministerie van Defensie (medegebruik, uitwijkluchthaven, programma van eisen baanonderhoud) • Twentse bedrijven (vestiging op TB, mogelijk in de toekomst exploitant van Twente Airport) • Twente Board (spil in de economische structuurversterking in de regio Twente); • Klanten luchthaven (luchthaven gebonden bedrijven en gebruikers Twente Airport)			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het wel of niet bestendigen van de koers om de exploitatie van de luchthaven te gaan uitbesteden.			
	Het wel of niet doorgaan met Twente Airport indien de provincie niet meebetaalt of de aanbesteding faalt.			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico	
	Nationale veiligheid	Toename medegebruik Defensie of financiële medeverantwoordelijkheid Rijk voor investering in groot baanonderhoud	Toename overlast medegebruik (binnen grenzen luchthavenbesluit)	
	Netcongestie en stikstof	Als er doorbraken komen kan gronduitgifte versnellen (meevaller in de grex).	Geen oplossing voor netcongestie / stikstof: verslechtering grondexploitatie (enkele miljoenen)	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	3A Apollo Vredestein		
Opgave	x	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
		Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Juni 2026 sluit Apollo Vredestein haar fabriek in Enschede. Hiermee komt er een terrein van ongeveer 20 ha met een flinke stroomaansluiting en hoge milieucategorie op de markt. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede heeft op 8 juli jl. een voorbereidingsbesluit genomen voor het terrein van Vredestein. Het college van B&W heeft een voorbereidingsbesluit vastgesteld om ongewenste ontwikkelingen op het terrein te voorkomen. Vredestein mag gewoon blijven doorgaan met de huidige activiteiten. Het besluit beperkt dat niet. Het besluit wordt alleen genomen om grip te kunnen houden bij een vertrek van Vredestein. Het voorbereidingsbesluit raakt twee eigenaren: Apollo Vredestein en Heylen Warehouses. Dit besluit sorteert voor op een nieuw omgevingsplan voor de locatie, welke eind 2026 vastgesteld moet worden. Vervolgens heeft de gemeente in november 2025 besloten om de omgevingsvisie aan te passen. In de Omgevingsvisie is opgeschreven dat we het havengebied (219,6 hectare) koesteren voor circulaire economie. Echter, in de Omgevingsvisie staat ook dat we innovatieclusters zoals het Kennispark willen vergroten om zodoende nieuwe plekken te maken voor innovaties. Met het vertrek van Vredestein ontstaat de kans deze locatie toe te voegen aan het innovatiecluster Kennispark en hiermee geven we invulling aan deze ambitie in de Omgevingsvisie. Tegelijkertijd blijft er nog bijna 200 hectare over in het havengebied om in te zetten voor de circulaire economie en deze te koesteren. Hiermee blijft het havengebied goed beschikbaar voor de ambitie circulaire economie. De verwachting is dat in mei 2026 de wijziging van de Omgevingsvisie door de raad wordt vastgesteld. Wij verwachten in mei 2026 het nieuwe omgevingsplan voor de Vredesteinlocatie ter inzage te leggen via het college. Voor de realisatie van dit “werklandschap van de toekomst”, is het essentieel dat het havengebied niet “verkleurt” en 100% niet werken blijft, vanwege de hoge milieucategorieën die nodig zijn.		
Dat is terug te lezen in:	Brief aan de raad: Vrijgave ontwerp wijziging Omgevingsvisie Kennispark		Einddatum: 2026
	Brief aan de raad: Voorbereidingsbesluit Vredestein		Einddatum: 2026
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Eind 2026, voor het vaststellen van het nieuwe omgevingsplan		een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Provincie: uitspraak over financiële bijdrages (eind Q1 begin Q2) Ministerie van Defensie: uitspraak over financiële bijdrages (eind Q1 begin Q2) Ministerie van EZ: uitspraak over financiële bijdrages (eind Q1 begin Q2)		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Twente Board, Provincie Overijssel, Oost NL, Ministerie van EZ, Twents bedrijfsleven		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het wel of niet onderschrijven van het belang van de locatie Vredestein voor het versterken van onze innovatieve ecosystemen zoals Chiptech, Defenite en de High Tech Maakindustrie		
	Het wel of niet onderschrijven van belang van het behoud de werkfunctie van het Havengebied (stroom, proceswater en hoge milieucategorieën) binnen de schaa sprongopgave		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Economie	Unieke kans voor het ministerie van EZ om te investeren in onze economische weerbaarheid (in lijn met rapport Wennink)	Ministerie investeert elders

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

	Nationale veiligheid	Unieke kans voor het ministerie van Defensie om te investeren in Ruimte voor Defensie	Ministerie investeert elders
	Schaalsprong	Bouwen van een ecosysteem op het Vredesteinterrein en toevoegen van extra FTE draagt bij aan onze schaalsprong ambities.	

Onderwerp	3B Zoektocht nieuwe bedrijventerreinen			
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
	X	Groen en duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Enschede streeft naar voldoende kwalitatieve ruimte om te ondernemen. Ruimte voor (innovatieve) bedrijvigheid is essentieel voor het aantrekken van talent, de veerkracht van Twente en het slim kunnen inspelen op diverse maatschappelijke opgaven. De huidige beschikbare bedrijfsruimte is zeer schaars en dat is zorgelijk. Start opdracht Zoektocht Nieuw Bedrijventerrein De gemeenteraad van Enschede heeft in 2022 opdracht gegeven voor de zoektocht naar ruimte voor bedrijventerreinen. De bandbreedte van de zoekopgave ligt tussen de 40 tot 60 hectare bruto (circa 30 hectare netto) en is gericht op kleinschalige tot middelgrote bedrijfskavels (een kavelomvang van <3 hectare netto). De raming hiervoor komt voort uit de Provinciale Programmeringsafspraken Bedrijventerreinen Twente 2023-2026. Deze raming gaat niet uit van een regionale schaa sprong in wonen en werken. Inventarisatie afgerond: 3 voorkeurslocaties (inclusief Boeldershoek-West) De inventarisatie van de zoektocht is afgerond. In deze fase zijn 15 locaties uitgebreid bestudeerd en beoordeeld op meer dan 40 onderdelen. Dit heeft geresulteerd in 3 voorkeurslocaties. Locatie Boeldershoek-West (circa 18 hectare netto) is er daar één van (ligging tussen A35, Afvalverwerkingsbedrijf Twence en Twentekanaal Zuid in Hengelo). De andere 2 locaties blijven voorlopig geheim, omdat er op dit moment onvoldoende middelen zijn om ze te ontwikkelen. Besloten is om met Boeldershoek-West actief aan de slag te gaan en de haalbaarheid te onderzoeken. In tegenstelling tot de andere locaties is deze locatie eigendom van Twence. Zij staan positief tegenover de ontwikkeling van Boeldershoek-West tot bedrijventerrein. Als we enkel deze locatie ontwikkelen, is er nog steeds een tekort aan ruimte voor werk, dan wel schuifruimte. Er blijft sprake van krapte. Verkennen haalbaarheid ontwikkeling Boeldershoek-West Momenteel verkennen we met Twence of het haalbaar is Boeldershoek-West te ontwikkelen. Arcadis ondersteunt ons daarbij. Voor het gehele project is binnen de gemeentelijke begroting 100.000 euro budget beschikbaar gesteld. Na de verdere onderzoeksfase zullen de resultaten en risico's separaat worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Dit zou ook kunnen betekenen dat het niet haalbaar is om Boeldershoek-West te ontwikkelen tot bedrijventerrein.			
Dat is terug te lezen in:	Ontwikkelagenda Economie			Einddatum 12-03-2024
	Visie Werklocaties			Einddatum 13-05-2019
	Raadsvoorstel - Vaststellen Zoekopdracht Locatie(s) Nieuw Bedrijventerrein in Enschede			Einddatum 7-3-2022
	Raadsvoorstel - Voorkeuslocaties nieuw bedrijventerrein (inclusief Boeldershoek-West)			Einddatum 12-5-2025
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Het einde van de intentieovereenkomst met Twence (december 2027) een logisch moment.			

Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Rijksoverheid: - Rijksoverheid ziet Twente als initieerregio: een gebied waar de overheid extra aandacht en steun aan geeft om nieuwe ontwikkelingen te starten. Twente is namelijk van strategisch belang voor Nederland (bron: ontwerp Nota Ruimte). Mogelijk op den duur meer ondersteuning bij financiering en (gedeeltelijk) verhelpen negatieve effecten van netcongestie, stikstof en beschikbaarheid drinkwater. - Prioritering bij verstrekken elektriciteitsaansluitingen op basis van maatschappelijke waarde (zorg, woningbouw, strategische industrie). Provincie Overijssel: - Strengere sturing op bedrijfskavels met een hogere milieubelasting en eis om watergebonden bedrijfskavels elders in de gemeente/regio te compenseren via provinciale omgevingsverordening (datum besluitvorming: 8 mei 2026). Provincie Overijssel en Twentse gemeenten: - Voor 2027-2030 maken we nieuwe afspraken voor de programmering van nieuwe bedrijventerreinen. Verwachting is dat we in Twente met deze regels nog meer gaan sturen op kwaliteit (o.a. type bedrijven, ruimtegebruik en energie).		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	- Twence (grotendeels grondeigenaar en medeopdrachtgever haalbaarheidsonderzoek) - Gemeente Hengelo (Boeldershoek-West grenst aan gemeente Hengelo: afstemming ontsluiting, aansluiting Twentekanaal Zuid en afstemming in kader van Spoorzone Hengelo Enschede) - Alle Twentse gemeenten (BO Programmeren Bedrijventerreinen Twente: afstemming nieuwe bedrijventerreinen) - Provincie Overijssel (provinciale kaders en deelnemer BO Programmeren Bedrijventerreinen Twente)		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het wel of niet onderschrijven van het belang van de ontwikkeling en/of uitbreiding van een of meerdere nieuwe bedrijventerreinen in Enschede in z'n algemeenheid.		
	Het wel of niet onderschrijven van het belang van prioriteit aan de ontwikkeling Boeldershoek-West, mits haalbaarheidsonderzoek (enigszins) goede resultaten laat zien.		
	Het wel of niet nader verkennen van de andere twee voorkeurslocaties uit het project Zoektocht Nieuw Bedrijventerrein. Deze locaties scoorden namelijk goed en verdienen het om nader verkend te worden.		
	Wel of niet de noodzaak van meer budget voor de (her)ontwikkeling van bestaande en nieuwe werklocaties in Enschede te onderschrijven .		
	Het wel of niet inzetten op samenwerking met Rijksoverheid, de provincie en de Twentse gemeenten om deze zodoende goed in te zetten bij de ontwikkeling van dit bedrijventerrein.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Economie en stedelijke ontwikkeling	Ontwikkeling van nieuwe werkruimte, aansluitend op het technologisch profiel van Twente, sluit naadloos aan op ontwerp Nota Ruimte, Ruimtelijk Economische Visie, Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente) en Nationaal Programma Vitale Regio's. Kansrijk voor financiering en reduceren belemmeringen, zoals netcongestie en beschikbaarheid drinkwater.	Onhaalbaar project als gevolg van hoge ontwikkelkosten door zoutcavernes en verplaatsing zonnepark in projectgebied.
	Netcongestie en beschikbaarheid drinkwater	Zie hierboven. Ook is ligging Boeldershoek-West nabij Twence mogelijk kansrijk voor energievoorziening bedrijven.	Geen oplossing voor netcongestie en beschikbaarheid drinkwater betekent verslechtering haalbaarheid.

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	3C Binnenstad		
Opgave	x	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
	x	Groen en Duurzaam Enschede	
	x	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Om samen met partners te werken aan de binnenstad van de toekomst, een binnenstad waar het niet alleen fijn winkelen is, maar waar het prettig verblijven is, ruimte voor ontmoeting is en een breed aanbod aan functies te vinden is. Het winkellandschap is aan het veranderen en als we niets doen verliezen we de concurrentiepositie ten opzichte van andere steden en blijven inwoners weg. Om dit te bereiken hebben we in de periode 2023-2025 incidenteel 900.000 per jaar tot onze beschikking gehad om hier aan te bouwen. In 2026 hebben we nog eenmalig 550.000 euro beschikbaar. We hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd in een professionele samenwerking op basis van gelijkwaardigheid. Dit heeft geleid tot de oprichting van de SBME, een vastgoedbiz en een hogere bijdrage uit de reclamebelasting door ondernemers. Partners investeren daarmee jaarlijks 650.000 euro mee aan de verdere ontwikkeling van de binnenstad. Als gemeente zetten we het stimuleringsfonds met succes in om gevels te verbeteren en initiatieven aan te jagen om de stad te verfraaien. In 2025 is het gehele subsidiebudget uitgegeven. Daarnaast hebben we de gebiedsprofielen vastgesteld als richting voor de ruimte en programmering in de binnenstad. Deze zijn we aan het vertalen in een gebiedsprogramma binnenstad. De middelen houden na 2026 op. Duidelijkheid over structurele middelen is nodig om een realistisch ambitieniveau voor de binnenstad te bepalen		
Dat is terug te lezen in:	Ambitie- en actie agenda Binnenstad Document enschede - Actieplan Enschede-def - iBabs Publieksporaal		Einddatum 2030
	Gebiedsprofielen Binnenstad Enschede Document enschede - Agendaformulier B&W - iBabs Publieksporaal		Einddatum Geen
	Verordening Stimuleringsfonds Enschede Document enschede - Concept verordening SBE 2026 - iBabs Publieksporaal		Einddatum 31-12-2026
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Het voorjaar van 2026		een logisch moment (middelen houden op na 2026).
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	In het landelijke regeerakkoord wil men de impulsaanpak winkelgebieden voortzetten. Mogelijk kunnen we met behulp van investeringsmiddelen nogmaals gebruik maken van deze regeling zoals nu ook voor het Warenhuis het geval is.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Stichting Binnenstadsmanagement Enschede, met Roeland Gringhuis als centrummanager, de Stichting Binnenstad Vastgoed Enschede, Winkelhart/VHSE/Ondernemersfonds, Enschede Promotie, Bewonerscommissie, Studentenambtenaar, Culturele partners, Onderwijs, Politie		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het wel of niet reserveren van structurele middelen ten behoeve van de voortzetting van het stimuleringsfonds, de bijdrage aan de SBME, vergroenen en verfraaien van de binnenstad, aanpak van de verrommeling, acquisitie, een gerichte vastgoedstrategie en innovaties		
	Het wel of niet verhogen van het budget voor beheer: daar valt o.a. groen, kunst en handhaving in de binnenstad onder		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Klimaatadaptatie	Water en groen toevoegen binnenstad	
	Wegen, Riolering en groen	Vervangen binnenstadsvloer	Te weinig middelen voor 'extra' in de openbare ruimte. Zoals extra groen, zitelementen, groen, bewegwijzering
	Wonen	Wonen boven winkels om vastgoed te verbeteren	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

	Veiligheid		Steeds meer verwarde personen in het straatbeeld die voor overlast zorgen
	Cultuur	Culturele invulling leegstaande panden, broedplaatsen en vastgoedontwikkelingen zoals het Warenhuis, Bibliotheek en Muziekwartier	Onvoldoende budget voor beheer vastgoed
	Evenementen	Evenementenprogrammering Bruisende Binnenstad.	
	Mobiliteit	Fietsparkeren, fietsroute om de stad, goede fietsbereikbaarheid, P+R Noordzijde stad	
	Gezondheid	Watertappunten, openbare toiletten, toegankelijkheid, zitplekken en sportmogelijkheden	

Onderwerp	3D Cultuur (inclusief Muziekkwartier, Warenhuis en Creatieve Broedplaatsen)			
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede		
	X	Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Cultuur De gemeente versterkt het culturele fundament met structurele subsidies, passende huisvesting en aandacht voor middensegment, experiment en talentontwikkeling. Passend bij de Bruisende Binnenstad en schoolsprong. Als onderdeel van een volwaardig voorzieningenniveau. Cultuur wordt dichtbij inwoners gebracht, met blijvende steun voor amateurkunst en lokale initiatieven. De raad heeft in 2023 incidenteel geld beschikbaar gesteld 1.000.000,00 voor de periode 2025-2028. Creatieve broedplaatsen Broedplaatsen worden versterkt als plekken voor experiment, innovatie en talentontwikkeling. De gemeente biedt fysieke, financiële en regelgevende ruimte om samenwerking en nieuwe ideeën te stimuleren. Warenhuis Het Warenhuis bundelt Bibliotheek, Concordia en Sonnevand tot één toegankelijke culturele voorziening in het voormalige V&D-pand. Dit bevordert samenwerking, efficiënt ruimtegebruik en een breed publieksaanbod. Muziekkwartier De verbouwing maakt het Muziekkwartier open, toegankelijk en toekomstbestendig als 'huiskamer van de stad'. Metropool, Wilminktheater en Kaliber versterken samen de publieksfunctie en programmering.			
Dat is terug te lezen in:	Cultuurnota Cultuurnota Enschede 2023: Document enschede - Cultuurnota Gemeente Enschede 2023.geamendeerd - iBabs Publieksportaal De middelen voor het versterken van het middenveld lopen in 2028 af. Dan is de opdracht zoals vastgelegd in de cultuurnota nog niet uitgevoerd. De lijnen die zijn ingezet voor het middenveld worden vanaf 2029 stopgezet.		Einddatum:	2028
	Creatieve Broedplaatsen Document enschede - Eindrapportage. Onderzoek ruimtebehoefte creatieve industrie Enschede 19-6-2023 - iBabs Publieksportaal		Einddatum:	2026
	Document enschede - Nachtvisie Enschede - iBabs Publieksportaal		Einddatum:	2030
	Document enschede - Memo Investeringscenario's voor de creatieve sector - iBabs Publieksportaal In de cultuurnota staat dat er een separaat voorstel aan de raad werd voorgelegd voor een uitvoeringsprogramma Creatieve Middelen. Vanwege het ontbreken van financiële middelen is dit niet gedaan. De stap naar een uitvoeringsprogramma is niet gezet.		Einddatum:	2024
	Huisvesting culturele instellingen 2024-03-04 Document enschede - Raadsvoorstel financiële afhandeling Huiskamer van de stad def - iBabs Publieksportaal 2024-03-11 Document enschede - 2024 04 03 Vervolgproces huisvesting culturele instellingen def - iBabs Publieksportaal 2024-05-27 Document enschede - Memo Raad Huisvesting culturele instellingen 270524_nw - iBabs Publieksportaal 2024-04-06 Agenda enschede - Flex avond maandag 8 april 2024 19:00 - 23:00 - iBabs Publieksportaal			

	2024-11-08 Document enschede - Brief aan Raad - Intrekken raadsvoorstel Huisvesting culturele instellingen - iBabs Publieksportaal 2024-11-11 Document enschede - Motie 8 VVD nieuw voorstel huisvesting culturele instellingen aangenomen - iBabs Publieksportaal Warenhuis 2023-07-13 Document enschede - Visie op het Stadsblok - iBabs Publieksportaal 2025-07-08 Collegebesluit voortgang realisatie huisvesting culturele partijen in het Warenhuis 2025-10-27 Document enschede - Raadsvoorstel - iBabs Publieksportaal Muziekkwartier 2024-10-12 Document enschede - Brief aan de raad: Uitvoering motie "Nieuw raadsvoorstel huisvesting culturele instellingen" - iBabs Publieksportaal 2025-01-14 Document enschede - Brief aan de raad: Proces Muziekkwartier - iBabs Publieksportaal		
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Cultuur en Creatieve Broedplaatsen bij de start van de coalitie Muziekkwartier en Warenhuis bij raadsvoorstel uitvoeringskrediet in december 2026 en maart 2027		een logisch moment.
Vanuit andere overheden verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Cultuur: Provincie Overijssel legt in haar Cultuur- en Erfgoedbeleid 2025–2028 de nadruk op cultuur als onderdeel van brede welvaart, met aandacht voor toegankelijkheid, regionale infrastructuur en meerjarige ondersteuning van culturele voorzieningen. Het Rijk zich op sterkere regionale spreiding, het versterken van culturele hubs en broedplaatsen, en een toekomstig cultuurbestel (2029) dat laagdrempelige voorzieningen en regionale spreiding nadrukkelijker borgt. Creatieve Broedplaatsen: Creatieve broedplaatsen krijgen op nationaal en provinciaal niveau steeds meer aandacht, onder meer door onderzoeken van de provincie Overijssel en door het belang dat de Raad voor Cultuur hecht aan regionale spreiding, vernieuwing en langjarige ondersteuning. Ook in landelijke en regionale programma's, zoals het Nationaal Programma Vitale Regio's en de ontwikkelstrategie van de cultuurregio Twente, worden creatieve broedplaatsen als relevant thema meegenomen.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Culturele instellingen, Provincie, Rijk, Cultuurregio Twente, Twenteboard		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Cultuur: De vraag of de processen rondom de huisvesting van het Muziekkwartier en het Warenhuis moeten worden doorgezet ook bij meerkosten Creatieve Broedplaatsen: De meerwaarde van de creatieve broedplaatsen voor het culturele klimaat in Enschede.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kans	Risico
	Cultuur	Het nieuwe Culturele Rijksbestel vanaf 2029, de NPVR	Gaat mogelijk voor een deel ten koste van 'canonieke', traditionele kunstvormen.
	Stedelijke ontwikkeling	De schaalvergroting vraagt niet alleen om meer woningen, maar ook om werkgelegenheid, culturele voorzieningen en ontmoetingsplaatsen om een aantrekkelijk leefmilieu te creëren.	Doet een beroep op ruimte die ook voor andere doeleinden benut kan worden, zoals wonen. Exploitatie en financiering maatschappelijke ruimtes

	Economie	Er is een tekort aan betaalbare werkruimte voor afgestudeerd talent op het gebied van Technologie, Innovatie en Creativiteit.	Doet een beroep ruimte die ook voor andere doeleinden benut kan worden, zoals retail.
	Sociaal Domein	Cultuur draagt bij aan de sociale basis	

Onderwerp	3E Economie, wonen en werken: Energiearmoede , relatie met 1. Gebiedsgericht werken, 2. Gezond en veilig, 3. Warmteprogramma,			
Opgave	x	Aantrekkelijk Enschede	x	Open Enschede
	x	Groen en Duurzaam Enschede		
	x	Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Het verduurzamen van woningen van huishoudens in energiearmoede: • Ondersteuning gemeentebreed danwel gebiedsgericht bij isolatie (energieloket, beschikbaar stellen Isolatiebon, fix-brigade, energieambassadeur, bespaarcoaches (gedrag) en energiecoaches • Gebiedsgerichte ondersteuning kwetsbare particuliere woningvoorraad (Pilot Renovatiedeal Hogeland-Noord, aanpak 't Lang, VHF-aanpak Hanenberglanden en Tweekelerveld, 't Lang (via Spuk Lokale aanpak Isolatie) • Energienoodfonds voor inwoners • Samenwerking intensiveren met corporaties rondom renovatie bestaande wijken • Kennisontwikkeling en lobby vanuit de Renovatiedeal Twente			
Dat is terug te lezen in:	• Energieloket van Enschede Energieloketten.nl			Einddatum: 2025
	• Isolatiebon nu nog beter: meer inwoners kunnen meedoen Gemeente Enschede (Zie ook link raadsvoorstel)			Einddatum: 2028
	• Warmteprogramma (waaronder Energiebesparingsaanpak) (zie Plan van aanpak warmteprogramma (zie link))			Einddatum: 2026
	• Renovatiedeal Twente: regionale verduurzaming om te versnellen Home Volkshuisvesting Nederland			Einddatum: 2026
	• VHF – aanpak Tweekelerveld (zie raadsvoorstel link) en Hanenberglanden (zie raadsvoorstel link).			Einddatum: 2030
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Najaar 2026			een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	RIJK: Uit coalitieakkoord D66/CDA/VVD: - "We geven prioriteit aan de verduurzaming van woningen en maken de energierekening zo blijvend betaalbaar. Bijvoorbeeld met een Nationaal Isolatie Offensief. - In de jaren tot 2030 helpen we via het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) de wijken met de grootste energiearmoede".			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Rijksoverheid, Enschedese woningcorporaties, Almelo en Hengelo			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	1. Energiearmoede als lobbythema vasthouden: In Enschede is verhoudingsgewijs veel energiearmoede. De afgelopen periode hebben we in de drie Twentse steden hieraan met pilots rond verduurzamen gewerkt. De ervaring leert dat inwoners weinig (kunnen) investeren in de woning en de begeleiding veel tijd kost. Om dit vraagstuk aan te pakken is additionele rijksfinanciering nodig om lokale en regionale aanpakken mogelijk te maken en meer beleidsvrijheid voor een integrale aanpak van energiearmoede.			
	2. Meer ondersteuningsaanbod ontwikkelen voor verduurzaming bij particuliere verhuurders: Momenteel zijn er verschillende integrale wijkaanpakken met daarin ook het renoveren van woningen. Particuliere verhuurders worden daarbij financieel uitgesloten terwijl vanuit de wijk juist wel de roep is om hier iets meer mee te doen. Daarnaast zien we regelmatig energiearmoede bij particuliere huurders. Vanuit het Rijk zijn zij verplicht om uiterlijk 2029 hun woning te verbeteren tot minimaal energielabel D.			

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Veilige, gezonde & leefbare wijken, buurten	NPLV en wijken met energiearmoede	Staan niet op de lijst van NPLV-gemeenten, middelen via aparte incidentele aanvragen te organiseren (bijv. VHF-fonds)
	Warmteprogramma	Klimaatmiddelen Nationaal Isolatie-offensief	Voortzetting klimaatmiddelen vanaf 2030
	Werken aan bestaanszekerheid		
	Nationaal programma Vitale Regio's	NVPR-middelen op termijn	

Onderwerp	3F Kansengelijkheid		
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	De toekomst telt, niet je afkomst. Iedereen met dezelfde talenten moet evenveel kans maken op de ontwikkeling van die talenten. Over 10 jaar (2033) zijn de welvaart, het onderwijs en de arbeidsdeelname aanmerkelijk verbeterd in Enschede. De SES/WOA (Sociaal Economische Status) van Enschede als geheel is verbeterd en de verschillen tussen de wijken verminderd. Leidend principe: Ongelijk investeren voor gelijkere kansen.		
Dat is terug te lezen in:	Kansrijk Enschede 2023-2033		Einddatum: 2033
	Lokale Educatieve Agenda 2023-2026		Einddatum: 2026
	Onze Jeugd Onze Zorg		Einddatum: 2040
	Rondkomen met je inkomen		Einddatum: geen
	Gezond Enschede		Einddatum: 2040
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	2027	een logisch moment. (2027 staat in de nota Kansrijk Enschede genoemd als tussentijdse evaluatie kansengelijkheid)	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	N.v.t.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Scholen, kinderopvangorganisaties, samenwerkingsverbanden, welzijnsorganisaties, Jeugdeducatiefonds, GGD, bibliotheek, SMD, onderwijsbegeleiders, Concordia en de andere Twentse gemeenten op onderwerpen zoals o.a. Twentse Belofte, nieuwkomersonderwijs, regionaal overleg VVE.		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Of we door moeten gaan Doorgaan met de ingezette lijn rond dit onderwerp en de € 3 miljoen die jaarlijks voor kansengelijkheid beschikbaar is gesteld door de raad. Resultaten van kansengelijkheid zijn pas op lange termijn zichtbaar. Om een trendbreuk te realiseren is een langjarig commitment nodig, gericht op samenwerking. In de nota Kansrijk Enschede is commitment tot 2033 uitgesproken.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kans	Risico
	Bestaanszekerheid	Kansen om budgetten samen te voegen en de strategische opgaven integraler op te pakken.	N.v.t.
	Gezondheid		
	Onderwijs		
	Jeugd		
	Asiel en Integratie		
	Werk		

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	3G Novel-T			
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Gemeente Enschede is samen met Universiteit Twente (UT), provincie Overijssel, Twente Board en Saxion ‘Founder’ (mede-oprichter) van non-profitorganisatie Novel-T. Novel-T is aanjager van ondernemerschap, innovatie en samenwerking in Enschede. Ze helpt nieuwe bedrijven ontstaan en bestaande bedrijven groeien. Dit doet zij door eigen programma's en events, persoonlijke begeleiding en door toegang te bieden tot kapitaal, kennis, talent en netwerken. Novel-T speelt een centrale rol in het Twentse innovatie-ecosysteem. Ze is het loket voor valorisatie en spin-offs van (onderzoekers en studenten van) de UT, maar richt zich ook op ondernemerschap bij hbo en mbo, en startups en bestaand mkb. Voor Enschede is Novel-T een belangrijke motor voor innovatie, werkgelegenheid en regionale economische groei. De organisatie vergroot de (inter)nationale zichtbaarheid van Enschede als innovatie-regio via toonaangevende events zoals Enschede Slush'D en de landelijke 4TU Impact Challenge Finale, en door deelname aan internationale handelsmissies. Daarnaast stimuleert Novel-T de ontwikkeling en doorgroei van lokale startups en hightechbedrijven door kennis van Universiteit Twente en Saxion te vertalen naar concrete innovaties en bedrijvigheid, ondersteund door programma's voor starters, onderzoekers, mkb en scale-ups. Ook draagt Novel-T bij aan nieuwe innovatieplekken in de stad, zoals 053 Impact City, de tijdelijke hub in het voormalige V&D pand, die innovatie, ontmoeting en publieksparticipatie samenbrengt en zo bijdraagt aan een aantrekkelijk en open Enschede. Tot en met 2026 levert gemeente Enschede, net zoals de andere vier Founders, financiering voor Novel-T. Dit gaat volgens een vaste verdeelsleutel welke jaarlijks wordt geïndexeerd. De basisbijdrage van gemeente Enschede is 315.540 euro in 2026. De basisbijdrage van de andere Founders in 2026 is: provincie Overijssel 1.011.133 euro; Twente Board 446.900 euro, Universiteit Twente 333.900 euro en daarbovenop 15 personen in-kind; en Saxion Hogescholen 339.984 euro.			
Dat is terug te lezen in:	Jaarrapportage Novel-T 2024		Einddatum:	
	Jaarrapportage Novel-T 2025		Einddatum:	
	053 Impact City		Einddatum:	
			Einddatum:	
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Het voorjaar 2026		een logisch moment om Novel-T en haar Founders duidelijkheid te geven over de financiering van 2027 en verder.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Andere Founders zetten hun financiering voort in 2027.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Twente Board, Saxion Hogescholen, Universiteit Twente, provincie Overijssel.			

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het wel of niet structureel bestendigen van de bijdrage aan Novel-T vanaf 2027, conform de afgesproken verdeelsleutels met de andere Founders. - Als mede-oprichter blijft Enschede zo invloed houden op de koers, prioriteiten en investeringsrichtingen van Novel-T. Dit is essentieel om Enschedese belangen te borgen en ervoor te zorgen dat innovatieactiviteiten, programma's en bijbehorende economische effecten daadwerkelijk in Enschede landen. - Het gezamenlijk optrekken met UT, Saxion, provincie Overijssel en Twente Board is een van de grootste troeven van de stad. Door te blijven investeren laat Enschede zien dat zij partner is op gelijk niveau, wat vertrouwen, continuïteit en de regionale gezamenlijke slagkracht versterkt. Een sterk Founders-collectief straalt uit dat Enschede en stabiele en betrouwbare innovatiepartner is. Dit helpt bij het aantrekken van talent, bedrijven en investeerders.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Stedelijke Ontwikkeling	Enschede heeft de ambitie om te groeien naar een gemeente van 200.000 inwoners. Deze schaalvergroting vraagt niet alleen om meer woningen, maar ook om werkgelegenheid, culturele voorzieningen en ontmoetingsplaatsen om een aantrekkelijk leefmilieu te creëren. Novel-T verbindt talent op duurzame wijze aan onze stad en zorgt dat zij de mogelijkheid krijgen om zich verder te ontwikkelen. Hiervoor liggen subsidiekansen bij het Rijk en provincie	Middelen gaan naar andere regio's
	Economie	Als wij als stad talent willen behouden, dan moet er voldoende ruimte zijn om te ondernemen voor startups en scaleups. Novel-T draagt bij aan het realiseren van een klimaat waar jonge ondernemers de kans krijgen om zich te ontwikkelen. Hiervoor liggen subsidiekansen bij het Rijk en provincie	Middelen gaan naar andere regio's
	Onderwijs	Novel-T is een belangrijker verbinder tussen kennisinstellingen, ondernemers en overheden. Draagt daarom ook bij aan de Twentse Beethovenplannen waar 72 miljoen euro voor is gereserveerd. De kans is groot dat er nogmaals vanuit Den Haag een soortgelijk subsidietraject wordt gestart	Middelen gaan naar andere regio's

Onderwerp	3H Schaalsprong Koppelingen met dossiers: Vredestein, kennisinstellingen, cultuur, sport, wonen, inclusief Enschede, landelijk gebied, klimaatadaptatie, mobiliteit, netcongestie			
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		

De lijn die we hebben ingezet is.....	De schaalsprong in Twente is de geplande, grootschalige groei van de regio - in inwoners, woningen, werken en voorzieningen - als onderdeel van een gezamenlijke regionale strategie om Twente richting 2050 vitaal, economisch sterk en toekomstbestendig te houden. Het gaat om een uitbreiding van ongeveer 100.000+ extra inwoners voor Twente, gekoppeld aan investeringen in wonen, werken, voorzieningen, bereikbaarheid en landschap. De meeste extra inwoners moeten landen in de drie steden met een zwaartepunt in de Spoorzone Hengelo Enschede. <i>Wat betekent de schaalsprong precies?</i> Een strategische, regionale groeibeweging die Twente moet voorbereiden op de toekomst (economisch, sociaal en ruimtelijk). Onderdeel van de Ruimtelijke Ontwikkelstrategie (ROS), opgesteld door het Rijk, de 14 Twentse gemeenten, de provincie Overijssel en het waterschap. Gericht op verstedelijking na 2030, waarbij Twente door het Rijk is aangewezen als initieer regio waar grootschalige woningbouw en bevolkingsgroei mogelijk en wenselijk is, juist vanwege de economische potentie in Twente <i>Waarom is deze schaalsprong nodig?</i> Twente wil brede welvaart behouden en versterken; daarvoor is groei in economie, inwoners en voorzieningen noodzakelijk. De regio heeft een sterk hightech-profiel en vormt een van de nationale hotspots voor maakindustrie, wat extra arbeidskrachten en woningen vraagt. Zonder groei dreigt Twente achter te blijven in economische dynamiek en voorzieningen. Op lange termijn zullen dan de voorzieningen en werk krimpen. <i>Wat omvat de schaalsprong?</i> Economie & werkgelegenheid: versterken van de hightech- en maakindustrie. Woningbouw: forse uitbreiding van de woningvoorraad (indicatie: 100.000+ extra inwoners → 80.000+ nieuwe woningen en bijbehorende voorzieningen). Bereikbaarheid: investeringen in infrastructuur en openbaar vervoer. Landschap & leefomgeving: behoud van kwaliteit en natuur, ondanks groei. <i>Ruimtelijke Ontwikkelstrategie (ROS)</i> De Ruimtelijke Ontwikkel Strategie Twente (ROS Twente) is een integrale verstedelijkings- en ontwikkelstrategie die door het Rijk, de Provincie Overijssel, Waterschap Vechtstromen en de 14 Twentse gemeenten wordt opgesteld. De strategie vormt het gezamenlijke toekomstbeeld voor wonen, werken, leven, mobiliteit, landschap, energie en klimaat in Twente richting 2030–2050. Het doel is om een gedeeld, onderbouwd en langjarig plan te maken voor de grote ruimtelijke opgaven in de regio, waaronder woningbouw, economische groei en bereikbaarheid. De ROS Twente gaat niet alleen over woningbouw, maar ook over: • Economische ontwikkeling (o.a. hightech, maakindustrie) • Bereikbaarheid en OV • Landschap en natuur • Klimaatadaptatie en energie • Voorzieningen in steden en dorpen Het is dus een ruimtelijke én economische ontwikkelstrategie. Belangrijke deadline voor vaststelling van de verstedelijkingsstrategie is het BO MIRT in het najaar van 2026. De inhoud van de ROS moet daarna verankerd worden in alle individuele omgevingsvisies. Sturend zijn daarbij de leidende principes zoals inbreiden voor uitbreiden en niet afwentelen als twee voorbeelden van deze principes. Vervolgens wordt regionaal aan een uitvoeringsagenda en investeringsagenda gewerkt.
--	--

Spoorzone Hengelo Enschede (SHE)

De SHE is de concrete uitwerking van de Schaalsprong en de ROS naar de steden Enschede en Hengelo. In de Nota Ruimte wordt de SHE aangewezen als een Nationaal Grootchalig woningbouwlocatie. Zonder onze samenwerking met Hengelo was dit niet gelukt. Hierdoor komen de beide gemeenten in een groep met twintig andere gebieden in Nederland waar het Rijk naar kijkt om in het bijzonder een bijdrage te leveren aan de opgaven van met name woningbouw. Hierdoor is de opgave in Enschede ook een opgave van nationaal belang.

In de SHE willen we tot 2050 30.000 woningen en een even groot aantal werkplekken toevoegen. De economie is leidend in de opgave. We werken aan leefmilieus die bijdragen aan de economische ontwikkeling en versterking van Enschede. Belangrijke locaties in dit opzicht zijn Kennispark en Vredesteinlocatie (zie dossier Vredestein). We zetten in op het juiste bedrijf op de juiste plek. Hiervoor is schuifruimte nodig.

De kennisinstellingen zijn met hun studenten en medewerkers van groot belang voor de aantrekkelijkheid en imago van onze stad/regio. Een sterke positie van de kennisinstellingen zorgt voor aantrekkingskracht naar (aankomende) studenten, medewerkers, maar ook bedrijven en daarmee zijn zij een belangrijke partner voor de schaalsprong die we willen realiseren.

Voor de ruimtevraag van deze opgave volgen we de lijn uit onze omgevingsvisie. Waarin we onder andere gekozen hebben voor zuinig ruimtegebruik, een robuust groen netwerk in en om de stad en een balans tussen wonen, werken en voorzieningen. SHE biedt de ruimte om rondom de bestaande OV-knooppunten in economie en onderwijs te investeren én aanzienlijke hoeveelheden woningen te realiseren.

Rondom de stations ontstaat een hogere mate van verstedelijking dan we tot nu toe gewend zijn in Enschede. Dit is nodig om onze voorzieningen -onder andere op het gebied van cultuur, maatschappelijk en sport- in stand te houden. En de juiste leefmilieus te realiseren, waar onze huidige en nieuwe inwoners zich thuis voelen -zie in inclusief Enschede- Daardoor sparen we het unieke landelijk gebied van Enschede. Tegelijkertijd met de verstedelijking versterken en ontwikkelen we ook het landelijk gebied en de groen/blauwe structuren in de stad zodat de ruimtevraag vanuit klimaatadaptatie ook geborgd wordt.

De mobiliteitsstrategie heeft als doel deze schaalsprong mogelijk te maken.

Om de ontwikkelingen in SHE mogelijk te maken, is het randvoorwaardelijk dat opgaven op het gebied van netcongestie/energie, stikstof en drinkwater op orde zijn. Hier werken we samen met onze partners aan.

In tweede helft 2026 wordt het Ontwikkelperspectief aangeboden voor bestuurlijke besluitvorming. In dit ontwikkelperspectief wordt de beschreven stip op de horizon vertaald naar een handelingsperspectief voor de korte, middellange en lange termijn. Het perspectief bevat drie onderdelen:

- Een ruimtelijk-programmatisch kader
- Een businesscase
- Een opzet voor de governance samenwerking Enschede-Hengelo.

De looptijd is tot 2050. Vergelijkbaar met de ROS. Daarmee zijn de ROS en de SHE richtinggevend voor de ruimtelijke opgave van de gemeente voor de komende decennia en raadsperiodes.

Ontwerp Nota Ruimte

In de Nota Ruimte is Twente en specifiek Hengelo/Enschede aangewezen als initieerregio, ingegeven door aanwezige voorzieningen, kennisinstellingen en (kansen) economie. Daarom is Enschede nu Grootchalige Woningbouwlocatie, in te vullen

	met voornamelijk hoogstedelijke woningbouw rond stationsknopen (subsidiabel). Groei komt voor uit migratie; Rijk gaat uit van een krimp van de autochtone bevolking en groei door gerichte migratie. Net als in de krant voor Overmorgen en onze Omgevingsvisie constateert Nota ruimte dat onze ruimte maar 1x kunnen benutten. Dit vraagt in grote delen van de stad om slim gecombineerd / meervoudig ruimtegebruik en in een deel van de stad (m.n. SHE) om andere, meer stedelijk leefmilieus. Bereikbaarheid wordt steeds meer afhankelijk van het bundelen van functies op slimme plekken, zodat we in ons handelen gefaciliteerd worden door nabijheid. We hanteren een hybride strategie voor het realiseren van nieuwe plannen en woningen. Dit houdt in dat enerzijds wordt ingezet op binnenstedelijk verdichten in een (hoog)stedelijk programma. Tegelijkertijd wordt ook gebouwd in een meer suburbaan woonmilieu waarbij rekening wordt gehouden met de nieuwe werkelijkheid van een zuiniger en meervoudiger gebruik van de ruimte en de effecten op mobiliteit. Bij het hanteren van de hybride strategie redeneren we vanuit de beoogde schaa sprong (ontwerp nota ruimte, provinciale en lokale omgevingsvisie geven richting aan locatie en wijze waarop). Enschede heeft in het kader van de SHE een aanvraag in 2025 in gediend voor gebiedsbudgetten en mobiliteitsmaatregelen. De eerste is toegekend, de tweede (nog) niet. Als beide worden toegekend heeft de gemeente de verplichting voor 2035 6.500 woningen te realiseren (opleveren). Daarnaast heeft de gemeente eerder in veel van de zelfde gebieden rijks- en provinciale middelen gekregen om tussen 2030 en 2035 woningen op te leveren. Het gaat hier om realisatieverplichtingen richting het Rijk en de Provincie. De middelen zijn onderdeel van de Strategische Investeringsagenda. De looptijd van de SHE is tot 2050. Dit vraagt het op- en uitbouwen van een bestendige relatie met het Rijk. De relatie moet worden opgebouwd en verdiept op bestuurlijk en ambtelijk niveau en zal veel intensiever moeten zijn dan de afgelopen periode.		
Dat is terug te lezen in:	Omgevingsvisie Enschede Omgevingsvisie gemeente Enschede - PlanoView Omgevingsdocumenten Viewer	Einddatum:	2040
	Ontwerp Nota Ruimte (Rijk) Ontwerp-Nota Ruimte 2025	Einddatum:	2050
	Provinciale Omgevingsvisie POVI Overijssel voor en met Elkaar!	Einddatum:	2030
	position paper Twente 2050 (2024) Document enschede - Position paper twente 2050 - iBabs Publieksportaal RSIA (2023) Document enschede - RSIA Twente-rapport def-V3 KLEIN - iBabs Publieksportaal	Einddatum:	3050
	Document enschede - Brief aan de raad "Thema's en leidende principes ROS Twente" - iBabs Publieksportaal		
	Bestuursopdracht SHE Document enschede - Vervolg Spoorzone Hengelo Enschede_ bestuurlijke opdracht - iBabs Publieksportaal Brief - Uitkomsten BO's MIRT 2025	Einddatum:	2026
	Aanvraag Grootschalig Document enschede - Bijlage bij brief aan de Raad - Grootschalig woningbouwgebied Enschede Hengelo Visiedocument - iBabs Publieksportaal	Einddatum:	2035
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Het begin van de collegeperiode	een logisch moment.	

Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	De regelingen van het Rijk (en de Provincie) zijn ingestoken op versnellen van de woningbouw. Randvoorwaardelijke ontwikkelingen als mobiliteit zijn gekoppeld aan het realiseren van woningen. De ontwikkeling van ROS en zeker de SHE gaan om de combinatie wonen én werken. Dit vraagt om investeringen en rijksmiddelen voor werklocaties, nieuw en omvorming van bestaande locaties. Daarnaast kennen regelingen veel voorwaarden die generiek zijn voor heel Nederland. Meer eigen regionale en stedelijke ruimte in het inzetten van rijksmiddelen doet meer recht aan de verschillende uitdagingen waar regio's en steden voor staan. Van de Provincie verwachten we een (financieel) grotere inzet, vergelijkbaar met de inzet in de regio Zwolle.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Rijksoverheid: Ministerie van BZK (VRO), ministerie van I&W, ministerie van EZK, ministerie van Defensie Provincie Overijssel Gemeente Hengelo Overige gemeenten Twente Gemeenten Nationaal Grootschalig Waterschap Twente Board Ondernemers SHE gebied Onderwijsinstellingen		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Zich uit te spreken over de noodzaak van de Schaalsprong en de manier waarop. Zich uit te spreken over inzet en commitment op de SHE en de samenwerking met Hengelo Zich uit te spreken over de wenselijkheid van een eerstverantwoordelijk bestuurder Schaalsprong/SHE in Enschede, boegbeeld. Zich uit te spreken over de wenselijkheid van inzet op de lobby met name richting het Rijk en hier prioriteit aan te geven in tijd. Zich uit te spreken over de inzet en prioriteit op het realiseren van de woningen waarover met het Rijk afspraken zijn gemaakt. Zich uit te spreken over het al dan niet uitbreiden van de investeringsagenda in relatie tot de ambities (inclusief de ambtelijke organisatie). Dat kan zijn ambitie omlaag of geld en mensen omhoog. Zich uit te spreken hoe men aankijkt tegen de groei van Enschede en wie de nieuwe inwoners zijn (in aanmerking nemende dat die niet op Enschedese bodem worden geboren). Zich uit te spreken of de huidige samenwerking met kennisinstellingen wordt voortgezet of geïntensiveerd. Zich uit te spreken over de koers van mobiliteit om de schaalsprong mogelijk te maken.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Wonen	Middelen rijk en provincie	Niet halen deadlines en daarmee korting gemeentefonds.
	Werken	idem	
	Mobiliteit	Idem	Idem
	Beleidssterreinen waar de opgaven ruimte vragen zoals Energie, Klimaatadaptatie, Voorzieningen, Wonen, Economie, Mobiliteit	Door slimme keuzes en koppelingen de puzzel van de ruimtevraag te leggen	Niet integraal en op alle schaalniveaus doordenken wat een keuze op het ene beleidsterrein betekent voor (het behalen van doelen op) het andere beleidsterrein.

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	3I Wonen (diverse invalshoeken/onderwerpen in 1 overzicht)		
Opgave	x	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	x	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Uitvoeren woonvisie inclusief woonzorgvisie voor ouderen Uitwerking van de wettelijke verplichtingen in de Wet versterking regie volkshuisvesting. Waaronder: start maken Volkshuisvestingsprogramma met opgaven schaa sprong uit Ontwerp Nota Ruimte en een (regionaal afgestemde) urgentieregeling in Huisvestingsverordening. Mede opstellen ROS (met 14 gemeenten/Rijk/Waterschap/Provincie) Samenhang met dossiers: Schaa sprong, Klimaatadaptatie, Netcongestie, Stikstof, sociale basis, gebiedsgericht werken Binnen het woondossier inclusief ROS en grootschalig (SHE) hanteren we een aantal doelstellingen. De huidige doelstellingen zijn: 1000 nieuwe woningen per jaar, de focus van nieuwbouw richten op het realiseren van 40% middensegment woningen (dit zijn woningen in het huursegment € 932,93 en € 1228,07 en koopwoningen tot € 420.000) , realiseren van 2000 sociale huurwoningen in de periode 2022 tot 2032 vooral voor ouderen en talenten, 30.000 woningen in de periode 2022 tot 2050. Vanuit de ROS hanteren we aanvullend het uitgangspunt dat economie en wonen hand in hand gaan, (30.000 banen tot 2050 en groei van het aantal inwoners naar ongeveer 200.000 in 2050).		
Dat is terug te lezen in:	De huidige Woonvisie Beleid Gemeente Enschede		Einddatum: xx
	De evenwichtige verdelingsafspraken Twente (fair share afspraken) https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/e7548e17-8e8c-4d75-8f43-b902d100dab1 Bijlagen: https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/4917ea3e-b0a7-4225-a90b-8a2e32cbbb49		Einddatum: xx
	RSIA/tussentijdse documenten ROS : https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/e6267551-d461-4141-8dc0-bb5a717c89cc?documentId=4aeca783-b184-431b-89bb-251b250819d1&agendaltemId=5eaac75c-2ce0-4b44-a3d4-c076faa127d2		Einddatum:
	Brief bouwopgave: https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/e6267551-d461-4141-8dc0-bb5a717c89cc?documentId=535b5fb1-4c38-474b-b883-0cf7f7ebdec&agendaltemId=40723107-1024-4a47-8e8d-939a6893552a		Einddatum:
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	- Voorafgaand aan volgend woondebat (wonen), - Voor BO MIRT (ROS) in okt/nov 2026		een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	De wet Versterken regie volkshuisvesting+novelle +regeling moet nog worden vastgesteld. Stemming Tweede Kamer wordt in maart verwacht, behandeling Eerste Kamer in mei, inwerkingtreding dan (al) 1 juli 2026. Provinciale omgevingsvisie en Ontwerp Nota Ruimte		

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Lokaal wonen: Woningcorporaties, investeerders en bouwers, huurdersorganisaties, huurders, etc. Lokaal wonen en zorg: Menzis, welzijnspartijen en zorgpartijen Netcongestie en wateropgave: Enexis, waterschap, ennatuurlijk, Vitens en provincie Huisvesting talent: UT, Saxion, ROC, Corporaties, TB/TBD Regionaal waaronder Ruimtelijke Ontwikkelstrategie (schaalsprong/ROS): Twentse gemeenten, Rijk, Provincie, Waterschap en Hengelo in het bijzonder ivm grootschalige woningbouwlocatie (SHE)
---	---

Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:

- **De aantallen zoals opgenomen bij “de lijn die we hebben ingezet is...” te benoemen**, zodat helder en eenduidig is welke aantallen we beogen en wanneer. Aanvullend kan een overweging zijn om ook de ambitie op te nemen dat we streven naar het programmeren van 130% plancapaciteit per jaar. Ambitie is om 1000 woningen per jaar te realiseren en het streven naar zoveel mogelijk harde plancapaciteit. Het halen van deze ambities houdt ook verband met de omvang van de Investeringsagenda (zie link brief bouwopgave).
- **Het hanteren van een hybride strategie voor het realiseren van nieuwe plannen en woningen**. Dit houdt in dat enerzijds wordt ingezet op binnenstedelijk verdichten in een (hoog)stedelijk programma. Tegelijkertijd wordt ook gebouwd in een meer suburbaan woonmilieu waarbij rekening wordt gehouden met de nieuwe werkelijkheid van een zuiniger en meervoudiger gebruik van de ruimte en de effecten op mobiliteit. Bij het hanteren van de hybride strategie redeneren we vanuit de beoogde schaa sprong (ontwerp nota ruimte, provinciale en lokale omgevingsvisie geven richting aan locatie en wijze waarop).
- **Randvoorwaarden op orde (o.a. stikstof, netcongestie, (drink)water, ondergrond, mobiliteit en ruimte voor economie)**. In andere overdrachtdossiers (waaronder “schaalsprong”) hierover meer informatie. Het effect van “randvoorwaarden niet op orde” in relatie tot wonen is dat de voorgenomen resultaten hierdoor ernstig kunnen vertragen of worden beïnvloed. Op enkele van deze onderwerpen is ook lobbyaandacht nodig. Daarnaast is eigen inzet nodig om te blijven werken aan oplossingen.
- **Bij woningtoewijzing voorrang voor mensen met een economische of maatschappelijke binding met Enschede** Kanttekening: de mogelijkheden hiertoe worden op dit moment onderzocht ten behoeve van de op te stellen huisvestingsverordening omdat voorrang op sociale huurwoningen moet worden onderbouwd obv schaarste, nut en noodzaak. Op basis van de beschikbare gegevens verwachten we geen nut en noodzaak voor deze onderbouwing te kunnen aantonen. Voorrang voor middenhuur en nieuwbouw koopwoningen kan de (snelheid van) realisatie van woningen hinderen.
- Het **evenredig verdelen van aandachtsgroepen in de regio** en de regionale sturing/afspraken op passende woonruimte voor aandachtsgroepen (zie link bij “terug te lezen in”).
- Voortzetting van samenwerking met woningcorporaties voor de taakstelling/**huisvesting voor statushouders**. Voor corporaties is de mogelijkheid om hierbij maatwerk toe te passen (en straks urgentie te verlenen) van belang om de leefbaarheid van wijken te behouden en de taakstelling te halen. (Toelichting mbt regionale samenwerking: In regionaal verband wordt een urgentieverordening opgesteld die elke gemeente individueel moet vaststellen. Statushouders zijn hier onderdeel van. Wanneer wordt overwogen statushouders geen onderdeel te laten uitmaken van de urgentieverordening zal in regionaal verband moeten worden uitgewerkt wat dit betekent voor de regionale urgentieverordening.)
- Om de juiste begeleiding te kunnen bieden en om de leefbaarheid van wijken en buurten te borgen/versterken is het **realiseren van gemengde woonvormen** voor aandachtsgroepen en reguliere huurders een oplossing die we in het land regelmatig terugzien. Deze oplossing ook voor Enschede uitwerken is aan te bevelen vanwege de al zware druk op leefbaarheid en vitaliteit in een deel van de bestaande wijken en buurten.
- **Het belang van voorzieningen in zowel bestaande als nieuwe wijken**. Hiervoor is zowel ruimtelijk als financieel ruimte nodig.
- **Oud worden in je eigen wijk**: de realisatie van nultreden woningen, geclusterde woonvormen en zorggeschikte woningen verspreid over de stad om daarmee iedereen de kans te geven om zo lang mogelijk en zelfstandig mogelijk in eigen buurt oud te worden
- Het **bouwen aan de vitaliteit en leefbaarheid van wijken en buurten**. Door opgaven te combineren zien we kansen om bestaande wijken en buurten vitaal te houden. Door woningen toe te voegen, bestaande sociale huurwoningen te “verkleuren” naar een ander segment zoals middenhuur of koop, verduurzaming en energiearmoede aan te pakken en te bouwen voor de vergrijzende bevolking kan met fysieke ingrepen wijken en

	buurten nieuw perspectief worden gegeven. Kansen om dit verder uit te werken zijn allereerst in bronpunt Zuid (bronpunt in omgevingsvisie). - De voorgenomen wijze van rioolheffing danwel het moment waarop duidelijkheid hierover beoogd is. Toelichting: In de afgelopen raadsperiode is aangekondigd dat wordt onderzocht of de rioolheffing ook (deels) een eigenarenheffing kan worden. Een andere wijze van rioolheffing (een deel van de rekening naar de woningeigenaar) heeft verstrekende gevolgen voor de investeringscapaciteit van de corporaties. Zij realiseren niet alleen sociale huur, maar onderhouden en verduurzamen die ook, wat een direct effect heeft op de woonlasten van inwoners. Door strenge regelgeving rondom de berekening van huren kunnen corporaties dit soort lasten niet verdisconteren in een huurverhoging. De investeringscapaciteit van corporaties is voor Enschede ook van belang omdat zij in gebiedsontwikkelingen vaak een belangrijke partij zijn in de realisatie van een plan dmv sociale huur (en in de toekomst ook middenhuur). Tevens zijn zij partij in het huisvesten van diverse aandachtsgroepen waarmee ze bijdragen aan onze opgaven in het sociaal domein. Onzekerheid over de koers op de rioolheffing is van invloed op de meerjarenplanning van corporaties en brengt daardoor onzekerheid mee voor verschillende opgaven van de stad.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Leefbaarheid en veiligheid	NPLV	Vooralsnog Enschede geen onderdeel en intentie Rijk is groep niet uitbreiden.
	Elke regio telt	NPVR	
	Woningbouw en bouwen voor ouderen	Diverse subsidiestromen	
	Energiearmoede en verduurzaming	Diverse subsidiestromen en lobbykansen	

Onderwerp	3J XL Businesspark II				
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede	
		Groen en Duurzaam Enschede			
		Inclusief Enschede			
De lijn die we hebben ingezet is.....	In de Ontwikkelagenda Economie (2024) is aangekondigd dat gemeente Enschede meedenkt bij de plannen van XL Businesspark II (vanaf nu XL2) en dat het terrein moet bijdragen aan de economische structuurversterking van de groene technologische topregio Twente.				
	Regionale afstemming programmering bedrijventerreinen - Via het Bestuurlijk Overleg Programmeren Bedrijventerreinen maakt Enschede afspraken met de rest van de regio en de provincie Overijssel over de programmering van nieuwe bedrijventerreinen. In dat kader hebben we in 2023 nieuwe provinciale programmeringsafspraken opgesteld. - Hiervoor hebben we een behoefteraming laten doen voor de uitbreiding van extra ruimte aan bedrijventerreinen in Twente. Voor Twente komt de behoefteraming voor grootschalige bedrijfskavels (>3 hectare netto) tot en met 2040 uit op 121 tot 199 hectare. - Almelo is tot nu toe de enige gemeente in Twente die met de ontwikkeling van XL2 deels aan deze vraag kan voldoen en daarmee netto 75 hectare beschikbaar stelt. - In het Bestuurlijk Overleg Programmeren Bedrijventerreinen van 17 juni 2024 heeft Enschede met de rest van de regio het profiel van XL2 met 75% technologisch gedreven maakindustrie en 25% ondersteunende logistiek regionaal afgestemd.				
	Omgevingsplan en grondexploitatie XL Businesspark II - Na afwikkeling van de profilering heeft de gemeente Almelo verder gewerkt aan het omgevingsplan en de grondexploitatie van XL2. - Op 18 september 2024 heeft Almelo het ontwerp omgevingsplan ter inzage gelegd (inclusief de grondexploitatie). Hierop heeft de Enschedese gemeenteraad een zienswijze ingediend. - Op 5 februari 2025 heeft de gemeenteraad van Almelo het omgevingsplan en de grondexploitatie voor XL2 goedgekeurd. Ook is Enschede geïnformeerd over hoe is omgegaan met de zienswijze.				
	Verkenning financiering, samenwerkingsvormen en governance - Eind 2024 is de gemeente Enschede, overeenkomstig de intentieovereenkomst “Verkenningfase XL Businesspark II”, samen met gemeente Almelo en enkele andere Twentse gemeenten begonnen met de verkenning van de financiering en governance ten aanzien van XL2. - Na de gemeenteraadsverkiezingen gaat een bestuurlijk gesprek plaatsvinden met deelnemende gemeenten over de governance en financiering van XL2.				
Dat is terug te lezen in:	Ontwikkelagenda Economie			Einddatum	12-4-2024
	Programmeringsafspraken Bedrijventerreinen Twente 2023-2026			Einddatum	1-4-2023
	Zienswijze gemeente Enschede ontwerp omgevingsplan XL Businesspark II			Einddatum	11-11-2024
	Omgevingsplan XL Businesspark II Gemeente Almelo (o.a. toelichting omgevingsplan, zienswijzen en zienswijzenreactienota)			Einddatum	4-2-2025
	Raadsvoorstel gemeente Almelo - Vaststelling Omgevingsplan XL Businesspark II			Einddatum	4-2-2025
	Raadsvoorstel gemeente Almelo – Vaststelling Grondexploitatie XL Businesspark II			Einddatum	4-2-2025
	Intentieovereenkomst Verkenning XL Businesspark II			Einddatum	17-9-2024

	Collegebesluit gemeente Enschede – Intentieovereenkomst Verkenning XL Businesspark II		Einddatum	15-10-2024
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	het bestuurlijk gesprek tussen de deelnemende gemeenten van de verkenning van XL2		een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Rijksoverheid: - Rijksoverheid ziet Twente als initieerregio: een gebied waar de overheid extra aandacht en steun aan geeft om nieuwe ontwikkelingen te starten. Twente is namelijk van strategisch belang voor Nederland (bron: ontwerp Nota Ruimte). Mogelijk op den duur meer ondersteuning bij financiering en (gedeeltelijk) verhelpen negatieve effecten van netcongestie, stikstof en beschikbaarheid drinkater. - Prioritering bij verstrekken elektriciteitsaansluitingen op basis van maatschappelijke waarde (zorg, woningbouw, strategische industrie). Provincie Overijssel: - Strengere sturing op bedrijfskavels met een hogere milieubelasting en eis om watergebonden bedrijfskavels elders in de gemeente/regio te compenseren via provinciale omgevingsverordening (datum besluitvorming: 8 mei 2026). Provincie Overijssel en Twentse gemeenten: - Voor 2027-2030 maken we nieuwe afspraken voor de programmering van nieuwe bedrijventerreinen. Verwachting is dat we in Twente met deze regels nog meer gaan sturen op kwaliteit (o.a. type bedrijven, ruimtegebruik en energie).			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	- Gemeente Almelo (regisseur ontwikkeling en eigenaar grondexploitatie) - Twentse gemeenten (mededeelnemers verkenning XL2 en BO Programmeren Bedrijventerreinen Twente: afstemming nieuwe bedrijventerreinen) - Provincie Overijssel (provinciale kaders en deelnemer BO Programmeren Bedrijventerreinen Twente) - Twente Board (spil in de economische structuurversterking in de regio Twente) - Bedrijven (vestiging bedrijven conform vastgesteld profiel)			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het wel of niet onderschrijven van het regionaal belang van de ontwikkeling van XL2 in Almelo. Extra (schuif)ruimte is cruciaal voor het versterken van de positie van Twente als groene technologische topregio en het realiseren van een toekomstbestendige schaalsprong. Het wel of niet inzetten op samenwerking met Rijksoverheid, de provincie en de Twentse gemeenten om deze zodoende goed in te zetten bij de ontwikkeling van dit bedrijventerrein.			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kans	Risico	
	Economische groei, innovatie en strategische autonomie Nederland	Ontwikkeling van XL2 sluit naadloos aan op ontwerp Nota Ruimte , Ruimtelijk Economische Visie , Ruimtelijke Ontwikkelstrategie Twente (ROS Twente) en Nationaal Programma Vitale Regio's . Kansrijk voor financiering en reduceren belemmeringen, zoals netcongestie, stikstof en beschikbaarheid drinkwater.	Geen ontwikkeling van XL2 is zorgelijk voor economische ontwikkeling van Twente, want dan geen (schuif)ruimte voor grote technologische bedrijven waar regionaal veel vraag naar is.	
	Netcongestie, stikstof en beschikbaarheid drinkwater	Zie hierboven. Als er doorbraken komen kan realisatie en gronduitgifte versnellen (meevaller in de grondexploitatie).	Geen oplossing voor netcongestie, beschikbaarheid drinkwater en stikstof betekent verslechtering grondexploitatie.	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	3K Ziekenhuis in Enschede		
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Voor Enschede is een voor alle inwoners bereikbare ziekenhuiszorg belangrijk. We streven er daarom naar dat het ziekenhuis/ziekenhuiszorg in Enschede op lange termijn behouden blijft. De Twentse ziekenhuizen MST en ZGT staan onder grote druk door toenemende zorgvraag, personeelstekorten en strengere kwaliteitseisen binnen beperkte financiële middelen. Daarnaast stuurt het landelijke beleid aan op concentratie van specialistische zorg en regionale samenwerking, wat directe gevolgen heeft voor de toekomst van beide ziekenhuizen. Daarom is een participatief traject gestart om een toekomstvisie voor de Twentse ziekenhuiszorg te ontwikkelen. Momenteel beschikken MST (Enschede/Oldenzaal) en ZGT (Hengelo/Almelo) beide over topklinische functies, maar de acute en verloskundige zorg kampen al met ernstige capaciteitsproblemen. Concentratie van bepaalde vormen van zorg op één locatie kan nodig zijn om continuïteit en kwaliteit te waarborgen. De ziekenhuizen streven naar behoud van een breed aanbod aan specialistische zorg in Twente, waarbij samenwerking, concentratie van expertise en innovatie centraal staan. In de toekomst wordt onderzocht of het op langere termijn haalbaar is om acute zorg en kliniek op één centrale plek in Twente te bundelen. Voor Enschede is het behoud van hoogwaardige zorg dichtbij huis essentieel. De stad ziet kansen in een sterke koppeling met de Universiteit Twente en 't Roessingh, wat Enschede/Twente kan positioneren als nationaal MedTech-centrum. Een toekomstige ziekenhuislocatie nabij de UT zou daarbij ideaal kunnen zijn. Financieel staat vooral het MST onder druk, al is de situatie recent iets verbeterd. Het ziekenhuis kampt met hoge lasten door een te groot gebouw en eerdere leegstand. ZGT staat er beter voor, maar heeft eveneens forse investeringen nodig, vooral in Almelo. De geplande gefaseerde nieuwbouw biedt flexibiliteit om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen en mogelijke samenwerking met MST. Hoewel gemeenten formeel weinig zeggenschap hebben over ziekenhuisstructuren, kan Enschede wel invloed uitoefenen via regionale samenwerking en strategische partners zoals UT en Saxion. De gemeente wil inzetten op behoud van kwalitatief hoogwaardige zorg, goede bereikbaarheid en een toekomstbestendige positie van Enschede binnen het regionale zorglandschap. Het gaat hier om het juiste <u>voorzieningenniveau</u> in de stad en regio, passend bij de <u>schaalsprong</u> en een <u>inclusieve stad</u>. Dit vraagstuk speelt op de lange termijn, 20-30 jaar, maar mogelijk worden er in de komende jaren besluiten genomen die bepalend zijn voor die lange termijn.		
Dat is terug te lezen in:	De beste ziekenhuiszorg in Twente, nu en in de toekomst Eerste schets hoofdlijnen toekomstige Twentse ziekenhuiszorg contouren-voor-de-twentse-ziekenhuiszorg.pdf		Einddatum:
	Ziekenhuisperspectief Twente (website MST) https://mst.nl/over-mst-overzicht/samenwerkingen/ziekenhuisperspectief-twente / MST en ZGT zetten volgende stap voor goede zorg in Twente		Einddatum:

Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Na bekendmaking van de scenario's en keuzes van de ziekenhuizen en regionale afstemming		een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Landelijk is de toegankelijkheid van zorg al enkele jaren een belangrijk thema. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) waarschuwde in <i>Kiezen voor houdbare zorg</i> (2021) dat zonder ingrijpen binnen 40 jaar één op de drie Nederlanders in de zorg zou moeten werken—een onhaalbare situatie, gezien het huidige aandeel van één op de zeven. Daarnaast nemen de kosten toe door de komst van steeds duurder geneesmiddelen en technologieën. Als het systeem niet verandert, komt gelijke toegang tot goede zorg voor iedereen onder druk te staan. In 2022 publiceerde het Zorginstituut het Kader Passende Zorg, dat de basis vormt voor het Integraal Zorgakkoord (IZA). Hierin zijn afspraken gemaakt om zorg anders te organiseren en te financieren, met meer samenwerking tussen huisartsenzorg, wijkverpleging, ziekenhuizen en ggz. De kern: mensen krijgen de juiste zorg op de juiste plek, waarbij niet altijd een medische behandeling centraal staat, maar soms juist ondersteuning vanuit het sociaal domein. Deze beweging van <i>zorg naar gezondheid</i> werd versterkt door het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), dat inzet op preventie, leefstijl en een gezonde leefomgeving. Het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) en het Hoofdpijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) bouwen hierop voort en richten zich op verdere samenwerking tussen zorg en welzijn, zodat de druk op de zorg afneemt en mensen langer gezond en zelfstandig kunnen blijven. Ook het nieuwe coalitieakkoord zet in op hervormingen in de zorg, 'een gezonde samenleving' en verlenging van deze akkoorden.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	De gemeenten Hengelo en Almelo en het ministerie van VWS		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	De houding en positie die de gemeente wil innemen in het gesprek over de toekomst ziekenhuiszorg in Enschede en Twente.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kans	Risico
	Voorzieningen	Behoud van voorzieningen in de regio	Verschaling van voorzieningen in de stad
	Inclusieve stad		Idem

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	4A Mobiliteit - Parkeren			
Opgave	x	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
	x	Groen en Duurzaam Enschede		
	x	Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	• Ontwikkelen van P&R locaties Noord en West, naast de bestaande locatie Zuid(erval) (uit mobiliteitsvisie 2030) • Dat ontwikkelingen moeten voldoen aan de kaders van de parkeervisie en bijbehorende parkeernormennota. • Betaald parkeren uit te voeren conform de onlangs vastgestelde Parkeervisie. Hierbij wordt een prijsverschil ingevoerd tussen straat parkeren (duurder) en garage parkeren (goedkoper), om zo minder ruimte voor parkeren op straat nodig te hebben en deze ruimte te kunnen benutten voor andere opgaven. • Dat GPK-houders vrijgesteld zijn van parkeerbelasting voor het parkeren op maaiveld			
Dat is terug te lezen in:	Mobiliteitsvisie			Einddatum: 2030
	Parkeervisie			Einddatum: 2030
	Parkeernormennota			Einddatum: -
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Het opstellen van de nieuwe mobiliteitsvisie in 2026		een logisch moment.	
Vanuit andere overheden verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	nvt			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Rijk, provincie, andere gemeenten			
Wij adviseren de onderhandelars uitspraken te doen over:				
	Nut en noodzaak van P&R-locaties buiten de stad en het al of niet versnellen van de realisatie daarvan om dure parkeeroplossingen in de stad te beperken.			
	Te verkennen of de koers van Tilburg voor Enschede passend is (parkeren in een groot deel van de stad voor een laag tarief gereguleerd, om zo een sturingsmiddel te hebben om parkeeroverlast in wijken tegen te gaan).			
	Het al of n iet laten ontwikkelen van een parkeerstrategie om gebouwd parkeren binnen grotere gebiedsontwikkelingen financieel en ruimtelijk mogelijk te maken.			
	Vanwege de vergrijzing hebben steeds meer mensen recht op een mindervalidenparkeerk kaart. Deze is tot nu toe vrijgesteld van par-keerbelasting. Daardoor is het aantrekkelijk om op het maaiveld te parkeren. Door deze vrijstelling te laten vervallen, wordt het aan-trekkelijker om in de parkeergarages te gaan staan (dichterbij de bestemming). Het argument van onoverbrugbare loopafstanden vervalt vanwege de mogelijkheid om tegenwoordig per app te beta-len voor parkeren			
	Beleidssterrein	(Subsidie)kans	Risico	

Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	gebiedsontwikkeling	Bij nieuwbouw goed na te denken over de mobiliteitsbehoefte die dit met zich mee brengt	Weinig parkeerplaatsen en streng parkeerbeleid bij gebiedsontwikkeling moet langjarig vastgehouden worden, om te voorkomen dat er alsnog parkeerproblemen ontstaan.
	Ruimtelijke kwaliteit	Parkeren neemt veel ruimte in beslag. Door duidelijk beleid te voeren kan parkeerruimte worden beperkt en meer ruimte voor groen worden gecreëerd.	Weinig parkeerruimte wordt veelal door inwoners niet enthousiast gedragen.

Onderwerp	4B Mobiliteit in de schaa sprong		
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede	
		Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	De kaders voor mobiliteit zijn opgesteld in 2019, uitgaande van een stad met een gelijk blijvend aantal inwoners. Ondertussen is de situatie gewijzigd. Met de schaa sprong van Enschede groeien we naar een stad van 200.000 inwoners in 2050 (bijna 25% groei!). Hierdoor zijn scherpe keuzes op het gebied van mobiliteit nodig. In de Omgevingsvisie is vastgelegd dat stedelijke verdichting de belangrijkste manier is om deze groei op te vangen. Dat betekent dat we de mobiliteit moeten afstemmen op die keuze en voorwaardelijk is voor de toevoeging van wonen en werken. Grote aanpassingen in de koers van mobiliteit zijn nodig om de schaa sprong mogelijk te maken, en is één van de ruimtevragers in de schaa sprong. Dit vraagt om een slimme strategie waarbij stedelijke ontwikkeling en mobiliteit hand in hand moeten gaan. De beschikbare mobiliteitsmiddelen (vanuit de oude mobiliteitsvisie 2030) zijn eindig in 2030. Hierin zit geen ruimte om de investeringen te doen die voor een schaa sprong noodzakelijk zijn. In de begroting 2026 is afgesproken dat we een Mobiliteitsprogramma/SUMP (Sustainable Urban Mobility Plan) op gaan stellen als uitwerking van de omgevingsvisie en als koers hoe om te gaan met mobiliteit als antwoord op de schaa sprong. De kern van de ingezette koers binnen de omgevingsvisie: - Verdichten rond bronpunten en toplocaties, waarbij er integraal aandacht is voor de bereikbaarheid van deze locaties - Voetganger en fietser staan centraal, vanuit de visie op een gezonde stad, waarbij de autobereikbaarheid waar mogelijk wordt gestuurd naar de randen van de stad - Compacte stad in het groen: uitbreiding buitengebied vermijden, mobiliteit richten op binnenstedelijke groei en multimodale bereikbaarheid. - Groei van de regio opvangen met overstaphubs aan de rand van de stad.		
Dat is terug te lezen in:	Omgevingsvisie gemeente Enschede		Einddatum: 2050
	Mobiliteitsvisie		Einddatum: 2030
	Gemeentebegroting 2026		Einddatum: 2026
	Omgevingsvisie Overijssel Ontwerp-Nota Ruimte 2025		Einddatum: 2030
	Aanvraag Grootchalig		Einddatum:
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	de nieuw op te stellen mobiliteitsvisie in 2026		een logisch moment.
Vanuit andere overheden verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	- Op Europees niveau is afgesproken dat alle lidstaten voor hun stedelijke knopen een SUMP (Sustainable Urban Mobility Plan) moeten opleveren eind 2027. Enschede is een stedelijke knoop en dus vraagt het Rijk ons dit te doen. Dit past in lijn met de afspraak om een nieuw mobiliteitsprogramma uit te werken.		

	- Regionale ontwikkelingsstrategie Twente (ROS) is regionaal leidend als uitgangspunt, met daarbinnen extra nadruk op de regionale schaalsprong (SHE-zone), multimodale corridors en knooppuntontwikkeling (zie fiche parkeren en stationskwartier), versterking fietsverbindingen en regionale deelmobiliteitssystemen.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Gemeente Hengelo, Rijk, provincie, Euregio, en overige Twentse gemeentes		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:			
	Uitspraken te doen over de voorwaardelijke rol van mobiliteit in de schaalsprong Een structurele verandering van het mobiliteitssysteem om de ruimtelijke impact van de mobiliteit passend te maken bij de ambities van de schaalsprong.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Rijk: grootschalige woningbouw	Nieuwe coalitie wil ook inzetten op infrastructuur voor grootschalige woningbouw	Als middelen uitblijven voor infrastructuur is de groei van de stad onmogelijk
	Samen optrekken met Hengelo in de SHE op woningbouw en bereikbaarheid Ruimtelijke OntwikkelingsStrategie Twente (ROS)	Mobiliteit als sleutelfactor in de gezamenlijke investeringsagenda hoogstedelijk woon- en werkmilieu Groei en ontwikkeling van de regionale mobiliteit afstemmen op de grootschalige woningbouwlocaties (SHE) en de ontwikkelprincipes zoals ze worden afgesproken in de ROS	Als er ongecoördineerd door heel Twente woningen worden gebouwd, zonder mobiliteitstransitie zorgt voor toename van het autoverkeer in Enschede met alle gevolge van dien (files, onbereikbaarheid etc)

Onderwerp	4C Mobiliteit - Openbaar Vervoer		
Opgave	x	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
	x	Groen en Duurzaam Enschede	
	x	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Enschede heeft een dekkend en goed functionerend OV-systeem. Voor de uitvoering ervan zijn we afhankelijk van de concessie verlener (provincie Overijssel). Uitgangspunt is dat we het netwerk verbeteren door enerzijds de frequentie te verhogen en langer door te rijden in de nacht en gelijktijdig routes zo slim mogelijk door te stad te laten rijden. Hierdoor worden routes sneller, maar vervallen soms ook haltes.		
Dat is terug te lezen in:	Mobiliteitsvisie		Einddatum: 2030
	OV-Visie Enschede		Einddatum: 2030
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Het opstellen van de nieuwe mobiliteitsvisie in 2026		een logisch moment.
Vanuit andere overheden verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	De aanbesteding voor de nieuwe concessie voor het busvervoer wordt in 2027 door provincie Overijssel op de markt gezet. Vanaf 2028 gaat deze nieuwe concessie in.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	• Provincie Overijssel – concessieverlener van spoorconcessie Zwolle-Enschede en de bus concessie. • ProRail – beheerder van het spoor • NS – concessiehouder hoofdspoor (intercity en sprinter richting Deventer + Berlijntrein) • Keolis – concessiehouder Zwolle-Enschede		
Wij adviseren de onderhandelars uitspraken te doen over:	Positie van het Openbaar Vervoer bij grootschalig woningbouw		
	Lobby-inzet voor betere OV-bereikbaarheid van werklocaties, zodat meer Enschedeërs meer kans hebben op werk.		
	Lobby-inzet voor betaalbaarheid van het OV op regionale schaal voeren		
	Vasthouden aan kaders zoals vastgesteld in de OV-visie		
	Samen met de provincie dekking te vinden voor de ruimtelijke inpassing van de BRT Hengelo-Enschede (snelle hoogwaardige buslijnen)		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Verkennen hoe we WMO vervoer en openbaar vervoer verder kunnen integreren		
	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Sociale domein / WMO	WMO-budget ombuigen van regio taxi naar (kleinschalig) OV	Tijdrovend en onduidelijk of dit echt mag en kan en of dit echt wel geld bespaard
	Planologie	Grootschalige woningbouwlocaties	Onvoldoende Rijksbudget

Onderwerp	4D Mobiliteit - Stationskwartier			
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Dat het Stationskwartier Enschede uitgroeit tot een hoogwaardig multimodaal OV-knooppunt. De hoogwaardige entree van de stad! Dit is een belangrijk onderdeel van de mobiliteitsstrategie om de schaa sprong mogelijk te maken (SHE ontwikkeling). Daarnaast is de ontwikkeling noodzakelijk voor de ontwikkelingen in het Centrum en Centrumkwadraat in het bijzonder. Door meer mensen eenvoudig toegang te geven tot goed OV, versnellen we de mobiliteitstransitie. Belangrijke onderdelen van de visie zijn de elektrificatie van het spoor naar Duitsland, het kunnen doorrijden op station Enschede (weghalen stootblok), een nieuwe parkeergarage (ook in relatie tot nieuwe woningen rondom het station), ondergrondse fietsenstalling (noodzakelijk om verdichting in het hele centrum mogelijk te maken), een nieuw busstation, een groen en duurzaam stationsplein en een volwaardige noordentree. Vrijgespeelde ruimte wordt gebruikt voor een verdere verdichting. Prioriteit voor voetganger (1) en fietser (2) volgens STOMP-principe; overige modaliteiten te gast maar wel goed bereikbaar. Dit is vastgelegd in de actuele en werkbare gebiedsvisie die het college en andere partijen (Rijk en provincie) onlangs hebben vastgesteld.			
Dat is terug te lezen in:	Stationskwartier Enschede - aanscherping Gebiedsvisie			Einddatum: 2035
	Omgevingsvisie gemeente Enschede			Einddatum: 2050
	Mobiliteitsvisie			Einddatum: 2030
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Keuzes in het uit te voeren programma in het stationskwartier in de loop van 2026			een logisch moment.
Vanuit andere overheden verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Ook Hengelo heeft een groeiopgave vanuit onze gezamenlijke Spoorzone Hengelo Enschede (SHE). Groei van 30.000 woningen/30.000 banen in de zone vraagt meer OV capaciteit (zowel trein als bus) met aandacht voor de regio.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Rijk (I&W) – beleid en financiering spoor, internationale verbinding. ProRail – railinfrastructuur, perroninpassing, veiligheid. NS Stations – station, reizigersstromen, programmatische invulling. Provincie Overijssel – regionale mobiliteit, schaa sprong Twente. Regio Twente / gemeenten Hengelo & Enschede – gebiedsontwikkeling & MIRT-samenwerking. Vervoerders (bus, trein) – dienstregeling & knooppunt functioneren			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het al of niet ruimte houden voor een toekomstig ondergrondse spoorligging richting Duitsland, ondanks dat dit niet op middellange termijn te realiseren is.			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of	Beleidssterrein	(Subsidie)kans	Risico	
	Schaalsprong	Koppeling met stedelijke verdichting, MIRT	Verschuiving van prioriteit bij Rijk en ProRail kunnen investeringen remmen	

vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Klimaat en vergroening	Vergroenen nieuwe buitenruimte inclusief waterbergingsopgave.	Mogelijk tegenstrijdige belangen binnen beperkte beschikbare ruimte en middelen
	Openbaar Vervoer	Europese fondsen voor grensoverschrijdende spoorverbetering.	

Onderwerp	4E Verkeersveiligheid (en maximum snelheid binnenstad)			
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	In het onlangs vastgestelde verkeersveiligheidsplan en wegcategoriseringsplan zetten we in op het verbeteren van de verkeersveiligheid. In de praktijk zien we dat het aantal ongevallen stabiliseert, maar dat Enschede wel slechter scoort dan andere gemeenten van vergelijkbare omvang. De huidige focus van het verkeersveiligheidsplan ligt op de aanpak van de grootste veiligheidsknelpunten, schoolomgevingen en verkeerseducatie. De wegcategorisering is in 2025 vastgesteld waarbij we op diverse wegen in de stad de snelheid terug gaan brengen naar 30 km/h. Dit moet leiden tot meer verkeersveiligheid en minder belasting van de auto in de leefgebieden zoals het binnen singel gebied. N.B. Daarnaast is er zowel in het proces rondom de toekomstvisie 2050 als de inspraak op het wegcategoriseringsplan geven vanuit de inwoners een wens aan naar meer 30 km/h-wegen dan nu is vastgelegd in het wegcategoriseringsplan. Een deel van onze 50 km/h-wegen voldoet niet aan de verkeersveiligheidsuitgangspunten vanuit de landelijke kennisorganisatie CROW, wat met 30 km/h veelal kan worden opgelost. Met de schaa sprong en daarmee de toename van het aantal inwoners, wordt leefbaarheid belangrijker dan ooit. Het verbeteren van verkeersveiligheid in straten door de maximumsnelheid te verlagen draagt hieraan bij, evenals het treffen van maatregelen op de grootste verkeersveiligheidsknelpunten.			
Dat is terug te lezen in:	Mobiliteitsvisie			Einddatum: 2030
	Verkeersveiligheidsplan			Einddatum: 2030
	Wegcategoriseringsplan			Einddatum: 2030
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	De nieuw op te stellen mobiliteitsvisie in 2026		een logisch moment.	
Vanuit andere overheden verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Rijk - Verdergaande uitrol van ISA-verplichting en digitalisering van maximumsnelheden. - Mogelijk landelijk beleid voor het instellen van 30 km/h gebiedsontsluitingswegen binnen de gehele bebouwde kom. - Uitbreiding van landelijke handhaving op afleiding, snelheid en alcohol. - Mogelijk nieuw beleid op het gebied van fatbikes Provincie Overijssel - Aansluiting van subsidies op risicogestuurd werken (dit betekent kijken waar de kans op een ongeval het grootst is en minder naar data over ongevallen uit het verleden) - Herijking LZV-netwerk (routes voor Lange en Zware Vrachtwagens), met aandacht voor dorpen en schoolomgevingen. - Uitbreiding of herverdeling van (DUVV/UVP) subsidies richting veilige fietsinfrastructuur.			

	Regio / Twente - Harmonisatie regelgeving rond speedpedelecs en fietsnetwerken. - Afstemming in datagedreven monitoring van verkeersveiligheid.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Rijk Provincie Overijssel Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Oost-Nederland (ROV-ON) Politie / Openbaar Ministerie, Fietzersbond		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:			
	De vraag of we ons houden aan de ingezette koers of hier andere keuzes in maken.		
	De te maken keuze in het dilemma van 'snelheid en doorstroming' of 'verkeersveiligheid en leefbaarheid'.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kans	Risico
	Schaalsprong	Focus op lopen, fietsen en openbaar vervoer houdt ruimte in de leefomgeving	Uitbreidingswijken aan de randen van de stad of in omliggende dorpen zorgen voor meer autoverkeer dan inbreiding bij de stations en binnenstad. Toename verkeersdruk op het bestaande wegennet leidt tot meer onveiligheid in de wijken en op de hoofdstructuur.
	Gezondheid	Verkeersveiligheid gaat over het algemeen hand in hand met leefbaarheid en gezondheid.	Een grotere autoafhankelijkheid zorgt voor minder fysieke mobiliteit en meer autoverkeer en dus meer verkeersonveiligheid.

Onderwerp	5A Asielopvang (azc) COA		
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	We hebben in opdracht van de raad een bestuursovereenkomst met het COA voor de opvang van 550 asielzoekers tot juli 2028. We evalueren een jaar voorafgaand met het oog op eventuele voortzetting.		
Dat is terug te lezen in:	Motie onder voorwaarden meewerken aan asielopvang https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/74a166f2-4fef-40ba-b527-c9c6d7726cef?documentId=cf3aac74-c3f6-4edf-b7a2-0d23ee921f76		Einddatum: 2028
	Beleidskader Thuis in Enschede (zonder einddatum) Geagendeerd voor de raadsvergadering van 9 maart 2026 https://enschede.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/23797163-dbc6-4c5c-9781-e205343ef1dc		Einddatum: -
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Evaluatie huidig azc begin 2027		een logisch moment.
Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	In het coalitieakkoord (2026) stellende formerende partijen dat de spreidingswet van kracht blijft. Dat betekent dat het verdeelbesluit na het verstrijken van de 5 jaar in juli 2028 mogelijk hoger uitpakt dan het huidige aantal van 550. Op basis van het indicatieve verdeelbesluit (31-01-2024) zou Enschede namelijk 638 plekken moeten realiseren voor asielopvang: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2024-3320.html Vanwege de afspraken met het Rijk en COA is bij het definitieve verdeelbesluit in 2025 550 plekken aangehouden. De vraag is hoe dit wordt voortgezet na het verstrijken van de overeenkomst in 2028.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	COA, Provinciale Regietafel Asiel (verdeelbesluit en vertaling naar provinciale en gemeentelijke opgaven), Twentse Regietafel Asiel		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	De te maken keuze om maximaal in te zetten op het verlengen van de huidige bestuursovereenkomst met het Rijk voor (wederom) een periode van 5 jaar (ipv de huidige afspraak om jaarlijks te verlengen). Of te accepteren dat, bij het verlopen van de huidige overeenkomst (zomer 2028) het verdeelbesluit van toepassing is (tegen de achtergrond van het raadsvoorstel dd 9 maart jl-> zie 'dat is terug te lezen in').		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Inburgering/integratie	Afspraken over koppeling van statushouders in azc aan Enschede behouden, vroege start inburgering & meedoen (onderwijs/arbeid)	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	5B Digitale dienstverlening		
Opgave	X Aantrekkelijk Enschede Open Enschede		
	Groen en Duurzaam Enschede		
	X Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Alle kanalen (digitaal, telefoon, baliebezoek, correspondentie enz.) gebruiken voor dienstverlening "Omnichannel" en daarbij Digitale Techniek omarmen en uitbouwen zonder de mens uit het oog te verliezen, iedereen moet mee kunnen doen.		
Dat is terug te lezen in:	Dienstverleningsvisie	Einddatum:	2030
	Overkoepelende digitaliseringsnota, vastgesteld door de raad op 26 januari 2026 (Raadsvoorstel) en de Nota Digitaal Enschede	Einddatum:	2029
	Actieplan vastgesteld door de raad op 26 januari 2026 (Raadsvoorstel) en het Actieplan digitale Inclusie	Einddatum:	2029
	Digitale wetgeving (Digitale wetgeving)	Einddatum:	nvt
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	De VNG ALV van september 2026 (intern: Zomernota / begroting 2027)		een logisch moment.
Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Toenemende verplichtende werkwijzen vanuit BZK (en besluiten ALV VNG) (standaarden) en collectieve voorzieningen (waaronder landelijke ICT aanbestedingen), het verplichtende deel is relatief nieuw. We worden in toenemende mate verplicht digitale wetgeving (bron vaak Europa) te vertalen naar lokaal beleid en uitvoering		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	VDP, IMG 100000+, It Platform Twente, VNG-Realisatie, en natuurlijk Inwoners, en (ICT tech) bedrijven		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	De wijze waarop Enschede inzet op (mate waarin) samenwerking in de regio en met de landelijke ontwikkelingen. Hierbinnen de mate van vertaling in het eigen beleid en investeringsprogramma benoemen (bv investering 'slots' te gebruiken voor gezamenlijke aanbestedingen, landelijke richtlijnen en koers opnemen in eigen beleid)		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein		
	Open Enschede Digitale transitie	(Subsidie)kansen	Risico
		Specifieke subsidies vanuit BZK, Intekenen op landelijke aanbestedingen	Achterblijvende technologie is kwetsbaar voor Hacks, en verslechterende dienstverlening

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	5C (EU)regionaal Beleid, Duitsland, Europa, Internationaal, link met samenwerking Kennisinstellingen en gemeenten			
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Euregionaal (grensregio) en Europees beleid is geïntegreerd in beleidsvelden en portefeuilles. Waarbij we de (ontwikkel)kansen voor Enschede benutten, in de grensregio en in Europa. Verder gaat het ook om de samenwerking op te zoeken met onze buur/partnergemeenten en in triple helix verband (o.a. Twenteboard). Specifiek voor Europa hebben we een gezamenlijk met Almelo en Hengelo een EU Agenda opgesteld, om daarmee onze slagkracht richting Brussel en de Europese netwerken te vergroten. Met deze steden hebben we onder andere een gezamenlijke vertegenwoordiging in Brussel. In de Euregio hebben we met Münster en Gronau bestuurlijke afspraken over samenwerking op veel beleidsvelden, waaronder onderwijs, veiligheid, arbeidsmarkt en klimaat. In onze internationale oriëntatie is er een sterke verwevenheid met de strategische agenda's van onze kennisinstellingen en van Duitsland, zoals Saxion, UT en Universität Münster. Zo kijken we naar gezamenlijke financieringskansen (in bijvoorbeeld het EU onderzoeksprogramma Horizon) waarbij onderzoek en innovatie gerelateerd is aan onze maatschappelijke opgaven.			
	In de Duitslandagenda uit 2017 die in 2024 in de Duitslandstrategie is opgenomen. Verder is dit terug te lezen in de raadsbrief internationaal beleid			
	De samenwerking met Gronau en Munster is vastgelegd in een letter of intent. Bij Munster (LOI 2018) is deze doorvertaald naar een actieplan 2025. Dat gaat in op thema's als bereikbaarheid, duurzaamheid, arbeidsmarkt, veiligheid, grensoverschrijdende aanbestedingen, uitwisseling en onderwijs. De LOI met Gronau gaat over soortgelijke thema's met als concreet de ontwikkeling rond het grensgebied (Euregiokwartier).			
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Mogelijk koerswijzigingen te beïnvloeden door input leveren bij : • De Europese Agenda van de VNG 2026, • De Grensland Agenda NL/NRW en NL/NS. • Europese consultaties via Eurocities (grootse netwerk grote steden in Europa). • Gemeente Intern Duitsland Strategie en EU Agenda burgemeesterswissel in beide partnersteden. • Herkijking MONT/Euregio samenwerking.			

Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	<u>Europese commissie:</u> • Circa 70% van het Europees beleid wordt lokaal geïmplementeerd. Europese invloed groeit op verduurzaming (bio economiy, CO2 reductie, klimaat) digitalisering, vergrijzing, economie en werkgelegenheid, innovatie, R&D, defensie, Union of skills, armoedebeleid, huisvesting. • De nieuwe meerjarenbegroting van de Europese Commissie 2028-2024 (Het meerjarig financieel kader, MFK) heeft significante wijzigingen in middelen toewijzing: Belangrijk uitgangspunt is het Europees concurrentievermogen en onafhankelijkheid van grondstoffen van buiten de EU. Er zijn veel middelen beschikbaar voor de bio economy, een terrein waarop Twente al veel expertise heeft opgebouwd en dus kansen voor Europese steun en financiering kan verzilveren. <u>Rijksoverheid:</u> • Er wordt een grote koerswijziging verwacht ten aanzien van Internationalisering Hoger Onderwijs, dwz dat er weer meer prioriteit aan zal worden gegeven en besef van noodzaak van internationaal talent voor onze economie. <u>De provincie:</u> • Zetten in op Euregio Beleid door de provinciale Duitsland Agenda's in samenwerking met Duitse partners in Noordrijn-Westfalen en Neder Saksen.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Stadt Münster, Stadt Gronau, Stadt Osnabrück, Euregio, Bezirksregierung Münster, Hengelo, Almelo, Kennisinstellingen, Tech.Land, Linköping (Zweden), Twenteboard, Provincies Overijssel Gelderland, Ministerie Buitenlandse Zaken, Ministerie BZK, Bloomberg Initiatief.		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Uitspraken te doen over de (on)wenselijkheid om de samenwerking te continueren met de beide partnersteden en welke accenten gelegd moeten worden in ons Duitsland/Europees beleid, inclusief de samenwerking in Euregio en wat dit betekent voor onze inzet (intensivering?)		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Euregionale samenwerking in de grensregio en de EU Agenda zijn zeer kansrijk als het gaat om innovatie, ontwikkeling en financiering van onze maatschappelijke opgaven.	o.a Horizon, Erasmus plus, Meerjarig Financieel Kader EU, Interreg VII	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	5D Gebiedsgericht werken			
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	X	Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede		
	X	Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	- Versterken integrale wijkaanpakken in de focusgebieden (Hananberglanden, 't Lang en Tweekelerveld). Op basis van gebiedsanalyses is ingezoomd op met name sociale en veiligheidsthema's. Op basis hiervan wordt de agenda voor de integrale wijkaanpak verder ingevuld samen met partners en inwoners (korte en lange termijn). - Versterken gebiedsteams op stadsdeelniveau. Ook hier vinden gebiedsanalyses op het niveau van het stadsdeel plaats en wordt een proces uitgelijnd om te komen tot een nieuwe opzet van de Stadsdeelagenda's (per 2027).			
Dat is terug te lezen in:	Brief aan de raad over voorgang programma 'Gebiedsgericht werken (zie link)			Einddatum: 2026
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Zomer 2026			een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	nvt			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Woningbouwcorporaties, wijkraden, inwoners, welzijnsinstellingen, zorginstellingen, politie			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	1. We adviseren de onderhandelaars om de afspraken te maken die nodig zijn om gebiedsgericht werken verder door te ontwikkelen.			
	2. Het al of niet versterken van lobby (zo mogelijk met de andere Twentse steden) voor meer financiële middelen en beleidsvrijheid voor lokale en regionale aanpakken (o.a. Nat. Programma Leefbaarheid en Veiligheid en Nat. Programma Vitale Regio's).			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico	
	Wonen			
	Klimaatadaptatie en groen	Investerings met koppelkansen		
	Energiearmoede	Spuk LAI middelen		
	Verduurzaming woningvoorraad (warmteprogramma)			
	Bestaanszekerheid			
	Gezond Enschede			
	Maatschappelijke ondersteuning			
	Sociale basis			
	Wijkwelzijn			
	Veiligheid			
	Jeugd en jongeren en onderwijs			
	Maatschappelijke voorzieningen			
	Nat. Programma Leefbaarheid en veiligheid	Nieuwe mogelijkheden vergelijkbaar met VHF -fonds?		

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	5E Inclusieve stad			
Opgave		Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede		
		Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Inclusieve Stad: samen met inwoners en partners in de stad werken we aan een inclusieve en veerkrachtige samenleving; een samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft en volwaardig kan deelnemen.			
	In de toekomst vragen we extra aandacht voor:			
	Kansrijke wijken: domeinoverstijgend samenwerken aan bestaanszekerheid, gezondheid en kansengelijkheid/ongelijk investeren voor gelijke kansen			
	Inclusieve schaalsprong: de stad gaat groeien en in dat kader verwachten we een groot aantal nieuwe inwoners van buiten de streek en het land; Enschede streeft naar een stad waar iedereen mee kan doen, ongeacht gender, seksuele gerichtheid of achtergrond. Enschede heeft de ambitie om te groeien naar 170.000 inwoners. Er is specifieke aandacht voor woningbouw voor jongeren, internationals en ouderen.			
	Kansrijke wijken			
Dat is terug te lezen in:	Visie Inclusief Enschede		Einddatum:	?
	Kansrijk Enschede 2023 - 2033		Einddatum:	
	Lokale Educatieve Agenda (LEA)		Einddatum:	
	Opdracht Gebiedsgericht werken			
	Inclusieve schaalsprong			
	Omgevingsvisie			
	Sporzone Hengelo-Enschede, Yes SHE Can!			
	Woonvisie Enschede 2024			
	Beleidsvisie Regenboogstad			
	Beleidskader van Asiel tot en met Integratie 2026-2030			
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Start nieuwe coalitie		een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Kansrijke Wijken: in het (landelijke) Coalitieakkoord is er veel aandacht voor de wijk, maar bij voorkeur regionaal georganiseerd met landelijke aanpakken. Beperkte lokale autonomie (soms is dat niet erg), maar het gaat wel conflicten opleveren. Bovendien is er net een rapport (Eindrapport Top-down analyse financiële opgave NPVR)verschenen waarin staat dat Twente als regio geen aandacht/middelen hoeft omdat het goed gaat met de regio. Eerdere rapporten (Elke Regio Telt) wezen er nog op dat het weliswaar goed gaat met de regio, maar niet met de steden in de regio.			
	Inclusieve Schaalsprong: de nieuwe regeringscoalitie (regering/kabinet) ziet Enschede als een cruciale grootschalige woningbouwlocatie waar fors moet worden bijgebouwd tot 2050. Tegelijkertijd heeft de coalitie het voornemen om de regelgeving rondom asiel, arbeidsmigratie, expats, studenten en ontheemden aan te passen, wat juist kan zorgen voor het beperken van de instroom van potentieel nieuwe inwoners en/of het verhogen van kosten.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Kansrijke Wijken: beleid, sdm, regio, rijk, wijkteams, corporaties, wijkwelzijn Inclusieve Schaalsprong: : beleid, sdm, regio, rijk, wijkteams, corporaties, wijkwelzijn			

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het belang van te blijven werken aan een inclusieve stad. Waar de nadruk ligt op goed samenleven en ontwikkelen (preventie) en waar nodig een fatsoenlijk vangnet is voor inwoners die dat nodig hebben. In het bijzonder aandacht voor: Kansrijke Wijken. Gebiedsgericht werken (ongelijk investeren) om achterstandsproblematiek weg te werken: Hanenberglanden, 't Lang en Tweekelerveld zijn aangewezen als wijken die de meeste aandacht verdienen omdat in deze wijken sprake is van een stapeling van problematiek. Dat vraagt langjarige investering (geen kortdurende pilots) in integrale aanpakken (herstructurering/voldoende sociale woningbouw, voorzieningen gericht op ontmoeten, verminderen eenzaamheid, meedoen/talentontwikkeling, zorg nabij, .). Samenwerking met de regio en het Rijk is belangrijk. Inclusieve Schaalsprong. De onderhandelaars zouden richtinggevende uitspraken kunnen doen over de sociale aspecten van de plannen voor een schaalsprong; op welke vlakken zien zij potentie in de nieuwe inwoners en welke uitdagingen zouden zij geadresseerd willen zien de komende jaren.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein Kansrijke Wijken: vanuit het strategiewiel gedacht: Vitaal Samenleven&Ontwikkelen; Prettig Wonen en Leven; Klimaatbestendige en Gezonde Leefomgeving. Inclusieve Schaalsprong: vanuit het strategiewiel gedacht: Groeiende en Innovatieve economie; Prettig Wonen&Leven	(Subsidie)kansen Kansrijke Wijken: Nationaal Plan Vitale Regio. Inclusieve Schaalsprong: Nota Ruimte 2025	Risico Kansrijke Wijken: focus op het een, betekent minder voor het ander. Durven kiezen. Inclusieve Schaalsprong: (betaalbaar) Bouwen - zonder dat de vraag op gang komt. Succesvol integreren van nieuwe groepen.

Onderwerp	5F Klimaatadaptatie		
Opgave		Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede	
		Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	We zien door klimaatverandering steeds vaker extreem weer met wateroverlast, hitte-stress en droogte tot gevolg. Dit leidt tot risico's voor o.a. onze leefbaarheid, onze economie, onze gezondheid en onze veiligheid. Daarom zetten we in op het waterrobuust en klimaatbestendig maken van Enschede (voor 2050). Op locaties waar een te hoog risico is op hemelwater- en op grondwateroverlast treffen we klimaatbestendige maatregelen. Dan realiseren we extra waterberging, leggen we groenblauwe structuren aan en ontharden & vergroenen we. Daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij het natuurlijke systeem door de sponswerking van de bodem te vergroten. Dit doen we samen met onze inwoners, bedrijven, (water)partners en kennis- en onderwijsinstellingen. De maatregelen voeren we uit als zelfstandig project, of door mee te liften met andere werkzaamheden. Zoals vervanging van riolering, reconstructie van wegen, uitvoering van mobiliteitsprojecten, aanleg van warmteleidingen etc. We willen heel Enschede klimaatbestendig en waterrobuust maken. Daarom treffen we naast maatregelen op locaties met een te hoog risico op wateroverlast, ook maatregelen bij reguliere werkzaamheden en herinrichtingen in de openbare ruimte. Daarvoor werken we met klimaatlabels. Op basis van de hoeveelheid waterberging en de hoeveelheid groen krijgt een straat een bepaald klimaatlabel. We streven er naar om bij minimaal 80% van onze projecten een hoger klimaatlabel te realiseren. Dit door meer waterberging te realiseren, te ontharden en te vergroenen. We noemen dit vaak de GroenBlauw projecten. Om onze inwoners en ondernemers meer “waterbewust” te maken en maatregelen op particulier terrein te stimuleren, hebben we een subsidieregeling ‘groenblauw Enschede’. Die regeling is er onder anderen voor regentonnen, groene daken en afkoppelen van regenpijpen. In onze projecten zoeken we contact met de inwoners en ondernemers van aanliggende percelen om hen te stimuleren zelf maatregelen te treffen en hiervoor de subsidie in te zetten. Aanpak Wateroverlast De wateroverlast van 21 juli 2024 leidde tot forse waterschade aan een groot aantal woningen, winkels en bedrijven in Enschede. Met name Pathmos-Stadsveld werd zwaar getroffen. Ingenieursbureau Arcadis heeft in opdracht van de gemeente Enschede en woningcorporatie De Woonplaats onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het versneld realiseren van risicobeperkende maatregelen in en rondom het gebied Willem de Clercqstraat/Ververstraat en de Warmoesstraat. Naar aanleiding van dit onderzoek is besloten om binnen een periode van ongeveer 8 jaar waterafvoeren en waterbergingen te realiseren die zorgen dat bij een extreme regenbui van maximaal 70 mm per uur het risico laag is dat er wederom water in de getroffen woningen in Pathmos en Stadsveld loopt. De aanleg van deze grote riolen, bovengrondse en ondergrondse bergingen in de openbare ruimte gaat heel veel ruimte kosten. We lopen als Enschede wel tegen de grenzen aan wat nog technisch mogelijk is om de grote hoeveelheid water tijdens een extreme regenbui vast te houden en af te voeren. We willen daarom de komende jaren gaan nadenken wat de opties zijn om met name in de lager gelegen delen van onze stad nog meer ruimte te maken voor waterafvoer/berging. De kosten van de maatregelen in Pathmos/Stadsveld worden volledig gefinancierd vanuit de gemeentelijke rioolheffing. In 2025-2026 werken we samen met woningcorporatie De Woonplaats en de bewoners aan een integrale toekomstvisie 2050 voor de wijk Pathmos. Daarin komen ruimtelijke, sociale en klimatologische opgaven samen die nader worden uitgewerkt in een visie en uitvoeringsstrategie.		

We verwachten dat de beoogde maatregelen, los van de integrale toekomstvisie, sowieso noodzakelijk en doelmatig zijn.

In totaal is er op 21 juli 2024 in honderden woningen, winkels en bedrijven water naar binnen gelopen. Ook op deze locaties nemen we de komende jaren grote groenblauwe maatregelen om het risico op wateroverlast te verlagen. Voorbeelden van locaties waar we maatregelen gaan nemen: binnenstad (Klokkenplas, Langestraat, Van Loesnhof), rondom de Marathonstraat, Theresastraat.

Samenwerking

Naast onze eigen gemeentelijke inzet vraagt klimaatadaptatie om een gemeentegrens overstijgende aanpak. Daarom werken we (in het Twents waternet) samen met waterschap Vechtstromen, provincie Overijssel, Vitens en de Twentse gemeenten.

We werken ook samen met Provincie Overijssel, Waterschap Vechtstromen en diverse Ministeries aan het thema klimaatadaptatie.

Ook vertegenwoordigden we Nederland, samen met de gemeente Den Haag, bij het opstellen van de EU-agenda voor watergevoelige steden

Groen & biodivers

Vanuit klimaatadaptatie ligt er een sterke verbinding met de vergroeningsopgaven waar we als Enschede voor staan. Enschede moet namelijk groener, zodat het risico op hittestress omlaag gaat en groene gebieden kunnen water vast houden en afvoeren.

Daarnaast is groen ook gelinkt met gezondheidsopgaven, klimaatopgaven en ook de [Europese Natuurherstelverordening](#), die al van kracht is en ook impact heeft voor ons als gemeente. De VNG adviseert gemeenten om in hun beleid al voor te sorteren op de Europese Natuurherstelverordening. Die verplicht lidstaten om te werken aan bijvoorbeeld het herstel van stedelijke ecosystemen. Hoewel het rijk nog bezig is met een landelijke vertaling, moeten de eerste doelen al in 2030 worden bereikt.

We moeten en willen daarom Enschede verder vergroenen en biodiverser maken om Enschede (economisch) aantrekkelijk, gezond en leefbaar te houden naar de toekomst toe. Dit doen we vanuit de ambitie: Enschede één groot groen park. Waarbij het prachtige groene landelijke gebied via unieke groene invalswegen, wiggen, stads)parken, groene wijken en dorpen en een vergroende singel naadloos overgaat in een sterk vergroend centrum. Een groen park dat ruimte biedt aan mens, plant en dier. We streven daarbij naar een meer natuurlijk evenwicht en balans met andere opgaven. Waarbij we de woonopgave en economische ontwikkeling zien als investeringskans om Enschede kwalitatief te vergroenen en gezonder te maken voor iedereen. Concreet:

- Vergroenen binnenstad: om de binnenstad leefbaar en aantrekkelijke te houden en de economie te versterken.
- Versterken (stads)parken en robuuste groene structuren.
- Groen versterken op alle niveaus: Regio, stad, wijk, buurt en straatniveau. Om zowel de gezondheid van inwoners te bevorderen, de buurten leefbaar en aantrekkelijk te houden. Hiervoor werken we ook meer concrete richtlijnen uit in lijn met de Europese Natuurherstelverordening en de landelijke handreiking groen in en om de stad, waarmee we werken aan een gezonder Enschede.

Inzet op: stevig groen- en klimaatprogramma (als instrument vanuit de omgevingswet) in samenhang met andere opgaven.

Dat is terug te lezen in:	Het Water- en Klimaatadaptatieplan (WeK) 2022-2026, “Verder bouwen aan een groen blauw Enschede”. Op 12 december 2025 is de nieuwe “Financiële verordening gemeente Enschede 2025” ingegaan. In deze verordening is de doorlooptijd van het beleid rond riolering verruimt van 5 naar minimaal 6 jaar. Daarmee geldt het huidige beleidsplan nog tot en met 2027.	Einddatum:	31-12-2027
	Groen: Landelijke publicaties, o.a.: - VNG: Impact Europese Natuurherstelverordening voor gemeenten VNG - Rijk: Handreiking Groen in en om de Stad Rapport Rijksoverheid.nl - Coalitieakkoord - RIVM rapport: Een gezonde inrichting van de openbare ruimte: vuistregels voor Bewegen, Groen en Ontmoeten RIVM - Waarde van groen voor de stad: De-Groene-Stad-Groen-op-de-Balans.pdf		
	Groenambitieplan Enschede “Enschede één groot groen park” en presentatie groen en biodivers flexavond duurzaamheidsdebat		
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	1 januari 2028	een logisch moment omdat het huidige WeK afloopt per die datum.	
	Voor groen: al eind 2026	een logisch moment. Dan is nationaal meer duidelijk over de EU NHV en komen de kaders groen en biodivers en parkenvisie naar de raad.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	We verwachten niet direct een koerswijziging vanuit andere overheden. Mogelijk dat vanuit Europa en het Rijk nog meer op klimaatbestendigheid, drinkwaterbeschikbaarheid en zelfredzaamheid van inwoners en ondernemers wordt ingezet. Groen & biodivers: - Vanuit EU NHV: meer inzet op behouden en versterken van groen en natuur (o.a. boomkroonvolumes en biodiversiteit in de stedelijke omgeving vanuit EU NHV: Impact Europese Natuurherstelverordening voor gemeenten VNG. - Mogelijk ook (meer bevestiging van lijn) nog meer groen (en de openbare ruimte) als instrument om andere opgaven te realiseren, zoals klimaatadaptatie, hittestress beperken, een gezonde inrichting van de openbare ruimte (RIVM) bevorderen. Met mogelijk ook inzet om groen beter te borgen op alle niveaus “regio, stad, wijk, buurt en straat (zicht op groen). Dit via bijvoorbeeld (update van) de Handreiking Groen in en om de Stad Rapport Rijksoverheid.nl.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Via het Twents waternet de samenwerking met de 13 andere gemeenten, waterschap Vechtstromen, provincie Overijssel en drinkwaterbedrijf Vitens. Daarnaast hebben we regelmatig contact met het ministerie van I&W en zitten we in samenwerkingen met andere Europese steden. Groen: Afhankelijk van onderwerp: ministerie, provincie, VNG, woningcorporaties en inwoners, ondernemers en (kennis)instellingen in de stad, groene partners zoals GroenBeraad en NME, Landschap Overijssel.		
	Voortzetting en mogelijk intensiveren van het klimaatadaptatie beleid.		

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Te stellen eisen aan klimaatadaptieve nieuwbouw. Bijvoorbeeld via de landelijke richtlijnen voor een groene en klimaatadaptieve gebouwde omgeving.		
	Vanuit EU NHV en groen- en gezondheidsambitie: stevige inzet op vergroenen en beschermen van groen (en natuur) van Enschede op alle niveaus: regio, stad, wijk, buurt en straat. Ook om te zorgen voor een gezonde klimaatadaptieve omgeving voor onze inwoners. Waarbij we vergroenen zien als kans om andere opgaven te realiseren: zoals het zorgen voor een gezonde leefomgeving en als Enschede economisch aantrekkelijk te blijven. Waarbij we wonen werken en de groen/ klimaatopgaven zien als kansen om elkaar te versterken en te investeren in een gezonde stad.		
	In het beleid voor te sorteren op de EU NHV met de vergroening- en natuuropgaven voor Enschede én tegelijkertijd met het Rijk in gesprek gaan hoe we dit voor Enschede op een passende wijze kunnen doen in relatie tot bijvoorbeeld onze woon en economische opgaven en de schaa sprong.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Stedenbouwkundige herstructureringen	Meeliften en mogelijkheid om (grootschalige) transitie s te realiseren voor klimaatadaptatie	Financiële dekking
	Warmte transitie	Door mee te liften kunnen kosten worden bespaard.	Drukte in de ondergrond: past alles er wel in? Doorlooptijd van projecten en voorbereidingen wordt (veel) langer. Nog geen concrete plannen voor de hele stad, terwijl we met klimaatadaptatie verder moeten.
	Gezondheid, wonen en economie.	Een groene klimaatadaptieve en gezonde openbare ruimte zorgt voor gezondere inwoners en lagere gezondheidskosten en versterkt de economie. Zie o.a. RIVM voor meer info. Investeren in wonen en economie biedt kansen voor groene gezonde klimaatadaptieve leefomgeving.	EU NHV: niet tijdig inzetten op de groen en natuuropgaven heeft later (mogelijk) effect op woningbouw en ander ruimtegebruik. Gezond: Kosten gaan voor de baten uit. Zetten we hier nu niet stevig op in, dan verschuiven we de problematiek met risico op nog hogere benodigde investeringen in de toekomst.

Onderwerp	5G Netcongestie – Netcongestie en Netbewust Bouwen in Enschede			
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	X	Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam		
	X	Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Op dit moment staan alle economische ontwikkelingen en woningbouw in principe stil vanwege netcongestie. Er is geen ruimte meer op het stroomnet, dus het verminderen van netcongestie is randvoorwaardelijk voor het verder ontwikkelen van de gemeente Enschede waarbij Strategisch programmeren in samenwerking met de netbeheerders het middel is om grip te krijgen en te houden op het verminderen van netcongestie en verdere vertraging van economische ontwikkelingen en woningbouw te voorkomen. Daarom hebben we in 2025 het Actieprogramma Netcongestie vastgesteld. Actualisatie Actieprogramma Netcongestie: De ingezette lijn is 'slim schakelen' voor energiezekerheid, langs drie sporen: Sneller bouwen (versneld verzwaren van het laagspanningsnet met Enexis/Buurtaanpak, ±400 extra transformatorhuisjes in 15 jaar, en ondersteuning van uitbreiding van bestaande én ontwikkeling van twee nieuwe HS/MS-stations). Sterker sturen (impactanalyse van netcongestie en gevolgen ACM handelingskader op woningbouw/economie/mobiliteit/vastgoed, planafstemming met netbeheerders/partners, inpassing van warmtebronnen en warmtenet, en een visie op energieopslag; adviesrol bij deelnet Hengelo) Beter benutten (energie besparen en delen via energiehubs, piekreductie in gemeentelijk vastgoed, gerichte communicatie/bewustwording en slimme mobiliteit zoals slim laden/waterstof); Dit alles georganiseerd via een werk- en stuurgroep Netcongestie en nauwe samenwerking met TenneT/Enexis/provincie/Rijk Vanwege veranderende omstandigheden op het gebied van netcongestie (bijvoorbeeld ACM handelingskader) wordt er jaarlijks een actualisatie van het programma netcongestie uitgevoerd. De inspanningen in het programma volgen de ontwikkelingen snel en is proactief op belangrijke onderdelen rond woningbouwprogrammering en economie. De actualisatie van het actieprogramma voor 2026 wordt in het eerste kwartaal (medio maart) verwacht.			
Dat is terug te lezen in:	2025-090 Actieprogramma Netcongestie_DEF			Einddatum: 2025
				Einddatum:
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Begin 2027			een logisch moment. Want dat wordt het actieprogramma weer geactualiseerd
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Binnen congestiemanagement veranderen de handelingskaders (o.a. bijgestelde ACM prioriteringskader per 1-1-2026) continue door nieuwe inzichten, ontwikkelingen en besluiten. Het programma is daarom ook adaptief en beweegt mee met deze veranderende omstandigheden.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	In principe alle domeinen (zowel fysiek als sociaal) binnen de gemeente die met netcongestie te maken hebben. Anders vertaald: die een aansluiting hebben op het stroomnet en die hinder ondervinden doordat het stroomnet vol zit. Enexis als regionale netbeheerder. Tennet als nationale netbeheerder Overige netbeheerders (Ennatuurlijk en Vitens). Provincie Overijssel			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Voortzetting van het actieprogramma netcongestie en het beschikbaar blijven stellen van de budgetten vanuit de klimaatmiddelen.			

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)			
	Beleidsterrein	(Subsidie)kans	Risico
	Warmteprogramma	Warmtenetwijken dempen netcongestie t.o.v. all-electric wijken	
	Grootschalige opwek	Lokale (duurzame energie)bronnen dragen bij aan vermindering netcongestie.	
	Energiebespaarprogramma	Als er minder stroom nodig is (op piekmomenten) vermindert dat netcongestie	

Onderwerp	5H Transitie Omgevingswet als randvoorwaarde in onze werkprocessen tbv verwezenlijken van onze opgaven			
Opgave	x	Aantrekkelijk Enschede	x	Open Enschede
	x	Groen en Duurzaam Enschede		
	x	Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. • gaat over de ruimte waarin mensen wonen, werken en ontspannen. Het bepaalt daarmee het speelveld voor bijna alle ruimtelijke keuzes. • staat voor een goede balans tussen benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. • Thema's die vallen onder de Omgevingswet zijn o.a. wonen, recreëren, economie, milieu & gezondheid, geluid, bodem, water, groen, nieuwbouw en bestaande bouw, natuur, energie en mobiliteit • kent voor gemeenten vier kerninstrumenten: - o omgevingsvisie, bevoegdheid raad - o programma, bevoegdheid college - o omgevingsplan, bevoegdheid raad - o omgevingsvergunning, bevoegdheid (meestal) college In Enschede implementeren we deze instrumenten in onze manier van werken, in de gehele keten. Dat vergt tijd en aandacht binnen de clusters van met name Gebieds- en projectontwikkeling, Beleid en Omgeving & Recht. Ook verbinden we sociale en fysieke opgaven aan elkaar. De inhoud van de omgevingsvisie is klaar en vastgesteld. Aan de doorwerking daarvan in programma's en omgevingsplan wordt nu gewerkt. Het transitieplan voor het omgevingsplan is ook vastgesteld. De landelijke deadline voor het Omgevingsplan is 1 januari 2032.			
Dat is terug te lezen in:	Uitvoeringsparagraaf van Omgevingsvisie gemeente Enschede , vier jaarlijkse update of eerder indien nodig			Einddatum: 2029
	Transitieplan Omgevingsplan , wordt jaarlijks in september herzien			Einddatum: 20
	Moties n.a.v. omgevingsvisie Document enschede - Motie 2 CU e.a. Leg de verbinden tussen fysiek en sociaal in de uitwerking van de omgevingsvisie aangenomen - iBabs Publieksporaal Document enschede - Motie 1 CU e.a. Uitwerking omgevingsvisie aangenomen - iBabs Publieksporaal			Einddatum: 202626
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Het begin van de college periode		een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	n.v.t.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Rijk, provincie, waterschap, (buur)gemeenten			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het antwoord op de vraag of de coalitie wil versnellen op de transitie omgevingsplan (tbv snellere volledige juridische basis voor de woningbouwopgave).			

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Alle beleidsterreinen. Coalitieafspraken over: woningbouw energietransitie duurzaamheid mobiliteit economie leefbaarheid klimaatadaptatie kun je niet los zien van de instrumenten van de Omgevingswet, zoals het Omgevingsplan, Omgevingsprogramma's en vergunningen.	Integraler naar opgaven kijken zorgt voor efficiënter werken.	Omgevingswet is nieuw, kent deadlines en is een proces dat veel tijd en aandacht vraagt. Zonder aansluiting van coalitie afspraken op de instrumenten Omgevingswet, loop je het risico dat ambities zoals woningbouw en grootschalig, niet uitvoerbaar zijn! Daarom goed te beseffen: Als er op inhoud koerswijzigingen plaatsvinden, heeft dat consequenties voor de al ingezette processen. Bijsturen op vele onderwerpen uit de andere fiches, heeft consequenties voor het proces transitie Omgevingswet.

Onderwerp	5I Stadhuis op orde/organisatieontwikkeling		
Opgave	Randvoorwaarden voor realiseren opgaven		Open Enschede
De lijn die we hebben ingezet is.....	Voor het, via de inhoud, boeken van resultaten in de stad, is een organisatie nodig die ambitie, ontwikkelingen en beschikbare middelen met elkaar in balans brengt. Dat doen we door een lange termijn en een korte termijn in acht te nemen. Daarnaast zijn er nog ontwikkelingen als de lessen uit het Pro Facto rapport (Enschede, moeilijk garen mee te spinnen?) en autonome ontwikkelingen die van invloed zijn op de manier waarop we het werk organiseren. Inwoners verwachten meer van de overheid, technologie biedt nieuwe mogelijkheden en maatschappelijke vraagstukken worden steeds complexer. De schaa sprong vraagt daarnaast om meer inzet op diverse terreinen. Dit is van invloed op de omvang en effectiviteit van de organisatie. Op het gebied van organisatie ligt er een koers voor hoe we de komende jaren willen werken – en vooral: waar we onze aandacht op richten. De Ontwikkelagenda beschrijft hoe we als gemeente toewerken naar één organisatie met één koers – gericht op wat écht belangrijk is voor Enschede. Het rapport over de lessen uit de ‘casus Ardesch’, zoals dat is opgeleverd na het onderzoek van Pro Facto, onderstreept de opdracht aan de organisatie.		
Dat is terug te lezen in:	Eindrapport ‘ Gemeente Enschede: Moeilijk garen me te spinnen?’	Einddatum: 20	
	Raadsbesluit lessen onderzoek orde op zaken in het stadhuis	Einddatum: 20	
	Brief aan de gemeenteraad mbt geleerde lessen dd 6 maart 2026	Einddatum: 20	
		Einddatum: 20	
		Einddatum: 20	
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Bij het opstellen van een coalitieakkoord	een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	nvt		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Bij de verschillende thema's en prioriteiten in beide ontwikkelagenda's maken we o.a. gebruik van de expertise van verschillende lokale en regionale organisaties (bv. Hogeschool, UT, bedrijven, etc.).		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	- Het belang van verdere professionalisering van de organisatie. - Daarnaast het belang van toelating van kritisch vermogen in de interactie tussen raad/college en ambtelijke organisatie - Over bovenstaande op een nader moment met de gemeentesecretaris/algemeen directeur in gesprek te gaan.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kans	Risico

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	5J Regionale samenwerking, Twente Board, BOSS, Agenda voor Twente/Regiodeals/NPVR			
Opgave		Goed bestuur/open Enschede		
		Vitale stad		
	X	Talent aantrekken		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Doel: focus op regionale samenwerking zowel binnen de regio Twente (14 gemeenten/E-H-A), provincie als binnen de Twenteboard. Deze laatste met een langjarig mandaat voor de samenwerking en lobby op gebied van sociaal economische structuurversterking . Op basis meerjarige strategie en uitvoeringsprogramma's werkt de triple helix aan een economisch sterke regio: het kan in Twente! Het verbinden met andere stedelijke regio's in het land, rechtstreeks en via koepels VNG en G40.			
Dat is terug te lezen in:	Raadsbesluit februari 2021 over de oprichting van de Stichting Twenteboard (Enschede vaste zetel), bestuursovereenkomst sociaal economische structuurversterking, Agenda voor Twente, Visie 2050, Regiodeals I en II, NPVR (verhaallijn toekomstagenda Twente/concept plan voor de regio). De samenwerking in de BOSS is in 2025 geëvalueerd. Coalitieakkoord 2022-2026		Einddatum:	2027 (agenda voor Twente)
	NB naast deze specifieke regionale samenwerking, bestaan er nog verschillende verplichte vormen van samenwerking waaronder bijv. Samen Twente. Hieraan liggen wettelijke taken ten grondslag en afspraken tussen de partners (beleid/strategie). Deze worden hier verder buiten beschouwing gelaten.			
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	De evaluatie Agenda voor Twente natuurlijk moment (2027). Dat is het ook het moment dat er opnieuw naar de gemeentelijke bijdragen wordt gekeken voor de inhoud en organisatie (Twenteboard development). En bij het gereedkomen van het plan voor de regio/uitvoeringsagenda.			
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Rijksoverheid komt met nadere duiding hoe vorm te geven aan de samenwerking met de regio's waarbij het rapport Elke Regio Telt nadrukkelijk wordt betrokken. Gaat om langjarige financiering. Twente is een van de 11 regio's die in het kader van Nationaal Programma Vitale Regio's is aangewezen. In 2027 komt er een nieuw college van GS; dat kan tot wijzigingen leiden in de samenwerking met de regio/steden.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Twenteboard (triple helix), provincie Overijssel, Rijksoverheid (BZK/EZK), partners in de projecten NPVR.			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Mate van voortzetting samenwerking in de Twenteboard (meer of minder financiële bijdrage met uitspraken over wenselijke ambitie/positie Enschede vergelijkbaar met Eindhoven in Brainportregio; Uitspraken over ambitie op inhoud plan voor de regio (NPVR/Agenda voor Twente) irt het tegengaan van verschraling van voorzieningen. Daarbij ook uitspraken doen over lobby als Twente geheel. Specifiek zouden hier nog uitspraken gedaan kunnen worden over lobby rond opname in het NPLV (nationaal programma leefbaarheid en veiligheid). Ambities van de steden in de samenwerking en welke ambities de coalitie heeft op het gebied van samenwerking op ondersteunende terreinen zoals bedrijfsvoering.			
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein		(Subsidie)kans	Risico
	Regionale samenwerking (Sociaal economische structuurversterking)		NPVR /nieuwe Agenda voor Twente /NPLV (?)	Ontbreken van co financiering /afnemende bijdrage aan de Twenteboard.

Onderwerp	5K Samenwerking Kennisininstellingen – AKI ArtEZ, conservatorium ArtEZ, ROC van Twente, Saxion Hogeschool, Universiteit Twente		
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	X Open Enschede
	X	Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	In Enschede werken de Universiteit Twente (UT), Hogeschool Saxion, ROC van Twente en AKI ArtEZ intensief samen aan kennisontwikkeling, talentbehoud en maatschappelijke innovatie. Deze samenwerking is in 2026 opnieuw versterkt via een convenant tussen de drie Twentse steden (Enschede, Hengelo, Almelo) en deze vier kennisinstellingen. Verder werken we samen aan een aantrekkelijk (internationaal) vestigingsklimaat in Enschede, in het bijzonder voor de kennisinstellingen, studenten en medewerkers via inzet op huisvesting, innovatieve economie en banen, studentenwelzijn, voorzieningen als cultuur en sport. Samenwerkingen met de kennisinstellingen vinden plaats op meerdere locaties in Enschede, waaronder op Kennispark Twente, Stadscampus Connect-U, CeeCee Roombeek en Technology Base. Samen versterken deze locaties de kruisbestuiving tussen onderwijsniveaus, bedrijfsleven en overheid, en dragen zij bij aan een innovatief, creatief en toekomstbestendig Enschede. Ook is er een nauwe samenwerking tussen ArtEZ (AKI en conservatorium) en onze lokale en regionale cultuursector. Deze twee kennisinstellingen zijn een belangrijke basis voor deze sector en zorgen ook voor nieuwe instroom van medewerkers in deze sectoren. Deze samenwerking is uitgewerkt in o.a. het convenant van de cultuurregio, maar ook in het programma 'creatieve broedplaatsen'. Verder loopt er een regionaal programma, Next Tech Twente, dat de vijf topwerklocaties in Twente - Kennispark, Technology Base, Connect-U (Enschede), High Tech Systems Park (Hengelo) en XL Business Park (Almelo) – met de gemeenten en organisaties Novel-T en Saxion Centrum voor Ondernemerschap verbindt. Next Tech Twente heeft als doel om Twente gezamenlijk sterk te positioneren in de wereld als groene technologische topregio. Om zo zichtbaar aantrekkelijker te worden voor bedrijven en talent en meer kruisbestuiving te realiseren tussen onderwijs en bedrijfsleven. De technologiefocus van dit programma is voornamelijk ChipTech, MedTech en Defensie, maar sluit in de toekomst geen kansrijke technologieën uit. De gezamenlijke kennisontwikkeling geven wij mede vorm via een gemeentelijke kennisagenda. Daarin beschrijven wij per beleidsthema de onderzoeksvragen die wij samen met partners willen oppakken, zowel via het onderwijs als onderzoek. De kennisinstellingen kunnen hun onderzoeksvoorstellen en werving van derde geldstromen daarop afstemmen en zo de maatschappelijke impact van hun onderwijs en onderzoek vergroten. Ook betrekken we studenten actief bij de invulling van ons beleid en geven zij uitvoering aan het studentenwerkprogramma. Een drietal studentambtenaren (mbo-hbo-wo) zetten zich 4 of 8 uur per week in om te zorgen dat Enschede een aantrekkelijk studentenstad blijft/wordt.		
Dat is terug te lezen in:	Convenant met de vier kennisinstellingen en Almelo, Enschede, Hengelo Samenwerken aan de toekomst van Twente Gemeente Enschede + convenant		Einddatum: 31-12-2029
	Werkprogramma studentambtenaren		Einddatum: 31-12-2027
	Next Tech Twente		Einddatum: geen
	Cultuurconvenant		Einddatum:

Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	1. Via reguliere bestuurlijke overleggen met de afzonderlijke kennisinstellingen en met de Twenteboard 2. Via reguliere bestuurlijke overleggen vanuit de gebiedsstrategie Kennispark 3. Na twee jaar (eind 2027) vindt er een evaluatie en een mogelijke bijstelling plaats van het convenant van de 3 Twentse steden en 4 kennisinstellingen. 4. Met ingang van 2028 komt er een nieuw werkprogramma voor de studentambtenaren.		een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Ingrijpende bezuinigingen van het vorige kabinet op onderwijs en wetenschap hebben geleid tot bezuinigingen bij de kennisinstellingen. De nieuwe coalitie lijkt een deel van die bezuinigingen terug te draaien. In het landelijke coalitieakkoord (D66/VVD/CDA) 2026-2030 staat: - We zorgen voor de stabiliteit en waardering die het beroepsonderwijs verdient. - Om internationaal toonaangevend te blijven, investeren we gericht in wetenschappelijk onderzoek dat aansluit bij de grote uitdagingen van deze tijd, versterken we samenwerking en bieden we talent perspectief. ArtEZ gaat op korte termijn een besluit nemen over de toekomst van AKI ArtEZ in Enschede. Dit besluit kan grote consequenties hebben voor Enschede/Twente en alle relevante partners.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	- De vier kennisinstellingen: ArtEZ (AKI en conservatorium), ROC van Twente, Saxion Hogeschool, Universiteit Twente - Gemeenten Almelo en Hengelo (partners in het convenant) tevens partners in de gezamenlijke EU Agenda van Almelo-Enschede-Hengelo - Twente Board (inclusief Next Tech Twente), Kennispark, culturele partners en de Cultuurregio (regionale partnerschappen waarin we samenwerken met de kennisinstellingen en bedrijfsleven) - Netwerk Kennissteden Nederland, Nationaal Campusoverleg (samenwerking met landelijke partners) - ECIU netwerk, MONT, Linköping Zweden, Palo Alto USA (internationale samenwerkingsverbanden/partnerschappen waarin we participeren met de kennisinstellingen)		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Het wel of niet onderstrepen van het belang van de kennisinstellingen: - Wat betreft hun rol als strategische samenwerkingspartners voor de gemeente Enschede in zijn algemeenheid: <i>we moeten de samenwerking koesteren en in stand houden en intensiveren als er zich nieuwe kansen voordoen.</i> - Wat betreft onze regionale economie en innovatie; - Wat betreft de bijdrage van hun onderzoek en innovaties aan maatschappelijke opgaven, zoals netcongestie, digitale transitie m.b.t. AI etc.; - Wat betreft de aantrekkelijkheid van onze stad/regio voor studenten, medewerkers, bedrijven, onderzoekers enz.; - Wat betreft ons imago (technische, innovatie, creatieve stad in het groen); - Wat betreft onze positie als groene technologische topregio in Europa. - Wat betreft het aantrekken van onze toekomstige medewerkers bij de gemeente Enschede;		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Economie	Invzet op topsectoren/innovatie, zoals project Beethoven/chiptech, publiek private deals rond financiering/opschalingskapitaal shared facilities	Talent blijft niet behouden als er geen ruimte is om te ondernemen en er geen baankansen zijn.

	Gevolgen klimaatproblemen aanpakken o.a. stikstof, netcongestie, klimaatadaptatie, circulaire economie	Kennisontwikkeling/innovatie – gezamenlijke subsidies aanvragen nationaal en Europees	
	(Eu)regionale samenwerking	Europese samenwerking t.b.v. economie en innovatie, gezamenlijk onderzoek en subsidiewerving in Brussel	
	Cultuur	Positief besluit AKI kan leiden tot versterking cultuursector Twente	Negatief besluit rondom de toekomst van de AKI heeft grote gevolgen voor studenten/medewerkers, cultuursector/Roombeek
	Schaalsprong	Kennisinstellingen zijn nodig om de groei in onze stad/regio te kunnen realiseren.	
	Woonbeleid		Passende woningen voor hoger opgeleiden en studenten nodig, maar onder druk.
	Citymarketing	Profilering van Enschede/Twente is van belang voor de aantrekkelijkheid van de kennisinstellingen voor studenten en medewerkers en vica versa.	Als we er niet in slagen om Enschede/Twente of de kennisinstellingen goed te profilen, dan zullen studenten, medewerkers er niet voor kiezen om naar Enschede/Twente te komen.

Onderwerp	5L Sociale basis			
Opgave		Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede		
	X	Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Een sterke sociale basis is de bodem onder een leefbare, veerkrachtige en zorgzame stad. Het is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, helpen, zich ontwikkelen en ontspannen. Waar inwoners steun vinden in hun omgeving. Bij burens, familie, verenigingen of lokale initiatieven. Wij willen stevig investeren in het ondersteunen en versterken van deze basis, omdat onderlinge steun veel vragen voorkomt, waar anders naar betaalde hulp en ondersteuning wordt gevraagd. Denk aan het omzien naar elkaar, het voorkomen van eenzaamheid, het leveren van mantelzorg, doen van vrijwilligerswerk in verenigingen. Al deze inzet maakt de stevige basis, die ook noodzakelijk is om doelen te behalen zoals we die gesteld hebben in Samen leven, samen zorgen (Wmo) en Onze jeugd, onze zorg (jeugd). We investeren bovenal in de sociale basis omdat we een leefbare en veerkrachtige wijken voor onze inwoners willen. Vanuit het sociale domein willen we de sociale basis langs twee lijnen ondersteunen en versterken: 1. Directe investering in alles wat inwoners zelf organiseren. Denk bijvoorbeeld aan buurtinitiatieven, verenigingen, belangenbehartigers en buurtcoöperaties 2. Financieren van professionele hulp die de sociale basis ondersteunt. Denk bijvoorbeeld aan welzijnswerk, jongerenwerk, ouderenwerk, vrijwilligers- en mantelzorgondersteuning. Op beide lijnen willen we een samenhangende, gebiedsgerichte aanpak. Zo dicht mogelijk georganiseerd op de inwoners, dus op straat/wijk/buurniveau. Daarnaast willen we de versnippering van opdrachten en subsidies aanpakken en zoeken naar extra middelen, om inwoners rechtstreeks te ondersteunen in hun activiteiten om met elkaar te werken aan een prettige leefomgeving.			
Dat is terug te lezen in:	Raadsbrief 30 mei 2023			Einddatum: 2026
	Raadsbrief 17 december 2025 , met bijlagen definitie en beeld			Einddatum: 2026
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	De tweede helft van 2026			een logisch moment.
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Op basis van het landelijke coalitieakkoord verwachten we de komende periode extra investeringen in preventie en welzijn. In het hoofdstuk “Een gezonde samenleving” van dit akkoord wordt expliciet ingezet op een gezonde leefomgeving en een stevige sociale basis. Hier worden landelijk middelen voor uitgetrokken: wij willen de onderhandelaars mee geven om als gemeente een stevige rol op te eisen in het juist inzetten van deze middelen.			
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	- Inwoners en inwonersinitiatieven, verenigingen, buurtcoöperaties - Sociaal ondernemers, als de Ontmoetingsparken - Welzijnspartners, onder vele andere in ieder geval: Alifa, Includio, Mpact, Sportaal, SES - Zorgpartners, als Liberein, De Posten, Manna, Livio - Wijkteams Enschede / SMD			
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Meer middelen vrijmaken voor sociale basis door een verschuiving van geld. Geld voor lichte ondersteuning vanuit duurdere ondersteuning (Wmo en Jeugdwet) verschuiven naar de geïnstitutionaliseerde sociale basis. Denk daarbij aan welzijnswerk, zoals dat wordt uitgevoerd door de hierboven genoemde natuurlijke partners.			

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Extra middelen zoeken voor vrijwilligers, mantelzorgers, bewonersinitiatieven, verenigingen en ideële stichtingen. Reden: De roep om de sociale basis te versterken is groot, maar richt zich in de uitvoering vaak op de professionele organisaties met betaalde krachten. In de kern wordt de sociale basis juist vooral sterk gemaakt door de inwoners zelf, hoe en waar ze elkaar ontmoeten en voor elkaar klaar staan.		
	De sociale basis te zien als het terrein van de inwoners. De gemeente faciliteert, ondersteunt, maakt ontmoeting mogelijk. We sturen waar het moet en laten vrij waar het kan. De sociale basis is geen instrument om bezuinigingen op te vangen. Met alleen die benadering zouden we een te groot beroep doen op vrijwilligers en informele zorg. Maar we kunnen juist wel heel goed investeren in die vrijwilligers en informele zorg, door daar aan te sluiten waar de lokale kracht zit. Een sterke basis zal veel vragen voorkomen die anders bij betaalde hulp en ondersteuning terecht zou komen.		
	Het benutten van kansen rondom maatschappelijke voorzieningen in de bestaande stad én om voorzieningen vanaf de start mee te nemen in nieuwe plannen. Benut daarbij lopende gebiedsgerichte plannen zoals IHP Onderwijs en het te ontwikkelen IHP Sport. Ontwikkel ook een IHP Maatschappelijk vastgoed dat gebiedsgericht is.		
	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Gebiedsgericht werken	Versterken van sociale basis gebeurt op straat/buurt/wijk niveau. Het is daarmee een essentieel onderdeel van gebiedsgericht werken.	
	Wmo en Jeugdwet		Geld overhevelen kan stuiten op tegenstand bij betrokken uitvoerende partners
	Financien		Zonder extra middelen voor het versterken van de sociale basis komen we niet verder dan voortzetten van de huidige ondersteuning.
	Maatschappelijke voorzieningen	In 2025 hebben we het referentiekader Maatschappelijke Voorzieningen ontwikkeld. Deze biedt het juiste afwegingskader om keuzes te maken waar extra voorzieningen en ontmoetingsplekken nodig zijn.	
	Gezond Enschede	De opgave Inclusief Enschede heeft Gezond Enschede als 1 van de 3 pijlers. De preventiegelden binnen Gezond Enschede zijn bij uitstek geschikt om mede te investeren in een sterke sociale basis.	

Onderwerp	5M Sportaal / verbonden partij		
Opgave	X	Aantrekkelijk Enschede	Open Enschede
		Groen en Duurzaam Enschede	
	X	Inclusief Enschede	
De lijn die we hebben ingezet is.....	Contractverlenging / opstellen van een nieuwe opdracht vanaf 1 januari 2027. De huidige concessie-overeenkomst en de opdracht aan Sportaal loopt eind 2026 af. Onlangs is de evaluatie van Sportaal afgerond. De bevindingen, aanbevelingen en het advies daarop worden in maart voorgelegd aan het college en RvC. De evaluatie is de basis voor het opstellen van de nieuwe opdracht. Belangrijke aanbevelingen uit de evaluatie zijn: ➤ Formuleer voor de nieuwe dienstverleningsovereenkomst de doelstellingen die aansluiten bij de nota Sport en Bewegen (2024) en de hierin opgenomen thema's. Hoe kan Sportaal hieraan bijdragen binnen hun opdracht. ➤ Stel hiervoor een strategisch meerjarenplan op en herijk deze jaarlijks in een uitvoeringsplan, gekoppeld aan de beschikbare budgetten. ➤ Maak verdere afspraken met de scholen over de inzet van (combinatie)functionarissen die ook bewegingsonderwijs verzorgen. Dit uit oogpunt van de afbouw van de Brede Regeling. ➤ Aandacht voor een scherpere exploitatie van het zwembad ➤ Verken bij de contractvorming per 1 januari 2027 welke mogelijkheden er zijn om de overeenkomsten, de dienstverlening en de begroting van Sportaal dusdanig op te stellen dat ook sportbedrijf Sportaal kan worden aangemerkt als ondernemer voor de btw. ➤ Stel vanuit de gemeente een (overkoepelende) accountmanager aan die als regisseur functioneert in de dossiers met en over Sportaal. Ook binnen Sportaal dient een evenknie te worden benoemd om de communicatie intern en extern te waarborgen. ➤ Versterk de relatie sportbeleid en Wijken. Sportbeleid ontwikkelt samen met de stadsdeelmanagers/ wijkcoördinatoren en uiteraard Sportaal de opdracht 'Sport en Bewegen' en monitort en evalueert de voortgang en het bereiken van de doelstellingen. ➤ Sportaccommodatiebeleid bestendigt de afspraken over beheer en exploitatie van de sportaccommodaties in samenspraak met Vastgoed en Sportaal. ➤ Ga als Sportaal periodiek in overleg met de gemeenteraad. Nodig de raadscommissie uit voor een informerende bijeenkomst bijvoorbeeld bij het opstellen van de nieuwe opdracht in 2026.		
Dat is terug te lezen in:	Opdracht Sportaal 2022-2026		Einddatum: 2026
	Concessieovereenkomst 2017		Einddatum: 2026
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Bij het coalitieakkoord en bij het opstellen van de nieuwe opdracht in de loop van 2026		een logisch moment.

Vanuit andere overheden¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Eind 2026 stopt de Brede SPUK (Specifieke Uitkering) die gekoppeld is <u>GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord)</u>. Er start een nieuwe regeling AZWA (Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord) waarbij nog niet duidelijk is of en hoeveel geld er beschikbaar blijft voor sport. Sportaal ontvangt nu via de gemeente jaarlijks middelen vanuit GALA voor uitvoering van sportbeleid. Als er geen extra middelen voor sport in AZWA beschikbaar komen heeft dat gevolgen voor de Sportaal activiteiten die we nu vanuit GALA middelen financieren. <u>SPUK sport</u> : Stimulering van de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties Gemeenten kunnen deze specifieke uitkering aanvragen voor sportaccommodaties/ activiteiten waarbij sprake is van btw-verlies. Wij vragen deze aan voor Sportaal. De regeling loopt tot einde 2026 en verandert na 2026. Het ministerie van VWS wil met een nieuw financieel instrument komen om gemeenten vanaf 2027 te ondersteunen ten behoeve van een goede sportinfrastructuur en de BTW te compenseren. Hoe dit instrument er uit ziet is nu nog niet bekend. Dit kan gevolgen hebben voor de BTW compensatie voor Sportaal.		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Sportaal en de Stadsdeelmanagement.		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Voortzetten van de ingezette lijn tot verlenging van de opdracht.		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidsterrein	(Subsidie)kansen	Risico
	Sociaal Domein – sport en gezondheid	Sportaal voert het sportbeleid van de gemeente uit en beheert en exploiteert alle gemeentelijke sportaccommodaties (m.u.v. de ijsbaan). Sportaal beheert de zwembaden en verzorgt de zwemlessen en overige activiteiten rondom zwemmen. Sportaal ondersteunt de sportverenigingen in Enschede Sportaal draagt bij aan het uitvoeren van lokaal gezondheidsbeleid.	Verdwijnen van de GALA-gelden / sportakkoord gelden
	Verbonden partijen	Gemeente is volledig eigenaar en aandeelhouder van het Sportbedrijf.	

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.

Onderwerp	5N Weerbaarheid en Bedrijfscontinuïteit		
Opgave	Aantrekkelijk Enschede		Open Enschede
	Groen en Duurzaam Enschede	X	Randvoorwaarden voor realisatie van de opgaven
	Inclusief Enschede		
De lijn die we hebben ingezet is.....	Door geopolitieke spanningen, digitale dreigingen en de gevolgen van klimaatverandering wordt de kans op ernstige maatschappelijke verstoringen groter. Denk aan langdurige stroomuitval, verstoringen in het betalingsverkeer, cyberaanvallen of het uitvallen van communicatie. Dergelijke calamiteiten kunnen diep ingrijpen op het dagelijks leven van inwoners en ondernemers, maar kunnen ook de dienstverlening en bedrijfsprocessen van de gemeente ernstig verstoren. Als gemeente ontwikkelen we daarom zowel een aanpak om onze (lokale) samenleving weerbaar te maken (zie fiche “Weerbare samenleving”) als een plan om de continuïteit van de dienstverlening en bedrijfsvoering te waarborgen (zie dit fiche). In feite geldt voor ons als organisatie hetzelfde advies als aan inwoners om de weerbaarheid te vergroten: zorg voor een plan, zorg voor een noodpakket en heb het erover met elkaar. In 2025 zijn we gestart met het organiseren van Bedrijfs-Continuïteit-Management (BCM). We geven dat vorm in een inmiddels vastgesteld Bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) dat alle afdelingen op het spoor zet om hun bedrijfsvoering zodanig te organiseren dat minimaal de kritieke processen doorgang kunnen vinden tijdens een calamiteit (een 7-tal calamiteiten is uitgeschreven in scenariokaarten). In het BCP is in kaart gebracht wat onze bedrijfskritische processen zijn, hoe de crisisstructuur is georganiseerd en hoe dit wordt geactiveerd. In 2026 wordt van de afdelingen gevraagd hun processen te oefenen en toetsen op de diverse scenario's en te zorgen voor adequate maatregelen (in afstemming met de BCM coördinator)		
Dat is terug te lezen in:	-	Einddatum:	n.v.t.
Als het nieuwe college op deze lijn wil bijsturen is	Bij de start van de nieuwe Coalitie	Een logisch moment.	
Vanuit andere overheden ¹ verwachten we de volgende (koers)wijzigingen in beleid	Handreiking weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau		
Onze natuurlijke partners op dit onderwerp zijn:	Veiligheidsregio Twente, Netwerk 14 Twentse Gemeenten, IBD		
Wij adviseren de onderhandelaars uitspraken te doen over:	Onderschrijven zij het belang van het continueren van gemeentelijke diensten aan de inwoners ten tijde van calamiteiten?		
Deze beleidsterreinen zijn relevant (vanuit het perspectief van [subsidie]kansen of vanuit het perspectief van risico's/ tegengestelde belangen)	Beleidssterrein	(Subsidie)kans	Risico
	• Fysiek domein		
	• Sociaal domein		
	• Stadsdelen		
	• Bedrijfsvoering		

¹ Zoals het Rijk, provincie, Europa en Euregio.